

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

**OCHOTNICKÉ DĚNÍ V OBCÍCH NA SUŠICKU,
HORAŽĎOVICKU A KLATOVSKU**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Michaela Štěchová

Učitelství pro střední školy, obor Učitelství českého jazyka a hudební výchovy

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. dubna 2021

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří především všem těm, kteří mi předali své ochotnické zkušenosti, vzpomínky a podali mi zprávu o činnosti svých divadelních spolků. Dále bych také ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce, PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc., za odborné vedení, jež bylo podpořeno nesmírnou trpělivostí, vstřícným přístupem a cennými radami.

OBSAH

Úvod	1
1 DIVADELNÍ AKTIVITY VE ZKOUMANÝCH REGIONECH	3
1.1 JAK CELÁ MYŠLENKA VZNIKLA?	3
2 DIVADLO V SUŠICI A NA SUŠICKU	4
2.1 SUŠICE	4
2.1.1 Loutkové divadlo Sokol Sušice	5
2.1.2 Divadlo Bezejména	9
2.1.3 Schody	13
2.1.4 SušDivOch	18
2.1.5 Sušická divadelní společnost z. s.	19
2.2 ŽICHOVICE	22
2.2.1 Otavěnky, z. s.	24
2.2.2 Loutkový spolek Hajadla	25
2.3 HARTMANICE	26
2.3.1 Tyl	26
3 DIVADLO V HORAŽDOVICÍCH A V OBCÍCH NA HORAŽDOVICKU	30
3.1 HORAŽDOVICE	30
3.1.1 Tyjátr Horažďovice	30
3.2 BŘEŽANY	38
3.2.1 Břežanský divadelní ochotnický spolek	38
3.3 TĚCHONICE	42
3.3.1 Divadlo Zmrzlík	42
4 DIVADLO V KLATOVECH A V OBCÍCH NA KLATOVSKU	47
4.1 KLATOVY	47
4.1.1 Za oponou	48
4.1.2 Loutková scéna Brouček	51
4.1.3 Šermdivadlo Clatonia	51
4.1.4 Spolky pod klatovskou ZUŠ	52
4.2 PŘEŠTICE	53
4.2.1 Úhlavan	53
4.3 ÚJEZD U PLÁNICE	56
4.3.1 Divadlní spolek Rynek, z. s.	56
4.4 PLÁNICE	59
4.4.1 Divadelní spolek Plánice	59
4.5 BOLEŠINY	63
4.5.1 Ochotnický divadelní spolek Chuchláci	63
4.6 DOLANY U KLATOV	67
4.6.1 Loutkoherecký soubor Dolaňáček	67
5 SYNTÉZA	71
5.1 CO MAJÍ SPOLKY SPOLEČNÉHO	71
5.1.1 Založení a znovuobnovení ochotnické tradice	71
5.1.2 Vedení spolku	71
5.1.3 Výběr her	71
5.2 SPOLUPRÁCE SPOLKŮ	72
5.3 ZÁPADOČESKÁ OBLASTNÍ PŘEHLÍDKA ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA	73
5.3.1 Z historie přehlídky	73

5.3.2 Organizace	74
5.4 KLATOVSKÝ TAJRLÍK	75
5.5 KLATOVSKÉ DIVADELNÍ SLAVNOSTI	76
5.6 DRAMASTERIE	76
ZÁVĚR.....	78
RESUMÉ	80
SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	81
SEZNAM OBRÁZKŮ	84
PŘÍLOHY	I

Úvod

Tématem mé diplomové práce je činnost ochotnických souborů ve zkoumaných regionech, které jsou mi blízké a jsou i mým bydlištěm nebo jeho blízkým okolím. Zaměřila jsem se na spolky aktivní, čímž jsem se odvrátila od své práce bakalářské, kde připadla pozornost na spolek mé rodné obce Budějice, který již nevykazuje žádnou činnost. Zároveň jsem ale na svou bakalářskou práci navázala, protože jsem i v ní uváděla některé spolky v okolních obcích, které byly v minulých dobách (a stále jsou) činné. V diplomové práci tedy rozšiřuji vzorník činných spolků (i loutkových) na Klatovsku, Sušicku a Horažďovicku, které dále představuji. Jsou vybrány soubory, jejichž činnost mám možnost, ve většině případů, doložit vlastním zážitkem a zkušeností z navštívených představení. Z každého spolku jsem poznala minimálně jednoho zástupce členské základny, spolupracovala jsem s ním na textu práce. Někteří z nich jsou i mými přáteli, známými, nebo i rodinnými příslušníky.

Obsah práce je rozdělen do několika kapitol. Názvy hlavních kapitol jsou geografickými označeními regionů. Dále jsem se zaměřovala na jejich obce či města, kde jednotlivé divadelní spolky působí. V některých případech v obci působí více ochotnických spolků.

U jednotlivých souborů pak uvádím krátkou historii, ale hlavně informace o současné aktivitě jednotlivých organizací. Čerpala jsem z literatury (byla-li dostupná), z novinových článků a zejména z výpovědí amatérských herců nebo režisérů a principálů, kteří byli ochotni poskytnout odpovědi na mé otázky.

S ochotníky jsem kvůli ztížené situaci nouzového stavu jednala prostřednictvím e-mailové či jiné korespondence, telefonního hovoru a podobně. Mým záměrem ale bylo přenést do této práce onoho ducha a atmosféru celého ochotnického soužití, a proto jsem po uvolnění absolvovala i osobní schůzky s několika divadelníky.

Závěr práce je syntézou informací o jednotlivých spolcích, kde dokládám zprávy o spolupráci, společných rysech a oblastních amatérských přehlídkách nebo divadelních kulturních akcích.

Ráda bych zde uvedla, že téma i celou koncepci práce jsem navrhla v důsledku značného zájmu o bakalářskou práci, která byla využita jako textový materiál

k připravované výstavě v obci Budějovice, byla uložena mezi obecní materiály týkající se historie obce, a je tedy dostupná i pro místní občany. Kladně se k mému bádání stavěli místostarosta obce pan Bc. Pavel Huda a PhDr. Milan Strotzer – vedoucí úkolu Databáze českého amatérského divadla a odborný pracovník pro amatérské divadlo, společnými silami jsme rozšířili informace pod heslem Budějovice v Databázi českého amatérského divadla. Díky mé bakalářské práci byla také nalezena druhá dochovaná opona, o jejímž uložení nebylo nic známo a jejíž skrýš prozradil pamětník Miloslav Šafanda při našem společném rozhovoru.

Cílem této práce je tedy navázat na předchozí práci bakalářskou, doplnit ji a scelit dílčí poznatky o aktivitách ochotnických souborů ve zmíněných regionech a obcích. Odměnou mi snad bude opět zájem z mého okolí i radost, kterou by tento text mohl čtenářům poskytnout.

1 DIVADELNÍ AKTIVITY VE ZKOUMANÝCH REGIONECH

1.1 JAK CELÁ MYŠLENKA VZNIKLA?

Prvotní myšlenkou bylo navázat na mou bakalářskou práci a rozšířit tak dále kapitolu o spolcích v regionu. Protože mám k této oblasti, ve které žiji, láskyplný vztah, ráda jsem po úspěchu, jež bakalářská práce v mém okolí zaznamenala, pokračovala v nápadu zachovat informace o amatérské divadelní činnosti dnešní a minulé a přehledně je uvést a sepsat pro zájemce, potomky i případné další badatele. Volba tématu tedy byla v mém případě přímočará.

Náplní této práce je působení čistě amatérských ochotnických spolků, jejichž představení můžeme v okolí Horažďovic, Sušice a Klatov navštívit. Za jejich aktivitou stojí stovky hodin práce nadšených členů, kteří této své vášni obětují nemálo ze svého soukromí. Ráda bych tedy nahlédla do zákulisí těchto souborů, do jejich minulosti i přítomnosti, a bezpochyby i do soukromí členů, kteří jsou s jejich činností spjatí. Ráda bych odkryla tyto skutečnosti lidem v mém okolí, kteří, i když v těchto místech žijí stejně jako já, nemají o takové činnosti svých „spolužijících“ často ani tušení. Možná si po přečtení této práce zakoupí vstupenky na představení jednoho ze spolků a společně se nám tak podaří jejich práci a úsilí podpořit a ocenit.

2 DIVADLO V SUŠICI A NA SUŠICKU

2.1 SUŠICE

Ochotnické divadlo v Sušici má hluboké kořeny. Vše započalo v roce 1800. Takovou zprávu přináší i Místopis českého amatérského divadla:

„1800 vznikl ODi Spolku lidumilného z iniciativy městského děkana A. Fialky, magistrálního rady A. Růžičky, městského lékaře MUDr. O. Tonnera, měšťanů M. de Angelise, Jos. Kocksteina a lékárníka H. Firbase ve prospěch zal. chudinského ústavu. První představení povolena pouze v němčině...¹“

Dále Místopis uvádí také informace o členovi spolku, rodákovi z Loučové u Hartmanic a sušickém starostovi Josefu Ambrožovi Gabrielovi – o studentovi práv, později váženém sušickém občanovi, jehož přítelem byl zbraslavský herec Jan Kaška (Zbraslavský), ale i sám J. K. Tyl. V prosinci roku 2020 uplynulo 200 let od jeho narození a Sušičtí si jeho život i vliv připomněli ve svých Sušických novinách, do kterých přispěl Jan Lhoták:

„Úrovní svých kontaktů a vztahů dokázal periferní královské město v podhůří Šumavy dostat do širšího povědomí Josefa Kajetána Tyla, Františka Palackého, Karla Havlíčka Borovského, Jaroslava Vrchlického, Jana Nerudy nebo Karolíny Světlé a současně ho systematickým působením přetavit v město vnímané jako úspěšný příklad proměny sídla na jazykové hranici v aktivní lokální centrum národního hnutí.“

Dále je ve článku také uvedeno, že vliv této osobnosti si tehdejší Sušičané příliš neuvědomovali, Josef Ambrož Gabriel opouští Sušici v roce 1876 bez smutku a jakékoliv lítosti místních.

Gabriel žil v manželství s paní Marií rozenou Podlipskou. Bratrem jeho ženy byl lékař a novinář Josef Podlipský, který se oženil se Sofií Podlipskou. Právě díky němu jeho žena Sofie i švagrová Karolína Světlá započaly svou literární tvorbu. Josef Ambrož Gabriel byl tedy vážený divadelník s významnými kontakty z vlasteneckých kruhů. Karel Havlíček Borovský byl jeho svědkem při svatebním obřadu, Josef Kajetán Tyl mu věnoval Paličovu dceru. Velkou raritou je zpráva z roku 1845, kdy Tyl přijel ke Gabrielovi na návštěvu přímo

¹ VALENTA, Jiří a Vítězslava ŠRÁMKOVÁ. *Místopis českého amatérského divadla II. díl N–Ž*. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002. ISBN 80-7068-155-1.

² LHOTÁK, Jan. 200 let Josefa Ambrože Gabriela. *Sušické noviny*. 2020, 21/2020, 31 ročník.

do „Brány Šumavy“, tedy právě do Sušice. V tu dobu sehrál místní divadelní kroužek na jeho počest hru Paní Marjánka, matka pluku, ve které sám Tyl i přítel Josef Kaška vystoupili v rolích Sekáčka a Kiliána.

„Jen v několika málo případech mohli mimopražští diváci před rokem 1848 poznat herce pražského českého souboru na pohostinské hře. K první pohostinské hře členů pražského českého činoherního souboru na mimopražském českém ochotnickém jevišti došlo zřejmě v srpnu 1845 v Sušici, kde Tyl a Kaška vystoupili v ochotnickém představení Tylovy hry Paní Marjánka, matka pluku³.“

Do doby, kdy došlo k přestavbě radnice, se divadelní představení odehrávala v radní síni – představení mohlo navštívit asi 150 diváků. Dále se hrálo například v hotelu U Koruny, v jakémsi Salonu a dále v Sokolovně, která byla vystavěna poté, co se divadelní spolek přidal pod Sokol, a výtěžky z představení umožnily takovou stavbu uskutečnit. Budova byla dostavěna těsně před vypuknutím 1. světové války. Ke slavnostnímu otevření již nemohlo dojít. Divadlo se ale hrálo pořád – přežilo obě světové války i kulturní útlum v 50. letech.

Na dlouholetou tradici je navázáno i dnes. Málokteré město, rozlohou podobné Sušici, může vykazovat takovou ochotnickou aktivitu. V Sušici je několik činných spolků, které jsou buď samotnými organizacemi, nebo fungují při instituci (při gymnáziu nebo při Sušickém kulturním centru SÍRKUS, p.o.).

2.1.1 LOUTKOVÉ DIVADLO SOKOL SUŠICE

Sušické loutkové divadlo je považováno za nejdéle hrající západočeské divadlo loutek. V roce 2020 oslavilo 100 let činnosti a stále má svým divákům co nabídnout. Ochotně mi se získáním informací pomohl principál Bohumil Krutiš.

Něco málo z historie

V roce 1920, přesněji 4. prosince tohoto roku, bylo odehráno první veřejné představení sušických loutkářů. V čele tohoto dění stál Jan Sedlecký. Bylo to pár let po první světové válce a zanedbaná kultura zažívala své znovuzrození. Založení loutkářského odboru od začátku podporovala Tělovýchovná jednota Sokol Sušice a pod její záštitou funguje dodnes. A právě tehdejší členové sušické T. J. vložili stejný finanční podíl do svého

³ VALENTA, Jiří a Vítězslava ŠRÁMKOVÁ. *Místopis českého amatérského divadla II. díl N–Ž*. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002. ISBN 80-7068-155-1.

záměru a zakoupili loutkové divadlo, jmenované „Alšovo loutkové divadlo“, od podniku Münzberger z pražského Žižkova.

V počátku dalších válečných let byla většina kulturní aktivity potlačována. Loutkáři byli omezováni též. V roce 1941 byla práce spolku pozastavena docela a stejně tak došlo k úplnému zastavení činnosti Tělovýchovné jednoty. Tehdejší členové se snažili zatajit nacistům vlastnictví spolku a schovat části divadla do jedné ze skříní sušické Sokolovny. Bohužel se části tehdejšího divadla, rekvizity, kulisy, psané hry, uschovanou finanční hotovost ani první kroniku zachovat nepodařilo a všechny tyto pro soubor významné předměty zmizely.

Od 11. listopadu 1946 se pak podařilo loutkové divadlo v Sušici udržet, až na malé změny v roce 1948, kdy byla činnost několika členů pozastavena režimem. Za celou touto érou stál nezastavitelný zakladatel a principál. Po jeho smrti v roce 1951 stanul v čele odboru loutkářů jeho syn Vladimír Sedlecký. To znamenalo pro spolek mnoho úprav, nápadů a inovací. Seznam odehraných her byl doplněn o mnoho dalších, rozrostla se i sbírka loutek – pořídily se například tzv. varietní, které jsou u dětí velice oblíbené. Dále bylo zřízeno nové osvětlení a došlo k rekonstrukci rozhlasového zařízení, které sloužilo od roku 1970 až do roku 2003. Za nového principála se také pořádaly hojně navštěvované loutkářské plesy.

Vladimíra Sedleckého nahrazuje ve funkci principála Arnošt Faic, a to po jeho smrti v roce 1993. Od ledna 2007 je pak principálem Bohumil Krutiš.

Členská základna spolku

V roce 2020 čítá členská základna 22 členů, což je nejvíce od založení. V průřezu historií nalézáme zmínky o tom, že někteří členové byli za svou činnost u sušického loutkářského spolku náležitě odměňováni.

„Významnému ocenění se dostává Františku Ritterovi a Miroslavu Balejovi, kterým v roce 1998 uděluje Svaz českých divadelních ochotníků - Skupina amatérských loutkářů Čestné uznání Matěje Kopeckého a prohlašuje "zasloužil se o České loutkářství"⁴.“

⁴ Loutkové divadlo v Sušici: Historie. *Sokol Sušice Loutkářský odbor* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.loutky.unas.cz/historie.htm>

Nejstarší nynější členkou je paní MUDr. Jaroslava Prajerová, letošní rok oslavila dvaosmdesáté narozeniny. Za svou činnost byla uvedena do síně slávy Sokola. V mnohých představeních hrají i děti.

Informace o činnosti obecně

Sušické loutkové divadlo můžeme navštívit od října do března každý pátek. Zkoušky souboru pak probíhají vždy ve středu před představením. Vstupné je 20 korun a představení obvykle navštěvuje okolo sta návštěvníků.

Od roku 2013 má spolek ve svém vlastnictví mobilní divadelní scénu, takže hraje i v okolí Sušice na předem domluvených místech. Díky tomuto novému divadlu je také možnost odehrát představení mimo sušickou Sokolovnu a oživit tak další místa ve městě. V Sokolovně získali loutkáři své zázemí ihned při vzniku loutkářského odboru a dodnes prostor Husova sálu využívají.

Slaví-li soubor výročí, dochází většinou k vystavení loutek. Tak tomu bylo i při oslavách 100 let trvání, tj. v roce 2020.

Stoleté výročí

V roce 2020 oslavilo sušické loutkové divadlo sto let od svého vzniku. Slavilo se výstavou všech kulis, loutek a rekvizit a také úvodní vernisáží – tím bylo alespoň částečně nahrazeno veškeré další naplánované slavení. Plánovaný slavnostní večer 13. března musel být zrušen. Tuto sezónu označují divadelníci jako jednu z nejsmutnějších i přes to, že kvůli výročí měla být jednou z nezapomenutelných.

„Více než půlmetrové (60 cm) dřevěné postavy prožívají zas a znova své pohádkové příběhy s výjimkou války nepřetržitě sto let. Toužebné nedočkavé dupání desítek dětských nohou po úvodním zvonění se odnepaměti předává z generace na generaci⁵.“

Vernisáž konající se 11. července byla započata slovem principála pana Bohumila Krutiše. Jeho řeč byla děkovná – děkoval publiku, městu, všem příchozím i všem těm, kteří se podílejí na práci spojené s místním loutkářstvím. Dále vystoupili se svou řečí i další, zejména zastupitelé města, aby poděkovali a vyjádřili souboru podporu i do další „stovky“.

⁵ LÍSKOVEC, Eduard: Loutky v Sušici baví děti 100 let. *Sušické noviny*. 2020, 14/2020, 31. ročník.

Organizátoři výstavu uspořádali v Husově sále – vystaveny byly všechny loutky včetně oblíbeného Kašpárka. Vystaveny byly také všechny sepsané kroniky spolku. Celá výstava byla rozdělena do jednotlivých částí, přesněji do devíti pohádek, kdy byly postavené kulisy, a u nich stály čestnou stráž všechny jednotlivé loutky v nich obsazené. Návštěvníci tedy mohli obdivovat celou scénografii jednotlivých pohádek se vším všudy. Celkem vlastní spolek 110 loutek, mají také své dřevěné včely, mouchy a mravence.

Počet návštěvníků výstavy odhadují organizátoři na půl druhého tisíce.

Hry

Díky seznamu odehraných her můžeme spočítat, že v repertoáru má sušický divadelní spolek okolo sedmdesáti šesti her. Hrají se hlavně pohádky, protože soubor upřednostňuje dětského diváka. Jen několikrát se v průřezu historií objevuje sehrání her určených pro dospělé. Z archívu se opakují představení cca jedenkrát za tři roky, protože předsevzetím herců je alespoň jednou za sezonu zahrát novou pohádku. Průměrně odehrají asi 22 představení ročně.

Nedokládám zde celý seznam nacvičených her, tedy pohádek, pro příklad uvádím pouze názvy her odehraných v roce 2019 a 2020. Je vidno, že v roce 2019 bylo odehráno celkem dvacet představení a v roce 2020 devatenáct. Pohádky se neopakují ani v jednom případě. U každé odehrané hry je minimálně roční pauza, než je uvedena znovu. To vše je přehledně zaznamenáno na webových stránkách souboru.

- 2019:

Co je v pytli	Když je nejhůře, Kašpárek pomůže
Čarovný proutek od Krakonoše	Medvědovo trápení
Červená Karkulka	Na stříbrné pavučině
Čert a Káča	O čem král doma nevěděl
Honza a zlá princezna	O prolhané princezně
Kašpárek loupežníkem	Ošizený hastrman
Kašpárek se těší na Ježíška	Pohádka o slunci

Princ ze zlatého zámku	Šípková Růženka
Skřítek Dupynožka	Zlatý květ, čarovný svět
Strašidla na hradě	Zlatý pták – princ Avion
• 2020:	
Čarovné zvonky	Kocourek Mourek
Dračí vejce	Koření z Černého vrchu
Dřevěný vojáček a jeho přátelé	Krakonošova nadílka
Jak Kašpárek napálil Vodníka	O chudém království
Jak Kašpárek roztočil čerty	O zakleté labuti
Jak Kašpárek vysvobodil princeznu z pekla	O zakleté princezně Ponocný a strašidlo
Kašpárek s Honzou v zakletém zámku	Princezna Rozmařilka
Kašpárkovy čertoviny	Začarovaný kašpárek
Kašpárek u vodníka	Zakletý princ

2.1.2 DIVADLO BEZEJMÉNA

Protože se jedná o divadlo studentské, je opravdu plné nápadů a přitom jeho úroveň není nijak nízká. Divadlo pracuje pod záštitou sušického gymnázia a jeho členy jsou studenti z různých ročníků. Informace a prožitky spojené s působením v tomto divadle mi poskytl Jaroslav Panuška, který ve spolku působil za svých mladších studentských let jako herec, režisér i principál, a také Jana Vrzalová, bývalá členka stojící u založení tohoto divadla.

Něco málo z historie

Toto ochotnické divadlo vzniklo z iniciativy studentů sušického gymnázia v roce 2012. Za vším stála Jana Vrzalová. Dostala při obědové pauze spontánní nápad, se kterým se svěřila svému spolužákovi Vojtovi Löffelmanovi, a ten prostě souhlasil. Stal se také prvním režisérem a scénáristou. Vedení školy reagovalo na jejich aktivitu kladně. Podpořilo je i tím, že jim nabídlo prostor pro zkoušení. První premiéra se uskutečnila 12. května 2012, kdy právě probíhaly studentské oslavy – majáles. První hra Romeo

a Julie: Alkoholický omyl trvala 25 minut a sklídila takový úspěch, že se do divadelní produkce pustili gymnazisté s vervou znovu.⁶

Členská základna spolku

Divadlo Bezejména je vyloženě spolek studentů. Nejmladšími členy bývají studenti tercie nebo kvarty osmiletého gymnázia a celou řadu zakončují oktáváni, kteří předávají štafetu mladším kolegům a po svém odchodu se stávají „čestnými členy“. Technicky tedy můžeme říct, že členy jsou většinou nezletilí. Jaroslav Panuška o těch, kteří se pak během studia stanou zletilými, vzkazuje:

„Dle mého jsou ale v divadle děti všichni, včetně mě. Proto si pořád tak hrajeme...“⁷.

Počet herců je kolísavý, záleží na jednotlivé inscenaci, pohybuje se většinou mezi šesti až dvanácti lidmi. Vedoucí studenti divadla pořádají i castingy, aby mohli nalézt mezi svými mladšími spolužáky nové ochotníky.

Osobnosti

Za velkou osobnost současného Divadla Bezejména považuje Jaroslav Panuška Františka Práška. Působí jako herec a již podruhé za sebou sklízí obrovské úspěchy v titulních rolích. Před rokem to byl Truffaldino v Goldonih komedii Sluha dvou pánů, letošní romantický a humoristický výkon předvedl jako Saturnin.

Jako osobnost časů minulých pak zmiňuje, což jsem velmi ráda, studenta Tadeáše Skrbka. Pod jeho vedením si měl podle svých slov „tu čest“ zahrát ve hře Rebelové (Alergie na zelenou) jednu z hlavních rolí, Šimona, a údajně byl z této spolupráce opravdu nadšený. Tadeáš Skrbek byl za svého působení schopen nazkoušet a dovést k premiéře rekordní počet představení (Charleyova teta nebo třeba Ducháček to zařídí). Je opravdu od gymnaziálních let velkým talentem, který se dnes věnuje filmové produkci. Ve svých jednadvaceti letech dokončil natáčení celovečerního filmu Převaděč. Měl premiéru v dubnu roku 2020. Nyní studuje na VOŠ Michael a věnuje se oboru Filmová tvorba.⁸

⁶ E-mailová korespondence s Janou Vrzalovou ze dne 7. prosince 2020.

⁷ Osobní rozhovor s Jaroslavem Panuškou ze dne 6. října 2020.

⁸ Osobní rozhovor s Jaroslavem Panuškou ze dne 6. října 2020.

Informace o činnosti obecně

Sídlem Divadla Bezejména je sál sušického gymnázia – Smetanův sál. Ten je součástí budovy gymnázia, jehož stavba započala v roce 1910. Sál, původně kaple, byl přebudován v roce 1949. Za tím vším stál profesor František Procházka – sušická osobnost, pedagog a muzikant, který svým působením výrazně ovlivňoval sušický i školní kulturní život. V sále se nachází barokní varhany. Svě jméno nese po Bedřichu Smetanovi, autorovi české národní hudby. Tyto prostory jsou od začátku útočištěm studentské organizace. Zde probíhá většina zkoušek a převážná část všech představení. Studenti nemají možnost převážet kulisy a podium ve Smetanově sále vnímali vždy jako své hlavní útočiště. Činnost divadla je závislá na skutečnosti, kterou uvádí Panuška:

„Divadlo Bezejména vždy hrálo samo za sebe, tedy příležitosti i nabídky odmítalo...⁹“.

V počátcích se hrálo pouze párkrát mimo Sušici – ve Velharticích k příležitosti tamější charitativní akce nebo i v Hrádku u Sušice. V posledních letech chtěl režisér Jaroslav Panuška ukázat divadlo za hranicemi města znovu, letos měli herci vystoupit v Kašperských Horách, kde se konal filmový festival, a tím ho zahájit. Bohužel byli organizátoři nuceni tuto akci zrušit a Saturnina tedy kašperskohorské publikum nezhlédlo.

Studenti se schází pravidelně každý pátek po škole. Blíží-li se premiéra, jsou schůzky častější. Každou novou hru pak nacvičují asi dva měsíce. Složitější hry se mohou nacvičovat až půl roku, a to v případě, že se odloží každoroční jarní představení. Každá nacvičená hra má cca 3 reprízy. Ročně tedy divadlo odehraje většinou šest představení, snaží se totiž každoročně uvést dvě nové hry.

Nové představení je většinou diváky uvítáno velmi vlídně. Obvykle se prodají lístky na všechna místa v sále, a to mnohdy již v předprodeji. Představení tedy navštíví při nejmenším 200 diváků se vstupenkou k sezení. K těm bychom mohli přičíst i ty, kteří zakoupí lístky na tzv. „přístavky“. Cena vstupenek je obvykle 70 až 80 korun pro dospělé a 50 korun pro dětské diváky a seniory.

⁹ Osobní rozhovor s Jaroslavem Panuškou ze dne 6. října 2020.

Rituálem tohoto spolku jsou nejen společné zkoušky, ale také společné vyjádření vzájemné podpory přímo před začátkem představení. Všichni herci si stoupnout dokola, chytanou se za ruce a režisér pronese tzv. antistresovou řeč.

Úspěchy Divadla Bezejména jsou sice pouze regionální, nicméně jsou členové nejvíce hrdí na to, že publikum označuje jejich snažení za inteligentní, svěží a nápadité chování mladých lidí.

Hry

Studenti výběrem hry většinou na nic nereagují, Jaroslav Panuška tvrdí, že:

„Výběr hry je poměrně důležitá a nevděčná práce, kterou vždy schytá režisér divadla. Ne vždy se povede uspokojit herce, a tak se musí vybírat znovu. To, jestli se hercům hra bude líbit, záleží až na první čtené. Většinou to však naštěstí dobře dopadá¹⁰.“

Při pohledu na uvedené kusy musím konstatovat, že se studenti pustili jak do pohádek a komedií, tak i do her Williama Shakespeara.

- 2012: Romeo a Julie: Alkoholický omyl (William Shakespeare, režie: Vojtěch Löffelmann.)
 - Škola základ života (Jaroslav Žák, úprava: Hana Burešová, režie: Vojtěch Löffelmann)
- 2013: Lotrando a Zubejda (Zdeněk Svěrák a Karel Smyczek, režie: Vojtěch Löffelmann)
 - Princezna ze mlejna (Zdeněk Troška a Vratislav Marek, režie: Vojtěch Löffelmann)
- 2014: Mnoho povyku pro nic (William Shakespeare, úprava: Vojtěch Löffelmann, režie: Tomáš Nový)
 - Z mého deníčku (Jiří Grossmann a Miloslav Šimek, režie: Zdeněk Straka)
- 2015: Adéla ještě nevečeřela (Oldřicha Lipský a Jiří Brdečka, režie: Zdeněk Straka)
 - Malý princ
- 2016: Hovno hoří
 - Charleyova teta
 - Ducháček to zařídí
- 2017: Konto X

¹⁰ Osobní rozhovor s Jaroslavem Panuškou ze dne 6. října 2020.

Dohnat, předechnat!

Alergie na zelenou

- 2018: Alergie na zelenou
- 2019: Gdebizzopoppad z Nemagnizzy
- 2020: Saturnin

2.1.3 SCHODY

Vyhlášený sušický spolek Schody oslavil v roce 2019 desetileté výročí od svého vzniku. Stále Sušičanům rozdává mnoho radosti. O zážitky ze své divadelní práce se se mnou podělila principálka Zuzana Navrátilová.

Něco málo z historie

Divadelní spolek Schody vznikl v Sušici v roce 2009. Za zrodem tehdy stála Zuzana Navrátilová, zkušená divadelnice, a Sušičtí, kteří se na ni stále častěji obraceli s přáním obnovení amatérského divadla ve městě. Pokusy o obnovu místní ochotnické scény jsou znatelné i z dřívějších dob (Místopis uvádí rok 1993 i 2001), činnost se ale nepodařilo udržet.

V roce 2010 proběhla první premiéra nového spolku, hra Limonádový Joe. Ozdobou představení Schodů je skvělá hudební produkce – v některých hrách dokonce jejich vlastní orchestr – a také to, že všechny zpěvní party si herci zpívají vždy sami, naživo. O onu hudební atmosféru se postaral synovec paní Navrátilové Jakub Baierl, který je sušickým nadšeným muzikantem a členem několika hudebních uskupení.

Členská základna spolku

U první premiéry stál opravdu široký divadelní ansámbl vítající nové začátky ochotnictví v Sušici. I s kapelou a dětskými herci se účastnilo na hře Limonádový Joe celkem 35 osob!

Dnes, po deseti letech, je členská základna o poznání menší – v současné době disponují asi osmi dospělými členy. Nejstarší je šedesátiletý a nejmladší asi pětadvacetiletý. Děti v tuto chvíli ve spolku nevystupují.

V řadách spolku Schody působila v počátcích také paní Věra Holá, jejíž předkové jsou slavní sušičtí ochotníci, její tatínek Karel Polata byl velkým hercem a hvězdou

sušického amatérského divadla. Paní Věra s divadlem pokračuje i po odchodu ze Schodů a zakládá další sušický spolek SušDivOch.

Dále v tomto souboru působili také členové poměrně nového sušického spolku Sušická divadelní společnost, který je čistě pánskou záležitostí.

Osobnosti

Zuzana Navrátilová

Principálka Zuzana Navrátilová v minulosti působila v jiných divadelních spolcích v okolí, zejména pak v hartmanickém, v některých hrách vystupovala i s těchonickým spolkem Zmrzlík. Je dcerou vyhlášeného sušického sbormistra Josefa Baierla, který v roce 1969 založil Sušický dětský sbor. Pod jeho vedením se sboristé zúčastnili mnoha soutěží i zahraničních zájezdů. Také je v Sušici jednou za dva roky pořádán festival dětských pěveckých sborů s názvem „Je kraj, kde voní tráva...“. Oba dva i další z jejich rodiny jsou velmi inspirujícími lidmi – obzvláště výbornými hudebníky.

Zdůrazňuji, že Zuzana je autorkou většiny scénářů, všech režii, je vedoucí spolku, zařizuje termíny i finanční zabezpečení souboru, moderuje divadelní i jiné městské akce – sušické sportovní plesy a další. Působí také jako učitelka hry na dechové hudební nástroje v ZUŠ v Horažďovicích. Právem a i přes její skromnost ji uvádím jako „osobnost“ sušického spolku Schody už jen proto, že spolek Schody byl prvním sušickým novodobým spolkem „živého“ divadla, ze kterého všechny další vychází. Ona sama pak za osobnosti považuje všechny členy svého souboru, v čemž se shoduje s principály ostatních spolků, a obrovsky si jich váží za jejich oddanost a lásku k divadlu.

Informace o činnosti obecně

Ve „Schodech“ se zkouší 1x týdně: ve středu nebo v neděli. Délka každé zkoušky je většinou dvě hodiny. Před premiérou se pak všichni schází ve středu i v neděli. Nacvičují v sále v budově Sokolovny – jsou městským spolkem a mají tak na tyto prostory výsadní právo. Město zaštiťuje činnost spolku a odměnou je mu jeho reprezentace, kterou Schody bezpochyby zajistí. Každoročně je premiéra nové hry v den městských oslav Dny Sušice. Pravidelně je tato akce uskutečňována druhý týden v květnu.

Nácvik každé hry probíhá přibližně tři čtvrtě roku, od září nebo října do května. V tuto chvíli ale prožívají již dvouletou nucenou pauzu kvůli epidemii onemocnění

Covid-19. Vládní nařízení v důsledcích této pandemie překazila dvě plánované premiéry. Spolek má po celou dobu připravenou a nacvičenou novou hru Taková normální rodinka, kterou zatím neměli diváci možnost spatřit, ale po rozvolnění a skončení této doby „přijde první na řadu“.

Den premiéry je, asi jako všude, plný stresu, a to od dopoledních, ne-li ranních hodin. Hned dopoledne je totiž odehráno představení pro gymnázium, a to poslouží jako poslední a generální zkouška. Pak už v sále zůstávají usazené kulisy a večer přijde na řadu ono hlavní premiérové představení pro veřejnost. Každý takový divadelní večer je i natáčen televizí Filmpro Pavla Kalisty z Klatov. Všechny příchozí diváky vítá principálka před představením osobně, dokonce se jim při vstupu dostane kromě příjemného pozdravu i malého dárku. Premiéra se vždy, stejně jako zkoušky, odehrává v Sokolovně. Zde se celé divadlo i zrodilo. Poslední dva roky jsou sice následné reprízy odehrány v sušickém kině, které disponuje vhodnějšími podmínkami pro vystoupení spolku, ale protože Schody chtějí dodržet tradici a oplatit sálu to, co jim v začátcích dal, premiéry jsou tradičně v sále Sokolovny.

Svá představení spolek Schody uvádí jak v Sušici, tak i jinde. Počet zájezdů je závislý na počtu obcí majících o jejich vystoupení zájem. V letním čase se snaží hrát i venku – v přírodních divadlech. Pravidelně přivážejí svou zábavu do Nýrska, na hrad Rabí, do Volyně, do Volar, Vimperku, ale i do Plzně. Pozvánka v minulosti přišla také z Prahy, takové vystoupení už ale byla principálka kvůli vzdálenosti nucena odmítnout. Velice náročná je totiž přeprava kulis. Velkou pomocí je, že spolku s dopravou napomáhá místní pekař Karel Rendl, který své vozy propůjčí právě tomuto spolku a kulisy rozváží.

Jak už bylo řečeno, každoročně odehrají Schody své první představení při Dnech Sušice, dále ale také doprovázejí další slavnosti města v Sušici i jinde, akce na rabském hradě, ale i na Kašperských Horách, kde naposledy odehráli povídku z historie města. Kromě svých hlavních her odehrávají i malá a kratší představení, která jsou součástí různých kulturních akcí – vystoupili ku příkladu při otevírání Santosu (název říčního sušického ostrova s různým venkovním vyžitím pro občany) a při otevírání nového kina v Sušici.

Cena lístků na každé představení je přibližně 120 korun. Spolek se snaží být vstřícný k publiku, ale zároveň si uvědomuje, že každé nové divadelní představení včetně

kulis, kostýmů a vlastně celé výpravy nestojí málo. Velkým výdajem jsou dále také poplatky související s autorskými právy. Cena se tedy odvíjí od finální ceny představení tak, aby byl spolek schopný nadále finančně samostatně fungovat.

Čísla vypovídající o návštěvnosti představení jsou vždy nejvyšší po premiéře. Následná návštěvnost repríz se odvíjí od počasí, ale i od roční doby. Výrazně méně diváků má zájem o divadlo v létě, kdy je hezké počasí a lidé chtějí strávit svůj volný čas spíše venkovními aktivitami. Proto se také snaží spolek v těchto měsících hrát hlavně na letních scénách. Počet návštěvníků jednotlivých představení se také odvíjí od názvu a obecné atraktivnosti samotné uváděné hry.

Schody se pravidelně zúčastňují divadelní přehlídky v Horažďovicích. Spolupracují zejména s hartmanickým divadelním spolkem, ve kterém byla paní Zuzana herečkou a kde původně působila. Příkladem jejich spolupráce bylo vystoupení na Sušických dožínkách, kdy hráli společně. Dále stále udržují družbu se spolkem ze Strašína. Pravidelně sem jezdí na představení i na jejich divadelní ples. Sušičtí půjčují strašínským divadelníkům kostýmy a naopak si od nich pak půjčují světla. S obcí spolupracují přes Sirkus (Sušické kulturní centrum), jež zařizuje účetnictví spolku, vůbec se tímto způsobem o spolek stará a zaštiťuje jeho činnost, zatímco spolek centru pomáhá s dalšími kulturními akcemi ve městě: s dětským dnem, s rozsvícením stromečku, s mikulášskou nadílkou, nebo také divadelníci pořádali v Sušici masopust a několikrát otevírali řeku Otavu.

Úspěchy jsou různé, často jsou divadelní hry Schodů oceňovány na již zmíněné přehlídce v Horažďovicích, kam jezdí pravidelně hrát.

„Největší úspěch je ale potlesk diváků. Ten si užíváme¹¹.“ dodává paní principálka.

Tento spolek je ojedinělý nejen svou živou kapelou a zpěvem v některých představeních, ale dále také svým údělem – hrají jen a pouze filmové české komedie. Zuzana tedy vybere kvalitní český film (přesněji komedii), který několikrát zhlédne, přečte jeho recenze a další komentáře na Česko-Slovenské filmové databázi i jinde a sama zpracuje divadelní scénář.

„Lidé to srovnávají s filmem a pak vás potěší, když řeknou, že to bylo hezčí než film¹².“

¹¹ E-mailová korespondence s paní Zuzanou Navrátilovou ze dne 19. března 2021.

V divadelním spolku Schody si za deset let zachovali velké množství rituálů. Tím nejstarším je slogan pronášený při „tukaní na kuráž“ před začátkem představení pocházející z první hry Limonádový Joe: „Padouch nebo hrdina, my jsme jedna rodina!“.

Hry

Spolek Schody většinou nacvičuje divadelní hry určené pro dospělé, ale několikrát se „vrhli“ i na pohádky, díky kterým se otevřel sál i novým divákům – žákům a studentům sušických škol. Hry vybírá nejprve principálka – jak už bylo psáno, specializuje se na české filmové komedie, ale inspiraci hledá i u ostatních ochotnických spolků nebo v programech profesionálních divadel.

Jedno z představení hry Přes přísný zákaz dotýká se sněhu navštívil i samotný autor a herec Antonín Procházka.

„Chceme splnit smysl ochotnických divadel ze starší doby. Chceme pouze to, aby lidé přišli a pobavili se¹³.“

Poslední nacvičenou, ale neodehranou hrou je komedie Taková normální rodinka, jejíž scénář je inspirován českým černobílým seriálem z roku 1971. Snad se brzy dočká premiéry a svých prvních diváků.

Všechny dosud odehrané hry režírovala paní Zuzana Navrátilová.

- 2010: Limonádový Joe (Jiří Brdečka)
- 2011: Trhák (Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák)
- 2013: S Čerty nejsou žerty
- 2014: Čtyři vraždy stačí, drahoušku (Oldřich Lipský)
- 2015: Dívčí válka
- 2016: Přes přísný zákaz dotýká se sněhu (Antonín Procházka)
- 2017: Opakování Dívčí války – odchází několik mužských herců a zakládají Sušickou divadelní společnost.
- 2018: Hrátky s čertem (Jan Drda)

¹² E-mailová korespondence s paní Zuzanou Navrátilovou ze dne 19. března 2021.

¹³ Emailová korespondence s paní Zuzanou Navrátilovou ze dne 19. března 2021.

- 2019: Světáci (Vratislav Blažek)

2.1.4 SušDivOch

Dalším spolkem, jemuž budu věnovat pozornost, je sušický SušDivOch. Musím uznat, že už název prozrazuje originalitu celého snažení všech členů. Při zkoumání jeho historie mi byly nápomocné paní Helena Kindelmanová – členka souboru a paní Kristina Popelová – principálka.

Něco málo z historie

Členové SušDivOcha (tedy Sušického Divadla Ochotníků) jsou také bývalí členové Schodů. A jak to vlastně všechno začalo? Po roce 2012 se někteří sice rozhodli odejít ze sušického spolku Schody, ale divadelnictví na hřebík pověsit nechtěli, založili si tedy svou vlastní „organizaci“. V čele „toho všeho“ stály tři ženy – paní Kristina Popelová (dodnes principálkou), paní Věra Holá Tůmová (dodnes režisérkou) a paní Jaromíra Krátošková (herečka). V říjnu 2013 už pak předložily sušickému publiku premiéru hry Maloměstské Klepny od Karla Sabiny – frašku o čtyřech dějstvích.

„Zakládala jsem toto divadlo, protože celý život jsem pracovala s dětmi, vedla dramatický kroužek a pěvecký. Ráda něco připravuji a dělám radost ostatním¹⁴.“ dodává paní Kristina.

O kompletní činnosti se dozvídáme z úžasné autentické kroniky, kterou vede i tvoří principálka spolku, tam podrobně vidíme, že od roku 2013 a od první hry se téměř „nezastavil vlak“.

Členská základna spolku

Zapsaných členů je 28. Každý ale bohužel nehraje a ani nemůže hrát každý rok a v každé hře. Herci jsou různě obměňováni – na poslední hře se podílí asi 11 lidí.

K hercům, principálce a režisérce patří také scénáristka, architektka kulis, nápověda a osvětlovač. Dále také paní Helena Kindelmanová, v Sušici známá jako talentovaná švadlena. Věděly to i tři zakládající členky, které ji od začátku pasovaly na svou divadelní kostymérku (paní Helena stojí za všemi kostýmy). Nescházejí se však jen

¹⁴ E-mailová korespondence s paní Kristinou Popelovou ze dne 10. prosince 2020.

„pracovně“, ale také osobně – slaví narozeniny, jako skvělá parta cestují, podnikají vánoční večírek a baví se.¹⁵

Informace o činnosti obecně

„Sušdivoši“, jak si divadelníci říkají, připravili od roku 2013 vždy jednu hru na každý další rok. Zkoušky probíhají většinou jednou za měsíc, s blížící se premiérou častěji – jednou týdně, většinou v sobotu.

Domovinou je jim Sirkus Kino Sušice. Jedná se o relativně nové prostory – nový objekt Kina byl otevřen po své kompletní rekonstrukci v roce 2012. Některé zkoušky pak také probíhaly v Sokolovně.

Premiéry jsou soustřeďovány obvykle na zimní měsíce a jsou diváky hojně navštěvované. Předchází jim asi pětíměsíční nacvičování dané hry.

„O výběru hry rozhodují všichni. Jsme řádně vedený spolek s registrací u MV. Máme svojí účetní. Za vybrané hry platíme společnosti Dilia poplatky. Prostory, kde zkoušíme a hrajeme, máme pronajaté dle smlouvy a platíme nájem¹⁶.“

Hry

V roce 2018 si dovolili nacvičit a uvést i hru k výročí 100 let republiky – nacvičili Jiráskovu Lucernu. Zatím poslední hrou je komedie od Patricka Haudecoeuera Lázeň perlivá. Všechny dosud odehrané hry režírovala paní Věra Holá-Tůmová.

- 2013: Maloměstské klepny (Karel Sabina)
- 2014: Nebe na zemi (Jiří Voskovec a Jan Werich)
- 2015: Veselé paničky windsorské (W. Shakespeare, překlad Erika Adolfa Saudka)
- 2017: Babička v trenkách (Vlastimil Peška)
- 2018: Lucerna (Alois Jirásek)
- 2019: Lázeň perlivá (Patrick Haudecoeur)

2.1.5 SUŠICKÁ DIVADELNÍ SPOLEČNOST Z. S.

Jedná se o „nejmladší“ spolek z celého výčtu, jehož konání je založeno na přátelství, pohodě a „cimrmanství“. (Cimrmanstvím nazývám jakýsi životní styl a humor související s fiktivní postavou Járy Cimrmana.)

¹⁵ E-mailová konverzace s paní Helenou Kindelmanovou ze dne 7. prosince 2020.

¹⁶ E-mailová korespondence s paní Kristinou Popelovou ze dne 10. prosince 2020.

Zkratka „z. s.“ za názvem uskupení označuje skutečnost, že se jedná o spolek zapsaný: je zaznamenaný ve spolkovém rejstříku při příslušném rejstříkovém soudu.

Něco málo z historie

Všichni členové jsou původně herci jiných ochotnických divadel, jsou to tedy protřelí ochotníci, kteří hledali nový směr svého divadelního působení, a tak se rozhodli založit další – čtvrtý – sušický ochotnický spolek. K tomu došlo v roce 2018. Velkou prací si členové dali s vymýšlením názvu pro soubor.

„...Nakonec se zadařilo, a tak světlo světa spatřil nový spolek nadšených divadelních amatérů s velmi podobným pohledem na svět. A není náhoda, že stejný pohled na svět sdílel i český velikán Jára Cimrman. Právě jeho genialita dala vzniknout mnoha neotřelým pohledům na běžnou realitu. Ne nadarmo se mu přezdívalo Mistr slepých uliček, protože dokázal jako málokdo na světě, co všechno není možné. A my, divadelní ochotníci bychom se také rádi stali těmi, co budou prošlapávat nové a dosud nepoznané cesty¹⁷.“ Takto okomentovali vznik svého spolku členové divadelní společnosti na svých facebookových stránkách.

Filozofie spolku je založena na pohodě, na zkouškách dle chuti, na spojení zábavy s oddechem a „prohlubováním“ koníčku. Po žádné zkoušce nesmí chybět posezení u piva – to celé možná bylo také jedním z důvodů, proč divadlo založili. Chtěli mít pro manželky novou a neohranou výmluvu pro svá společná setkávání.

Členská základna spolku

Sušická divadelní společnost je spolkem čistě s mužským osazenstvem. Jediným, kdo má právo přivést na zkoušku osobu ženského pohlaví, je prý předseda, jinak jsou jejich zkoušky pro ženy přísně uzavřeny. Jediná žena, která přístup na zkoušky má, divadlo nehraje, ale působí jako nápověda, jež je samozřejmostí a nezbytnou součástí každého divadla.

Věk herců se pohybuje od 35 let do 50. Nejstarším je Pavel Vinický, působí jako vedoucí Kina Sušice a také jako kontaktní osoba spolku. Za milou komunikaci mezi námi

¹⁷ SUŠICKÁ DIVADELNÍ SPOLEČNOST Z.S. [Sušická divadelní společnost... už jen vymyslet příhodný název...] In: *Facebook* [online]. 6. září 2019 20:24 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/sds2019zs>

mu tímto moc děkuji. Vzhledem k tematice, žánru a charakteru her ve spolku nehrají děti (a zřejmě ani nebudou).

Herci a členové nejsou mediálně ani celorepublikově známí. Všichni ale mají zkušenosti s tvorbou reklamy, s několika epizodními rolami v seriálech či filmech. V Sušici je místní obyvatelé často poznávají, což je těší.

Informace o činnosti obecně

Divadlo působí v sušickém kině, to je poměrně nový a moderní prostor, k jehož renovaci došlo v roce 2012. Kapacita kina je 217 míst, průměrně je při představeních Sušické divadelní společnosti obsazeno asi 208 sedadel. Vstupné je 100 korun.

Do budoucna má spolek vizi takovou, že se svými hrami budou objíždět i nedaleké okolí, zatím ale neměli možnost zájezdní hraní zorganizovat. Spolupracují ale s jinými spolky v okolí i v Sušici – půjčují si rekvizity, herce, vyměňují si zkušenosti a pomáhají si při společenských akcích, při kterých je potřeba hereckého vystupování.

Premiéry a ostatní představení se tedy odehrávají vždy v kině. Společnost je omezena také politikou a autorskými právy jednotlivých her Žižkovského divadla Jára Cimrmana, které jsou značně limitující. Na rok jsou tímto povolena jen čtyři představení, proto společnost pečlivě zvažuje kdy a pro koho bude hrát.

Spolek působí bez režiséra, bez dramaturga a vlastně bez kohokoliv, kdo by něco řídil a vedl. Zatím se vždy členové dohromady shodli na tom, co budou hrát a jak. Každý je hercem i režisérem. V zákulisí se pak o práci dělí. Někdo kulisy a rekvizity navrhuje, jiný je maluje a jinak vytváří či shání. Tato „dělba práce“ je typická pro většinu ochotnických divadel.

Hry

Pánové herci Sušické divadelní společnosti se zabývají „pouze“ aktovkami původně cimrmanovými. Autory všech takových her je dvojice Zdeněk Svěrák a Ladislav Smoljak. Protože je spolek „nováčkem“ na sušické scéně, nezažil zatím mnoho premiér. Dále spolek nacvičuje hru Dlouhý, Široký a krátkozraký a připravuje její premiéru po otevření kulturních zařízení, a tedy po skončení všech státních opatření v souvislosti s onemocněním Covid-19.

- 2018: Dobyetí severního pólu (Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák)

- 2019: Vražda v salónním kupé (Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák)

2.2 ŽICHOVICE

Protože jsou Žichovice nedaleko Budětic (ochotnickému dění v Buděticích jsem věnovala svou bakalářskou práci) a na divadlo v této vsi jsem se zatím nezaměřila, dlužím občanům Žichovic uvést zde (a tím sepsat) právě i jejich aktuální i minulé divadelní počínání. Svě zkušenosti mi předaly paní Věra Zemenová a slečna Veronika Kubíková.

Žichovičtí jsou v kronikách a pamětech zaznamenáni jako herci „živého divadla“, činohry, ale také jako loutkoherci. Ve šlépějích svých předků se snaží jít i nynější místní. V posledních letech si v této obci můžeme všimnout dvou spolků: prvním z nich jsou Otavěnky (kromě divadelních představení se věnují také lidovým tancům a zpěvům), druhým dále loutkový spolek Hajadla, jehož činnost je ale bohužel nyní dlouhodobě pozastavena.

Kronikář v Pamětní knize obce Žichovice (1936–1945) v úvodu předkládá všechny v té době činné místní spolky a jejich krátkou historii. Kromě sboru dobrovolných hasičů vzniklého v roce 1889 uvádí také divadelní spolek Havlíček. Do té doby se můžeme setkat pouze se zmínkami o studentských divadelních představeních pocházejících z roku 1873. Havlíček byl založen panem Jožou Kubínem, pokladníkem stanice, v podzimních měsících roku 1911. První uvedená hra Johanna Nepomuka Nestroye Zlý duch Lumpacivagabundus aneb Ludrácký trojlístek měla velký úspěch i přes to, že Jožo Kubín nacvičoval s lidmi, kteří neměli do té doby s herectvím žádnou zkušenost.

„Roku 1935 vedoucími funkcionáři tohoto spolku byli pp: předsedou Dr. Otakar Pohl, obvodní lékař, režisérem Jan Kos, jednatelem Ludvík Kovář, pokladníkem Matěj Hlavsa. Mimo nich ve výboru pp. Václav Kovařík, správce hospod. Družstva, Konstantin Krejčí, kovář, Rudolf Bečvář, holič, Jan Metlička mladší, Miloš Kadlec, Jaroslav Křešnička, četnický strážmistr v. v. a Josef Sporka. Celkem sčítá spolek „Havlíček“ členů 59¹⁸.“

Divadelníci pravidelně vystupovali alespoň dvakrát ročně. V roce 1936 si spolek pořídil nové dekorace ke zvětšenému jevišti v sále hostince p. Kadlece Na Panské – byla zde také zřízena biografická (tj. promítací) kabina. Mezi další představení, která kronika

¹⁸ Pamětní kniha obce Žichovice 1936-1945. Dostupná také online z: https://www.portafontium.eu/iipimage/30460833/soap-kt_00986_obec-zichovice-1936-1945_0010

uvádí, můžeme zařadit hru Páni, Lucerna či také Maloměstské klepny. Výše uvedená jména vypsaná i na plakátech z těchto her jsou s žichovickým ochotnickým divadlem pevně spjata: Metlička, Kovařík, Krejčí nebo Ludvík Kovář – místní zahradník, který vyřezal marionety pro zdejší loutkové divadlo a působil také jako jednatel spolku.

Po roce 1948 se řízení veškeré kultury v obcích ujaly osvětové besedy, při národních výborech a ty kontrolovaly vhodnost jakéhokoliv kulturního působení spolků. V Žichovicích se dále dozvídáme o ochotnickém spolku v roce 1955 – v této době měl dvacet členů, kteří byli ve svém počínání velmi aktivní. Účastnili se Sušického divadelního léta, hostovali v Hartmanicích, nacvičili vánoční představení a jejich vystupování doprovázel patnáctičlenný pěvecký soubor pod vedením teprve sedmnáctiletého Stanislava Bečváře! Až do roku 1960 uváděli místní ochotníci dvě nebo tři divadelní hry ročně.

V roce 1964 byli uvedeni Naši furianti, dále ale nejsou k nalezení podrobnější záznamy o spolku. O jeho členech je psáno pouze jako o pomocnících při výpravě a osvětlení divadelních představení dětí nebo jako o iniciátorech a hercích pouze loutkových představení.

Sedmdesátá léta jsou ve znamení uvedení hry Šípková Růženka jak ji neznáte, kterou nacvičila s místními staršími dětmi paní Jožka Kovaříková, zatímco dospělí herci uváděli spíše kratší hry a scénky při MDŽ a dalších místních oslavách.

Jak uvádí ve svém sdělení o místním ochotnictví paní Zemenová, skomírající divadelnictví v obci pozvedl až kolem roku 1985 pan Oldřich Krejčí – předseda hasičského sboru, který začal režírovat v rámci dobrovolného hasičského sboru také divadelní spolek Havlíček.

„Soubor měl v té době patnáct členů a během deseti let své činnosti dokázal přivést k divadlu spoustu nových mladých lidí. Herci jako pan Jan Míčka, Jaroslav Pešťák, Radka Musilová (Kodýdková) a Eva Krejčová (Kubalová) hrají a předávají své bohaté zkušenosti dodnes¹⁹.“

Pan Oldřich Krejčí zemřel v roce 1997. V témže roce vyhořel sál hostince Na Panské, což způsobilo, že obec dále nedisponuje žádným dostatečným prostorem

¹⁹ E-mailová korespondence s paní Věrou Zemenovou ze dne 5. dubna 2021.

a zázemím pro divadelní produkci. Pan Pešťák spolu s paní Kubalovou sehráli ještě několik malých scének při různých příležitostech v sále restaurace U Jelena, ale velká představení jako taková se uskutečnit nemohla.

2.2.1 OTAVĚNKY, Z. S.

Něco málo z historie

Obecní úřad v Žichovicích každoročně pořádá Zámecké slavnosti. Místní zámek je památkou pocházející z konce šestnáctého století, kolem roku 1603 byla tato bývalá tvrz Janem Libštejnským z Kolovrat přestavěna na renesanční zámek. A právě při oslavách vznikl nápad, obohatit jejich program o divadelní vystoupení. V roce 2010 se sehrála Dožínková slavnost podle pověsti O černé Káče za pomoci ochotníků ze Strašína.

Pro stejnou příležitost také nacvičilo dvacet místních žen lidové taneční vystoupení pod vedením učitelky LŠU Hanky Kopové ze Strašína a v kostýmech Olgy Pešťákové. Tak pak vznikl soubor Otavěnky.

„Od roku 2016 jsme zaregistrováni jako zapsaný spolek Otavěnky, z. s. za účelem lidového tance, zpěvů a divadelních vystoupení²⁰.“

Členská základna spolku

Od roku 2013 vystupují s Otavěnkami i děti. Na posledních slavnostech v roce 2019 účinkovalo společně čtyřicet pět tanečníků a šest divadelníků v hodinovém programu.

Nejmladšímu členovi jsou tři roky a nejstarším sedmdesát pět let.

Při představeních hostují také herci ze strašínského divadelního souboru (Jan Fuchs, Hanka Kopová) a další (p. Josef Lád).

Informace o činnosti obecně

Kromě Zámeckých slavností vystupují pravidelně na Dnech Sušice, na různých slavnostech v širokém okolí nebo na plesech.

Protože byla v tomto roce zrekonstruovaná místní hasičská zbrojnice, otevírá se možnost nácvičku dalších i prostorem náročnějších ochotnických kusů.

²⁰ E-mailová korespondence s paní Věrou Zemenovou ze dne 5. dubna 2021.

„Věříme, že až okolnosti dovolí, bude ochotnický spolek Havlíček, za který v posledních letech vystupovali J. Pešťák, J. Míčka, F. Pavlík, E. Kubalová, R. Kodýdková, B. Pavlíková, V. Zemenová a J. Nohová, opět na plakátech²¹.“

2.2.2 LOUTKOVÝ SPOLEK HAJADLA

Něco málo z historie

V Žichovicích byla také obnovena tradice loutkoherectví. Pan Ludvík Kovář – zahradník, malíř a také řezbář, zanechal v Žichovicích krásné loutky, které přímo vybízely k opětovnému představení publiku.

„Vždy mě fascinoval dřevěný had, který se sám kroutil a který byl u Kovářů k dispozici a s kterým jsme zlobili své rodiče²².“

Od roku 1922 se žichovičtí ochotníci věnovali právě i loutkovému divadlu. Velmi aktivně se této práci věnovali dále v šedesátých letech (konkrétně asi 1966 až 1969), kdy pod hlavičkou SSM vystupovali jako divadelní spolek Kašpárek. Stejný název pak používali loutkoherci i v letech osmdesátých (1987 až 88), kdy se k loutkoherecké práci Žichovičtí vrátili pod vedením Evy Marešové (Plojharové) – učitelky v místní mateřské škole.

Nakonec ale tradice opět úplně zanikla a loutky byly zaklizeny na další dlouhý čas s tím, že je nikdo dlouho neuvidí. K loutkám se vrátili až, v tu dobu loutkářství neznalí, Ivana Kožnarová, Miroslav Pešťák, Václav a Petr Maškovi, Kateřina Vycpálková, Petra Nováčková, David a Jaroslav Šubovi a další. Využili podpory tehdejšího starosty, loutky tehdy ukryté na úřadě byly 23. prosince 2002 převezeny do zámku, bylo vybudováno nové pódium a útočištěm se tak stal Bílý sál žichovického zámku. Všechny tyto přípravy by možná netrvaly celý rok, kdyby zámek nevyplavila voda a nevytopila i místnost s uloženými loutkami, které se v důsledku toho musely nechat znovu opravit. Některé loutky pochází z dílny pana Václava Haldy z Horažďovic. Představení Perníková chaloupka bylo po dlouhých přípravách a úpravách odehráno 13. prosince 2003 – tuto první pohádku vidělo celkem 55 diváků (z toho 32 dětí). Uskupení uvádělo další pohádky a představení pro děti, a to do roku 2006.

²¹ E-mailová korespondence s paní Věrou Zemenovou ze dne 5. dubna 2021.

²² KOVÁŘ, Ludvík. *Nejkrásnější slunce zapadá v Žichovicích...aneb 3 generace Ludvíků*. 2015. ISBN 978-80-260-8104-3.

Po další poměrně dlouhé odmlce bylo divadlo naposledy obnoveno v roce 2010 Veronikou Kubíkovou a dalšími děvčaty pod jejím vedením.

„O tom, že se ochotnické a loutkové divadlo u nás hrávalo, jsem věděla. Mým snem vždycky bylo stát se herečkou, a tak jsem se o loutky, které jsou v majetku naší obce, začala zajímat a přišla jsem s nápadem, že se pokusím u nás loutkářskou tradici znovu obnovit. Oslovila jsem proto kamarádky a začaly jsme pracovat²³.“

Žichovickou sbírku společně s loutkami tvoří původní kulisy, kostýmy a scénáře.

„Měly jsme krásné marionety, které byly vysoké zhruba 50 až 70 centimetrů. K dispozici jsme měly patnáct dřevěných skvostů. Než jsme ale začaly hrát, mnohé kusy se musely opravit. U některých loutek byly utrhané provázky a podobně²⁴.“

První představení bylo uvedeno opět při slavnostech v létě 2010 v prostranství zámku. Děvčata odehrála hned dvě pohádky a pro velký úspěch začala hrát a nacvičovat další. Setkávala se pravidelně každou neděli v zámku, v bývalé družině, kde obec postavila i pódium. Po pár letech byla bohužel činnost i tohoto spolku pozastavena. Záměrně zde uvádím „pouze pozastavena“, protože se kolem loutek stále pohybují další a další, které láká znovu je „probudit“. V současné době se mluví o tom, že loutky znovu rozpohybují místní mladí hasiči, pod jejichž prsty opět ožijí.

Členská základna spolku

Ze začátku spolupracovalo při spolku Hajadla sedm děvčat a později devět. Jejich věk se pohyboval od 12 do 19 let.

2.3 HARTMANICE

2.3.1 TYL

Šumavského města Hartmanice se v minulosti blízce týkalo vymezení vojenského prostoru. Byla zde také velká převaha německého obyvatelstva. Nyní je městečko (je jím znovu označováno od roku 1992) v rozpuku nejen po stránce turistické, ale i kulturní.

²³ Klatovský deník: V Žichovicích opět ožily staré loutky. *Klatovský deník* [online]. 21. 2. 2021 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/kultura_region/v-zichovicich-opet-ozily-stare-loutky20110221.html

²⁴ E-mailová korespondence se slečnou Veronikou Kubíkovou ze dne 22. února 2021.

Něco málo z historie

První zmínka z historie ochotnického divadelnictví v Hartmanicích je k nalezení v kronice města Hartmanice – z roku 1946, kdy byl spolek založen.

Během šedesátých let aktivita spolku dohasíná, až nakonec docela zhasne. V roce 1995 probíhaly na mnoha šumavských místech oslavy připomínající poutníka sv. Vintíře, kdy se slavilo výročí od jeho úmrtí – 950 let. Svatý Vintíř byl poustevník, jehož snažením vznikla obchodní stezka spojující Bavorsko a české knížectví, a tím došlo ke kolonizaci Šumavy. Ta pak mohla začít kulturně i jinak vzkvétat. Této oslavy využili Hartmaničtí k tomu, aby osobnost představili a připomněli. A jak působivěji tak učinit, než pomocí divadla? Vznikla tak první hra Český Achilles aneb Břetislav a Jitka, jež čerpá z Kosmovy kroniky a příběhu knížete Břetislava – ten se s Vintířem setká a nabídne mu pozici svého rádce. Premiéra se konala již na jaře 20. dubna 1996.

Členská základna spolku

Spolek čítá aktuálně 12 stálých členů, z nichž se 10 aktivně podílí na chodu divadla. Nejstaršímu členovi je 75 let, nejmladšímu 29 let. V současných odehraných hrách se neobjevují dětské role, i když v první hře Český Achilles aneb Břetislav a Jitka s ochotníky děti hrály.

Společně s hartmanickými ochotníky v minulosti vystupovala také paní Zuzana Navrátilová (jako herečka, ale též jako režisérka), kterou známe jako nynější režisérku sušického divadla Schody. Zároveň jsem zaznamenala informaci o tom, že s Hartmanickými hrál také pan Bohumil Krutiš, který je výše zmíněný jako principál loutkového divadla v Sušici.

Srdečně mi s informacemi o svém spolku napomohl pan Josef Lád – herec a zároveň režisér. V různých rolích se v seznamech her a jejich obsazení objevuje asi od roku 2002. Jako režisér pak vystupuje od roku 2005, kdy režíroval pohádku O líném Honzovi.

Osobnosti

Pan Josef Lád označuje za velkou osobnost spolku, a to právem, pana Mgr. Václava Diviše. To je člověk, který právě obnovil činnost divadelního ochotnického souboru

v Hartmanicích – napsal i režíroval první hru po renovaci tohoto sdružení, informace o ní dokládám výše, v současnosti již ale v divadle nepůsobí.

Dále pan Lád vzkazuje:

„Spolkem prošlo za těch 25 let několik osob(ností). Každý, kdo v našem divadle působil a působí (někteří od začátku, někteří třeba jen rok), přispěl k formování tohoto divadla. Každý člen má ve spolku své místo a osobně si myslím, že působíme jako kompaktní celek²⁵.“

Informace o činnosti obecně

Tuto kapitolu uvádím citací pana Josefa Láda. Na mou otázku, prostřednictvím které jsem se dotazovala na vzpomínky a příběhy související s činností spolku, reagoval vyprávěním.

„...naše první účast na divadelní přehlídce. Po představení jsme, nic netušíc, nastoupili před odbornou porotu, abychom vyslechli její připomínky. Zprvu jsme se smáli, později usmívali a po hodině už jen konsternovaně zírali. Členové poroty stále a stále nacházely jednu chybu za druhou a nebralo to konce. Takovou ledovou sprchu nikdo z nás nečekal. Odcházel jsem s pocitem, že nic neumíme a nic jsme nepochopili. Náš splín jsme následně rozpustili v nedalekém baru s tím, že už se do Žlutic nikdy nevrátíme. Ale jak se říká: co tě nezabije, to tě posílí. Další rok jsme jeli zas a vrátili se s několika oceněními²⁶.“

K výročí dvaceti let od obnovení spolku a zároveň jako úvod oslav sedmistého výročí od první písemné zmínky o městě připravili místní divadelníci Divadelní kabaret, jehož program se skládal z písní a úryvků her, které byly za tu dobu odehrány. Po přestávce byla další část představení inspirována pořadem Tvoje tvář má známý hlas a KD Hartmanice tedy navštívili „různí speciální hosté“. Kromě toho jsou dále každoročně pořádány vánoční besídky.

Zkoušky, stejně jako premiéry, se uskutečňují v kulturním domě v Hartmanicích. Zpravidla se ochotníci schází jednou týdně. Jednotlivé hry nacvičují různě dlouhý čas – pohybují se v rozmezí mezi 4 až 10 měsíci, toto rozmezí závisí na dané hře a její obtížnosti.

²⁵ E-mailová korespondence s panem Josefem Ládem ze dne 2. ledna 2021.

²⁶ E-mailová korespondence s panem Josefem Ládem ze dne 2. ledna 2021.

Hry

Hry vybírá pan režisér podle několika kritérií. Vyhledává hlavně komedie s přesahem do běžného života a s aktuální tematikou. Jeho výběr samozřejmě ovlivňuje také počet herců a náročnost scény – divadlo musí být lehké a snadné k montáži a převozu.

Vinou toho, jaké má divadlo obecně podmínky v posledních měsících roku 2020 a 2021 Hartmaničtí zatím nezkouší. V plánu ale mají hru Vražda sexem od Joana Shirleyho.

- 1996: Český Achilles aneb Břetislav a Jitka (autor i režie: Mgr. Václav Diviš)
- 1998: Člověk pro každé počasí (Robert Bolt, režie: Mgr. Václav Diviš)
- 2000: Slaměný klobouk (na motivy komedie Eugena Labiche zpracoval Miroslav Horníček, režie: Mgr. Václav Diviš)

Naši furianti - nedocvičeno

- 2002: Hrátky s čertem (Jan Drda, režie: Mgr. Václav Diviš)
- 2004: Dámský krejčí (Georges Feydeau, režie: Mgr. Václav Diviš)
- 2005: O líném Honzovi (Josef Lád, režie: Josef Lád)
- 2008: Nájemníci pana Swana aneb Habaďůra (Michael Cooney, režie: Zuzana Navrátilová)
- 2010: Vraždy a něžnosti (Antonín Procházka, režie: Mgr. Václav Diviš)
- 2011: Na správné adrese (Marc Camoletty, režie: Mgr. Václav Diviš)
- 2012: Agentura Drahoušek (Rudolf Trinner, režie: Josef Lád)
- 2013: Monsieur Amédée (Alain Reynaud-Fourton, režie: Josef Lád)
- 2015: Tři zlaté zuby děda Vševěda (Zdeněk Kozák, režie: Josef Lád)
- 2016: Postelová fraška (Alan Ayckbourn, režie: Josef Lád)
- 2018: Nízkočuchý život (Viliam Klimáček, režie: Josef Lád)

3 DIVADLO V HORAŽĎOVICÍCH A V OBCÍCH NA HORAŽĎOVICKU

3.1 HORAŽĎOVICE

Pro obyvatele Horažďovic je ochotnické dění, dá se říci, neodmyslitelným kulturním komfortem. První divadelní představení je datováno již do roku 1845, tento rok je tedy považován i za rok vzniku horažďovického divadelního spolku. Z vrcholu kopce Prácheň byl v roce 1868 mimo jiné dopraven na voru do Prahy i základní kámen ke stavbě Národního divadla. Další kámen byl poslán také ze sušického Svatoboru. Jako by zdejší chtěli dodat svou dodnes trvající, tehdy latentní, divadelní energii i do Prahy...

3.1.1 TYJÁTR HORAŽĎOVICE

V roce 2015 vydali společným snažením členové, v čele s principálem Karlem Šťastným a Václavem Trčkou, Almanach divadelního souboru k 170. výročí spolku. Nalezla jsem zde řadu informací, jakýsi průřez historií horažďovického amatérského divadla zakomponovaný v podaných příspěvcích, ze kterých na mě nadšení pro ochotnictví přímo dýchlo. Děkuji principálovi Karlovi Šťastnému a členům souboru Lubošovi Kalčíkovi a Zbyňkovi Říhovi, kteří mi s ochotou a porozuměním předali další zprávy.

Něco málo z historie

Horažďovický divadelní spolek se řadí mezi nejstarší české ochotnické spolky. Byl ustanoven v roce 1845 poté, co se divadlo hrané ve městě získávalo stále větší oblibu a hrálo se tak i častěji. Tehdejší divadelní společnost byla založena vlasteneckým snažením MUDr. Franzla, lékárníka F. Dusíka, notáře Bedřicha Adamema a učitele Josefa Ševčíka.²⁷

Josef Ševčík byl otcem známého hudebního pedagoga a houslisty Otakara Ševčíka, který se v roce 1901 stává profesorem Pražské konzervatoře a působí tak pod vedením tehdejšího ředitele Antonína Dvořáka. Otakar Ševčík vnesl do světa houslistů novou metodiku houslové hry, inovativní a ojedinělé prvky uplatnitelné dále i pro výuku všech smyčcových nástrojů. V Praze založil Ševčíkovu kolej, pod jeho jménem jsou v Horažďovicích pořádány Ševčíkovy hudební večery a také Ševčíkova akademie, což jsou letní hudební kurzy pro mladé studující hudby.²⁸ Příjmení Ševčíkových nese i jedna z Horažďovických ulic.

²⁷ TRČKA, Václav a Karel ŠŤASTNÝ. Tyjáter Horažďovice 1845-2015: *Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjáter Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

²⁸ *Ševčíkova akademie* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.sevcikacademy.cz/>

První představení bylo sehráno německy v kněžišti v té době chátrajícího klášterního kostela v srpnu 1845, další pak na konci roku – Klicperův Divotvorný klobouk. Hrál se venku (na Ostrově, v přírodním amfiteátru v zámecké Oboře) a dále v hospodských zařízeních (U Lucků, v dodnes fungujícím hotelu Zlatý jelen na náměstí) a až v roce 1892 se odehrálo představení v regulérním prostředí, v novém sále hotelu Modrá hvězda.

Období první světové války znamenalo pro horažďovické divadlo jistý útlum. V nové československé republice ale bylo nadšení k čemukoliv o tolik větší – vždyť jen v roce 1921 bylo odehráno patnáct kusů! O horažďovických ochotnících se tak psalo v dobovém tisku a byli udávani jako vzor, a to ne jen pro svou vzornou činnost, ale také pro obsáhlou členskou základnou, kterou v tu dobu tvořilo 39 jedinců!

V průřezu historií můžeme najít několik zmínek o tom, že i tehdejší velké hvězdy spolupracovaly s nevelkými Horažďovicemi. V předválečné době byly plakáty popsány slogany „obleky zhotoveny pod dozorem vrchního garderobiéra Národního divadla²⁹“ nebo „dekorace maloval Aleš Hanš, bývalý dekorační malíř dvorního divadla v Rio de Janeiro v Brazílii³⁰“. Ve hře Tanec smrti v roce 1920 vystoupil v Horažďovicích i člen Národního divadla Václav Vydra. Často byly horažďovickými studovány hry, které mělo v repertoáru Národní divadlo a největší pražská divadla. Spolupracovali ale také se spolky v okolí – v roce 1922 vystupovalo při hře Jan Výrava celkem „150 účinkujících, 100 jezdců na koních a jako kulisa byla postavena celá fronta jednopatrového zámku s balkónem³¹.“ Dále si s horažďovickými ochotníky zahráli i Eduard Kohout, Terezie Brzková (známá filmová babička z filmu Babička nebo Byl jednou jeden král), František Smolík (stařeček z filmu Obušku, z pytle ven! a král Hostivít z pohádky Princezna se zlatou hvězdou), Rudolf Deyl st., Karel Höger, Marie Rosůlková, Jaroslav Vojta, František Kovařík nebo Marie Budíková.

V roce 1964 se poprvé hrálo na prknech nového kulturního domu. Divadelníci v Horažďovicích se tedy konečně dočkali svého vlastního domácího velkého jeviště, které

²⁹ TRČKA, Václav a Karel ŠTASTNÝ. Tyjáter Horažďovice 1845-2015: *Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjáter Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

³⁰ TRČKA, Václav a Karel ŠTASTNÝ. Tyjáter Horažďovice 1845-2015: *Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjáter Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

³¹ TRČKA, Václav a Karel ŠTASTNÝ. Tyjáter Horažďovice 1845-2015: *Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjáter Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

bylo po všech zkušenostech vhodné k jejich hereckému tvoření. Kulturní dům je jejich útočištěm dodnes. Mezi roky 2014 až 2016 došlo k jeho modernizaci a úpravám, nadále je ale hráno i ve venkovním prostředí, a to zejména na Panské zahradě a v okolních obcích.

Velká oslava výročí byla uspořádána v roce 1980, kdy tedy spolek mohl oslavit 135 let od svého založení. V Jiráskově Lucerně společně s horažďovickými vystoupil i národní umělec Ladislav Pešek, a to v roli vodníka Ivana. Je tedy dalším velkým hercem, který přijal pozvání.

Od roku 1995 se „Divadelní soubor Horažďovice“ osamostatnil a stal se tak vlastní organizací. V roce 2006 pak získal i nové jméno Tyjáter Horažďovice, které je v dnešní době doplněno i logem ve tvaru korunky s východem slunce. Kromě „živého herectví“ je k Tyjátru připojena loutkoherecká skupina, které se budu věnovat v další kapitole.

„Soubor má ve své historii zaznamenáno téměř 500 premiér, v řadách ochotníků se vystřídalo velké množství nadšených a obětavých lidí, kteří při každém představení rozdávali divákům radost a dovedli je rozesmát i rozplakat³².“

Členská základna spolku

Tímto spolkem prošlo logicky mnoho ochotníků, seznam všech členů je k nalezení v Almanachu. Nynější počet členů (k roku 2015) souboru Tyjáter je čtyřicet šest, seznam všech historicky doložených ochotníků je pochopitelně o mnoho početnější. Principálem spolku je pan Karel Šťastný.

Osobnosti

Emanuel Kumpera

Toto jméno patří mezi významné osoby horažďovického ochotnictví. Emanuel Kumpera byl výrazným hercem, dobrým zpěvákem a později i režisérem. Působil jako důchodní velkostatku hraběte Kinského. Spolu s dalšími ochotníky stál pan Kumpera u vzniku samostatné Jednoty divadelních ochotníků v roce 1898. Kromě svého režisérského počínání působil také jako organizátor horažďovického kulturního života, pořádal slavnosti, zábavné večery nebo silvestry. Památkou na Emanuela Kumperu jsou jeho propracované papírové modely jednotlivých scén, díky kterým připravoval skvěle promyšlenou a originální scénografii. Protože chtěl do spolku zapojovat i mladší herce

³² TRČKA, Václav a Karel ŠŤASTNÝ. Tyjáter Horažďovice 1845-2015: *Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjáter Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

a děti, věnoval se práci s nimi a připravoval je pro ochotnický život. Vychovával tak nástupce a budoucí horažďovické herce. Protože byl dobrým zpěvákem a zpíval také ve sboru Prácheň, byla pod jeho vedením nacvičena v roce 1897 mimo jiné opera Prodaná nevěsta, která zažila největší úspěch. Sám se představil v roli Jeníka, operu ale také režíroval a navrhl její scénickou úpravu. K divadlu Kumpera přivedl také svou ženu Elišku – byla výbornou herečkou českých i světových dramát.

Horažďovický spolek tento významný člen opustil v roce 1925, kdy odešel do obce Líšnice. V horažďovickém souboru působil přes třicet let a za tuto dobu uvedl celkem šedesát jedna premiér.

„Do Horažďovic zavítal ještě v červenci roku 1947, aby se zúčastnil výročního představení nového slavnostního nastudování Smetanovy Prodané nevěsty, kterou tentokrát dirigoval jeho syn, Dr. Emanuel Kumpera³³.“

Jan Duchoň

Horažďovický rodák Jan Duchoň byl velkou osobností horažďovického loutkového divadla. Po návratu z vojny založil pod horažďovickou tělovýchovnou jednotou Sokol soubor zabývající se loutkoherectvím, které se stalo jeho celoživotní láskou. Pan Jan Duchoň sám vyřezával loutky, maloval kulisy, sháněl scénáře a některé hry i sám psal. Jeho vlastní scénáře využívaly i jiné loutkářské spolky v republice, uveřejňoval také články v časopisu Naše loutky. Dopisoval si a stýkal se s loutkářem a Plzeňanem Josefem Skupou. Hrál také v „živém“ divadle – byl hercem horažďovického ochotnického spolku. Horažďovický divadelní soubor se pak zasloužil i o to, aby pan Jan Duchoň obdržel v roce 2008 in memoriam Čestné občanství města. Další informace o tomto výjimečném člověku uvádím přímo v textu o horažďovické loutkářské činnosti níže.³⁴

„Pan Duchoň byl osobou, na které činnost loutkového divadla byla závislá. Když ostatní členové souboru nepřišli, byl schopný loutkové představení odehrát sám se svojí sestrou. Nebylo možné zrušit ohlášené představení. Návštěvnost divadla byla velká, nebyla televize, zpočátku ani biograf, bylo to jediné kulturní vyžití pro dětského diváka. V kronice

³³ TRČKA, Václav a Karel ŠTASTNÝ. Tyjatr Horažďovice 1845-2015: *Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjatr Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

³⁴ Jan Duchoň. *Tyjatr Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/historie-loutkova.html>

loutkového divadla pan Duchoň vzpomíná, jak bylo pro něho těžké udržet činnost divadla třeba v době, když ostatní ztráceli zájem³⁵.“

Božena Saláková

„Divadlo bylo vždy moje veliká vášeň. Začínala jsem hrát v Kvášňovicích v šestnácti letech ve hře Poslední muž rolí Tonči Vackové. Divadelní role jsme si tehdy každý opisoval, neboť byla jen jedna knížka (scénář) a tu pak měla při představení nápověda. Opisování role mělo něco do sebe, protože než jsme si roli opsali, mnozí ji uměli nazpaměť... V horažďovickém divadelním souboru jsem začala hrát v roce 1958 v Kozíkově hře „Přátelství“³⁶,...“

Paní Boženka, jak jí s úctou a srdečností nazývají ostatní členové souboru, oslavila v roce 2020 devadesáté narozeniny. Stále je aktivní členkou, působila v minulosti také jako principálka spolku, a to celých třináct let! Nechyběla ani u obnovení divadla loutkového, významné horažďovické tradice, dlouho se hrálo právě pod jejím vedením. Za svou činnost byla vyznamenána Čestným uznáním V. K. Klicpery i Zlatým odznakem J. K. Tyla. Všichni členové si práce s takovou osobností nesmírně váží a k jejímu životnímu jubileu vydali dojemné poděkování v říjnovém čísle horažďovického periodika.³⁷

Informace o činnosti obecně

Velkou událostí pro celé město Horažďovice je každoroční divadelní ples. Ten má pokaždé jiné téma. Úplně první se uskutečnil v roce 2007. V roce 2019 byl ples v duchu „U nás na dvorečku“, kdy se celým sálem kulturního domu tančilo v maskách s tímto tématem spojených. V roce 2020 pak byl připravený Divadelní bál aneb Život na zámku. Kvůli pandemii Covid-19 se však bál po mnoha letech nemohl uskutečnit. Na programu plesu můžeme každoročně najít úvodní defilé, tedy úvodní divadelní představení, dámskou volenku i tombolu.

Tyjátr také v minulých letech pořádal „Horažďovické peklo“. Tato akce byla uváděna každoročně v době příchodu svatého Mikuláše, tedy v sobotu po 5. prosinci v horažďovickém pivovaru. Poprvé v roce 2011. Zájemci z řad rodičů i dětí se sjížděli do

³⁵ Jan Duchoň. *Tyjátr Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatrz.cz/historie-loutkova.html>

³⁶ TRČKA, Václav a Karel ŠTASTNÝ. *Tyjátr Horažďovice 1845-2015: Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjátr Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

³⁷ Je to zcela neuvěřitelné, ale je to zkrátka tak... *Horažďovický obzor: Měsíčník občanů města Horažďovice a přilehlých obcí*. 2020, č. 10, str. 10. ISSN 1802-7741.

Horažďovic z celé republiky – za jedno odpoledne prošlo peklem přibližně 1500 návštěvníků. Celá akce byla určena zejména pro děti, které se svým pekelným průvodcem prošly různými částmi pekla a mohly tak i za pomoci všemožných interaktivních aktivit nahlédnout do života čertů. Některá pekelná zákoutí byla neměnná, jiná stanoviště každoročně obměňována. I přes velkou oblibu této akce byli horažďovičtí ochotníci nuceni vzdát se jí, protože místní pivovar přešel do soukromého vlastnictví.

Hry

Jelikož by byl přehled odehraných her velice obsáhlý, dovoluji si uvést pouze hry odehrané od roku 2000. Za velkou část všech her horažďovičtí získali řadu ocenění, a to nejen za jednotlivé herecké výkony. Od roku 1961 vyhrávají téměř každoročně a jsou tak „trnem v oku“ ostatním souborům nejen na každoroční západočeské divadelní přehlídce.

- 2000: Podskalák (F. F. Šamberk, režie: K. Šťastný)
- 2001: Brouk v hlavě (G. Feydeau, režie: M. Šťastná)
- 2002: Zvonokosy (G. Chevallier, P. Markov, J. Brabec, režie: K. Šťastný)
- 2003: Charleyova teta (J. Brandon Thomas, režie: K. Šťastný)
- 2004: Neočekávaný host (A. Christie, režie: K. Šťastný)
- 2005: Pan Pickwick (I. Fischer, Z. Petr, režie: K. Šťastný.)
- 2006: Tvrdohlavá žena (J. K. Tyl, režie: B. Saláková a M. Vaněčková)
Rodina je základ státu (R. Cooney, režie: K. Šťastný)
- 2007: Prachy? Prachy! (R. Cooney, režie: K. Šťastný)
Čáry báby Cotkytle (Z. Kozák, režie: A. Kazdová)
Hrobka s vyhlídkou (N. Robbins, režie: L. Listopadová)
- 2008: Zapeklitá komedie (Z. Kozák, režie: A. Kazdová)
Úžasná svatba (R. Hawdon, režie: K. Šťastný)
- 2010: Čarodějky ze Salemu (A. Miller, režie: K. Šťastný)
- 2011: Řeči (N. Simon, režie: K. Šťastný)
- 2012: Třetí zvonění (V. Štech, režie: K. Šťastný)
Anna Karenina (L. N. Tolstoj, režie: K. Šťastný)
- 2013: Jak čert vyletěl z kůže (J. Koloděj, režie: A. Hlaváčová)
Víkend (I. Kraus, režie: A. Hlaváčová)
Z(a)tracená (D. Foley, režie: K. Šťastný)
- 2014: Poprask na laguně (C. Goldoni, režie: K. Šťastný)

Bouřka na obzoru (D. Laurentová, režie: A. Hlaváčová)

- 2015: Žitkovské bohyně (K. Tučková, režie: K. Šťastný)
Jak jsem se ztratil (L. Aškenazy, J. Borna, režie: M. Straková)
- 2016: Noc na Karlštejně (J. Vrchlický, režie: K. Šťastný)
- 2018: Velké lhaní (Luc Chaumar, režie: Milena Straková)
- 2019: Plynové lampy (Patrick Hamilton, režie: PhDr. Jan Kouba)

Loutkoherecký soubor

Loutkoherci jsou součástí spolku „teprve“ od roku 2006. Loutkohereckou činnost jako takovou ale v Horažďovicích nacházíme již od roku 1923, kdy Jan Duchoň zakládá sokolské loutkové divadlo. Splnil si tak svůj dětský sen, kdy obdivoval kočovná divadla, která v Horažďovicích v těch dobách pobývala. Jména těchto divadelních rodin jsou v tomto kraji známá dodnes – Kočků, Flachsů, Lagronovi, ale i republikově – rodina Kopeckých. Duchoň stojí i za prací na prvních loutkách, které za pomoci Josefa Zahnbauera vyřezal. Jednalo se o marionety.

Tehdejší představení byla navštěvována opravdu hojně. Poskytovala totiž další možnost kulturního vyžití, ke kterému lidé nemohli tak snadno přicházet, zejména pak děti. A na dětského diváka se loutkaři zaměřovali a zaměřují dodnes. Sezóna byla každoročně od října do března.

Nadšení pana Duchoně bylo postupně tak velké, že psal i své vlastní hry, jejichž hlavním hrdinou byl nejčastěji Kašpárek, a často se inspirují historií. Mnoho Duchoňových her a komentářů vycházelo v časopise Naše loutky, vysílal je rozhlas nebo byly tištěny pro další spolky. *„Duchoňovu hru „Žižka u hradu Rábí“ vysílal i Československý rozhlas a jako slavnostní představení ji uvedlo roku 1930 pražské divadlo Na Slupi³⁸.“* Velkou inspirací mu byl Plzeňan Josef Skupa, který se mimochodem narodil v nedalekých Strakonících. Osobně se se zakladatelem Divadla Spejbla a Hurvínka navštěvoval a vyměnili si spoustu dopisů. Jejich vzájemná náklonnost vyvrcholila v povolení, v němž profesor Skupa dovoluje loutkohercům z Horažďovic hrát se Spejblem a Hurvínkem. Ti byli tedy posléze vyřezáni Josefem Zahnbauerem.

³⁸ TRČKA, Václav a Karel ŠŤASTNÝ. Tyjátr Horažďovice 1845-2015: *Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjátr Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

Válečná léta znamenala pro loutkoherce rozpad Sokola, tedy i jejich spolku. Jeho majetek včetně loutek a kulis byl odcizen či zničen. Ke znovuzrození divadla pak došlo v roce 1953 a jeho činnost trvala nepřetržitě až do roku 1965. Tuto obnovu opět vedl Jan Duchoň. Další návrat pak horažďovičtí uskutečnili až v roce 1987, což bylo přesně deset let po úmrtí největšího místního loutkaře p. Duchoně. Ten za svou práci obdržel v roce 2008 čestné občanství města.

V průřezu let měli loutkoherci zázemí v sokolovně, poté v horažďovickém zámku, kde k tomu byl určený malý divadelní sál, a od roku 2006 v kině Otava. Úplně první scéna se ale nacházela na Modré (ve formance a také v zahradním sále). Posledním a nynějším místem je nová stálá loutková scéna v prostorách zámku, jejíž pořízení zainvestovalo město a byla slavnostně otevřena v roce 2015.

Spolek má ve svém vlastnictví více než padesát originálních marionet vysokých okolo sedmdesáti centimetrů, většinu z nich vytvořili místní řezbáři a jsou součástí sbírky městského muzea.

Nyní dokládám seznam odehraných loutkových her od roku 1987 uvedený v Almanachu vydaném v roce 2015:

- Budulínek
- Čerti na hradě
- Čertimlín
- Červená Karkulka
- Červená Karkulka trochu jinak
- Dlouhý, Široký a Bystrozraký
- Dobrá víla Jarmilka
- Dupynožka
- Dvakrát o kohoutkovi
- Hanička a baba Jaga
- Honza a zlá princezna
- Honza, čert a Kašpárek
- Jak dostal Honza princeznu
- Jak Kašpárek o hladu vyhnal čerty ze hradu
- Jak Kašpárek s Honzou utopili vodníka
- Jak princ s vodníkem vytopili peklo
- Jak švec čerta ošidil
- Kašpárek a betlémská hvězda
- Kašpárek a strašný drak Buchtorád
- Kašpárkův hlídací ústav
- Kašpárkovo dobrodružství u loupežníků
- Míček Flíček
- Očarovaný sen
- O mlsné princezně
- O Růžánkovi
- O strašně líném Honzovi

- O zlé koze
- Obr a ptáček s modrým ocáskem
- Perníková chaloupka
- Popelka
- Pohádka naruby
- Pohádka o Pampelišce
- Princezna a Abuk
- Princezna Medunička
- Princezna Včelka
- Skřítkové a Budlibani
- Tajemství hradu Helšaftu
- Tři zlaté vlasy děda Vševěda
- Vizionář (hra pro dospělé)
- Vodníková Hanička
- Vražda v salonním coupé (hra pro dospělé)
- Vzduchoplavci
- Začarovaný les
- Zlatovláska
- Žabka carevna

3.2 BŘEŽANY

Nedaleko Horažďovic se také pak nachází obec Břežany. I zde má ochotnictví a amatérské divadlo velmi rozsáhlou tradici, přesněji stojedenáctiletou. V roce 2010 vydal SDH Břežany publikaci informující o historii divadelníků Historie březanského divadelního ochotnického spolku [1910–2010], jejímž autorem a zároveň i zprostředkovatelem informací k mé práci je principál spolku Zbyněk Vodička.

3.2.1 BŘEŽANSKÝ DIVADELNÍ OCHOTNICKÝ SPOLEK

Něco málo z historie

Divadelní spolek, vyhlášený široko daleko, započal hrát již v roce 1910, kdy hasičský sbor na své valné hromadě dostal nápad svou činnost rozšířit i do kulturní sféry. Poprvé se hráli na Velikonoční pondělí hru Zlý duch Lumpácivagabundus aneb Lundrácký trojlístek, v té době populární. Jejím autorem je Johann Nepomuk Nestroy.³⁹ Na sehrání první hry se podílelo 57 členů! V průběhu dalších let tak ochotníci hasiči svůj nápad stále dokonaleji realizovali.

Divadlo se zde pochopitelně ale nehrálo za první světové války (po válce poprvé a do roku 1939 naposledy v roce 1921). V letech druhé světové války uvedl spolek hru tedy na silvestra roku 1939 a v roce 1942. Dále byla činnost obnovena až v padesátých letech (1954). To už se ale opět hrálo pilně a s nasazením a kromě krátkých pauz téměř až dodnes. Břežanští divadelníci jsou známi hlavně tím, že hráli venku – v areálu „U Skály“.

³⁹ SDH, Břežany. *Historie březanského divadelního ochotnického spolku [1910–2010]*. Klatovy, 2010. ISBN 978-80-254-7667-3.

V knize *Historie březanského divadelního ochotnického spolku [1910–2010]* vzpomíná pamětnice Milada Benediktová na padesátá léta, které podle jejích slov byla náročná pro spolek i občany vůbec. Vznik JZD i nová politika – to vše působilo i na spolkovou činnost. Hry ochotníků musely být schváleny a ověřeny podle seznamu povolených her. Stalo se tak, že tituly, jež by diváci nadšeně vítali, byly zakázané, a to i přes to, že už je spolek celé nastudoval.⁴⁰

Při čtení historie březanského ochotnického spolku se setkáváme s něčím, co není podle mých dosavadních zkušeností zcela běžné. Pauzy mezi jednotlivými představeními jsou například i v šedesátých nebo sedmdesátých letech poměrně dlouhé. Zaznamenány jsou hry z roku 1960, 1961, 1962, 1963 a dále až po čtyřleté pauze, z roku 1967. Následovala další odmlka až do roku 1972. Nebývá zvykem, že by se po tak dlouhých přestávkách divadelníci opět sešli ke své práci. A v Břežanech to tak fungovalo a snad to mělo i své výhody, protože si tímto způsobem udrželi Břežanští, až na malé změny, svůj spolek až dodnes.

Posledním představením, před zmíněnými změnami, byla hra *Nepokojné hody svaté Kateřiny* z roku 2000. V roce 2002 se pak konaly oslavy 110. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů a právě při nich přišel pan Zbyněk Vodička (nynější režisér a principál) s nápadem – obnovíme divadelní tradici? Nazvala bych to však spíše jakýmsi novým nádechem, protože přece jenom dvouletá odmlka není v Břežanech žádnou výjimkou. Není ale jisté, zda by tato pauza nebyla koncem. A tak se tedy smluvilo k pokračování v tradici. Nová generace mladších ochotníků nahradila starší, kterých už zbylo poskromnu, a změnila i tematiku her – kusy z vesnického a mysliveckého prostředí nahradila moderními.

Členská základna spolku

Principálem a zasloužilým režisérem je pan Zbyněk Vodička. Ochotně mi také podal informace o spolku, který vede. Společně s ním je zapsáno dvacet dalších členů. Asi jedenáct z nich jsou aktivní herci, k nimž pak můžeme přičíst další (zvukaře, nápovědu nebo osvětlovače). Nejstaršímu členovi je 80 let, nejmladšímu 19. Není časté, aby

⁴⁰ SDH, Břežany. *Historie březanského divadelního ochotnického spolku [1910–2010]*. Klatovy, 2010. ISBN 978-80-254-7667-3.

v představeních vystupovaly děti, ale protože i to je někdy potřeba, má spolek v záloze tři dětské herce.

S březanským divadelním spolkem čas od času hraje i Vratislav Hadraba, ten má stále angažmá u pražského divadla AHA!

Informace o činnosti obecně

Premiéra nové hry je odehrána obvykle v létě, většinou na svátek svaté Anny, kdy se v Břežanech slaví pouť.

„Pokud čas dovolí, tak uvádíme ještě v zimě premiéru nějaké pohádky⁴¹.“

Ke zkouškám se divadelníci schází vždy od března jednou týdně a od června pak dvakrát týdně. Jediným zázemím jim je ale venkovní areál, kde se nedá zkoušet za každého počasí. Proto probíhají březnové a zejména čtené zkoušky u pana principála doma, a až když počasí dovolí, zkouší se venku – U Skály. Na otázku ohledně následné premiéry odpověděl principál:

„Jak probíhá? Ani nevím, je to děsný stres celý den, takže jsem pak rád, že to je za mnou. Většinou se ale člověk uklidní, když se diváci začnou smát a tleskat a dají tím najevo, že se hra líbí. Premiéra se odehrává v našem přírodním amfiteátru v Břežanech⁴².“

Za běžných podmínek pak odehrají jednu až dvě reprízy za měsíc, a to na různých místech. Reagují na pozvání okolních obcí, které si zvou březanské divadelníky pro pobavení svých obyvatel, některé již každoročně. Velmi často je to ku příležitosti pouťových oslav, různých jiných obecních oslav, srazů rodáků nebo Mezinárodního dne žen. Pravidelně také hostují Břežanští v Plzni v divadle Pluto, kde odehrávají předvánoční představení.

Cena lístků se liší místem odehrání představení. Pohybuje se obecně mezi 100 až 200 korunami. Návštěvnost je obvykle velká, počet diváků se též odvíjí od místa. Premiéry bývají odehrány před publikem čítajícím kolem 300 diváků.

I když se březanský divadelní spolek neúčastní divadelních přehlídek, pravidelně spolupracuje s obcí, kdy pořádají rozsvícení vánočního stromu či dětský den a mikulášské, ale hlavně svůj vlastní divadelní ples.

⁴¹ E-mailová korespondence s panem Zbyňkem Vodičkou ze dne 22. ledna 2021.

⁴² E-mailová korespondence s panem Zbyňkem Vodičkou ze dne 22. ledna 2021.

Hry

Každá z her je nacvičována asi pět měsíců. Hry vybírá, upravuje a režíruje vždy pan Zbyněk Vodička. Zvykem a zavedeným pravidlem je, že to vždy musí být komedie. Vzhledem k současné pandemické situaci neplánuje nezvykle pan principál nácvič nové hry. Mají v plánu sáhnout do her již odehraných a zopakovat si tak hru, jež měla premiéru asi před patnácti lety (Klíče na neděli). V následujícím seznamu uvádím odehrané kusy od roku 2002, kdy došlo ke značným úpravám v činnosti i složení břežanského souboru ochotníků.

- 2002: Po americkánsku (L. Ongis, režie: Stanislav Melka)
- 2003: S tvou dcerou ne (Antonín Procházka, režie: Zbyněk Vodička)
- 2004: Přes přísný zákaz dotýká se sněhu (A. Procházka, režie: Zbyněk Vodička)
- 2005: Klíče na neděli (Antonín Procházka, režie: Zbyněk Vodička)
- 2006: Sluha dvou pánů (Carlo Goldoni, režie: Zbyněk Vodička)
- 2007: Pod praporem něžných dam (Ken Ludwig, režie: Zbyněk Vodička)
- 2008: Nájemníci pana Swana (Michael Cooney, režie: Zbyněk Vodička)
- 2009: Nerušit, prosím (Ray Cooney, režie: Zbyněk Vodička)
- 2010: Rodina je základ státu aneb Tak trochu zmatek v Růžovce (Ray Cooney, režie: Zbyněk Vodička)
- 2011: Madam Colombová zasahuje (Jan Váchal, režie: Zbyněk Vodička)
- 2012: Všichni v tom jedou (Anthony Marriott a Alistair Foot, režie: Z. Vodička)
- 2013: S tvou dcerou ne (Antonín Procházka, režie: Zbyněk Vodička)
- 2014: Tornádo (Robert Thomas, režie: Zbyněk Vodička)
- 2015: Blbec k večeři (Francis Veber, režie: Zbyněk Vodička)
- 2016: Dva na kanapi (Marc Camoletti, režie: Zbyněk Vodička)
- 2017: Dokonalá svatba (Robin Hawdon, režie: Zbyněk Vodička)
- 2018: Slavík na roztrhání (Ken Ludwig, režie: Zbyněk Vodička)

- 2019: Hrátky s vášní (Michael Parker, režie: Zbyněk Vodička)
- 2020: Rodina je základ státu aneb Tak trochu zmatek v Růžovce (Ray Cooney, režie: Zbyněk Vodička)

3.3 TĚCHONICE

Těchonice jsou nevelká, ale malebná víska spadající pod město Nalžovské Hory. Přestože těchonických obyvatel není mnoho, jejich aktivita je nevídaná a obdivuhodná. Dnes už má zdejší divadlo věhlasné jméno nejen v celém okolí.

3.3.1 DIVADLO ZMRZLÍK

Mým velkým štěstím je skutečnost, že jsem mohla vidět většinu her tohoto ochotnického spolku. Již pravidelně navštěvuji představení a těším se nejen z úspěchů, které sklízí herec Jaroslav Soušek – právem můj oblíbenec a člen naší rodiny. Jako dítě jsem v Těchonicích prožila několik prázdninových týdnů a čas strávený v divadelní stodole pro mě byl už tehdy nezapomenutelnou inspirací.

Zprávu o historii a činnosti spolku mi tedy pochopitelně poskytl již zmíněný strýc Jaroslav Soušek, jenž stojí u ochotnictví v Těchonicích od počátku jeho obnovy.

Něco málo z historie

Doslova na stejných místech, jen o mnoho let dříve, působil v obci ochotnický spolek Tyl. Využíval tytéž prostory těchonického hostince jako nynější spolek.

Nápad obnovit ochotnictví v obci se zrodil v hlavě Jaroslava Souška poté, co se do vsi přistěhovali Oukropcovi – tím znovu ožil objekt bývalé hospody.

„Petr zabral na první nahození. Po pár týdnech měl hru Ze života hmyzu. Hned probíhalo přemlouvání Těchonických a Žďárských a bylo zaděláno na báječného koníčka⁴³.“

První hra obnoveného spolku s novým názvem Zmrzlík Ze života hmyzu měla premiéru v roce 2002 v sálu místního bývalého hostince. Na hře se podílelo přibližně 36 nadšenců. Kromě Jardy Souška se do hraní zapojili i další z mého rozlehlého příbuzenstva – Jitka Soušková, Mirka Soušková, Helena Vítková a Josef Vítek. V přehledu rolí můžeme

⁴³ Osobní rozhovor s panem Jaroslavem Souškem ze dne 23. února 2021.

najít také Markétu Oukropcovou (manželku Petra Oukropce) nebo například Zdeňka Hlaváče – nynějšího starostu města Nalžovské Hory.

„V sále bývalé hospody dominuje improvizovanému jevišti obří květina, hmyzí doupe a kaširovaná obří hlava ptáka. Nastupuje se z kuchyně, nechybí nápovědní budka a jednoduché zvukové efekty. Živá hudba hraje skladby Vaška Koubka⁴⁴.“

Spolek Zmrzlík nese své jméno podle posledního rytíře těchonické tvrze Petra Zmrzlíka, na jehož počest je v těchonickém kostele sv. Filipa a Jakuba uchována jeho náhrobní deska.

Ovace po první premiéře nebraly konce a celý spolek rázem věděl, že chtějí pokračovat. Společnými silami byla roku 2003 dokončena přestavba divadelní stodoly a poprvé právě v jejím prostředí odehrána hra Čert a Káča, kde zazářila v roli Kačeny Markéta Šlachtová. Tím si svůj nekončící úspěch těchoničtí divadelníci pojistili. Jako diváci jsme nevěřili, co všechno nás ve stodole může ještě překvapit. Kulisy i celá výprava byly již při této první „stodolové“ hře promyšlené do každého detailu – pohyblivé zadní tahy, proměnlivé boky, nápověda v propadlišti a další. Největším překvapením byla ale scéna, kdy se čert Salamandr spouští na laně. Od té doby je už neodmyslitelně těchonická ves spojována s divadlem, které stojí na vrcholu ochotnické tvorby, a navštěvují ji díky tomu zástupy diváků z celé republiky. Každoročně je uveden nový kus, premiéra je vždy v rámci oslav místní filipojakubské poutě.

Členská základna spolku

Spolkem Zmrzlík prošlo od roku 2002 přibližně tři sta lidí. V současné době je aktivních asi třicet, ale celé „společenství“ lidí podílejících se na chodu divadla i ostatních aktivit je pochopitelně mnohem širší. Principálem a impresáři divadla je Petr Oukropec.

Od začátku ve spolku působí asi sedmdesát pětiletá paní Jindřiška Hurychová, herečka i nápověda, jež je nejstarší členkou těchonického divadelního ansámbly.

⁴⁴ Ze života hmyzu. *Zmrzlík Těchonice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2002-ze-zivota-hmyzu-info.html>

V tomto spolku není ojedinělým jevem, že ve hrách vystupují i děti. Naopak jsou často obsazovány do hlavních rolí, jako tomu bylo ve hrách Malá čarodějnice s herečkou Klárou Šmídovou nebo Malá opice s Ester Valtrovou v hlavní roli Žofky Orangutanové.

Kromě samotné divadelní stodoly je součástí areálu poměrně rozlehlé zákulisí, bar Zmrzlík, malá pivní stodola nebo sál bývalé hospody a zahrada s výběhem pro čtyřnohé členy souboru, kde se často při divadlech pořádají další doprovodné programy. Všechna tato místa si žádají svou obsluhu a jejich výčet pouze dokazuje, že kromě herců a dalších lidí věnujících se primárně divadlu je potřeba řada dalších osob stojících za chodem aktivit doprovázejících samotná představení.

Osobnosti

Petr Oukropec

Toto jméno je známé každému znalci českého filmu. Petr Oukropec je českým režisérem a producentem a také zakládajícím členem společnosti Negativ sídlící v Praze, která je českou filmovou producentskou společností, a dá se říci, že velice úspěšnou až neúspěšnější. Filmy této společnosti získaly mnohokrát Českého lva a další ocenění. V Praze se také Petr Oukropec narodil, k filmu ho přivedl jeho otec – filmový technik.

V roce 1999 se Petr se svou rodinou přestěhoval právě do Těchonic, kde koupil a zrekonstruoval starou hospodu č. p. 53. Na dvoře této nemovitosti byla opravena také stodola a bývalá ledárna, které jsou přizpůsobené k divadelním účelům a slouží tedy společně s menším prostorem hospodského sálu jako jediné jeviště se zákulisím pro představení těchonického ochotnického spolku Zmrzlík.

Petr Oukropec je zakladatelem souboru, principálem, impresáři, režisérem, producentem, dramaturgem, technikem i výtvarníkem v jedné osobě.

Za další osobnosti působící (nyní i v minulých dobách) v těchonické stodole považuje Jaroslav Soušek také herečku a zpěvačku **Markétu Šlachtovou** nebo **Jiřího Šmída**. Oba spolupracovali s divadelníkem Vítem Marčíkem (Divadlo Víti Marčíka) v Českých Budějovicích. Pan Jiří hraje poslední dobou s ochotníky v Nalžovských Horách a v minulosti také zpíval se známým sušickým sborem Svatobor.

Informace o činnosti obecně

Jak už bylo zmíněno, jedinou scénou, kterou spolek využívá, je jejich vlastní scéna domácí - divadelní stodola a hospoda v Těchonicích. Divadelní stodola disponuje hledištěm asi pro tři sta diváků. Z vlastní zkušenosti musím říci, že je to málo. Před každým představením se lidé se svými vstupenkami musí doslova „probojovat“ do vrat a „ulovit“ si své vlastní místo. Po pár navštívených představeních ale člověk pochopí, že i v tom je kouzlo těchonického divadla, a jen to podtrhuje celou atmosféru vesnického amatérského snažení. Protože je stodola i sál hostince v soukromém vlastnictví Petra Oukropce, každoročně rodina propůjčuje celý svůj dvůr a všechny jeho části návštěvníkům představení.

Dostat se na jednu z repríz místního ochotnického divadla není úplně jednoduchá záležitost. Za divadelní sezonu navštíví divadlo přibližně 3000 diváků, kteří absolvují dlouhou a trnitou cestu k získání vstupenky za cenu 150 korun. Jejich rezervace probíhá online a vyprodání přichází okamžitě.

Za rok je odehráno asi deset až třináct představení. A protože se víceméně pravidelně střídají hry určené pro dospělé s hrami určenými pro děti, často jsou uváděna také představení pro školy v dopoledních hodinách.

Kromě poutě slaví Těchoničtí také „Slavnosti na konci léta“, které blízce souvisí s občerstvením návštěvníků. Každý rok je věnovaný jedné surovině, po které se celé slavnosti nazývají. V roce 2008 to byly Zelné slavnosti, v roce 2015 zase slavili s recepty z Fousaté kuchyně – z jedné z her těchonických ochotníků.

Zmrzlík o. s. vydal v roce 2007 ochotnici a kuchařce Kájině Šponarové Chytrou kuchařku, která je plná receptů využívaných právě i při slavnostech. Kuchařku ilustrovali výtvarníci těchonického divadla Anti a Josef Sodomkovi.

Divadelníci své hry zkouší dvanáctkrát až třináctkrát před představením, přibližně tím stráví tři až čtyři měsíce. Zkoušky probíhají v prostorách jim vlastních – ve stodole nebo sále hostince.

Hry

Novou hru vždy vybírá impresárió Petr Oukropec. Záměrem je ideálně střídat představení určené pro děti s hrami pro dospělého diváka. Neznamená to ale, že se

věková hranice v publiku výrazně změní. I dospělí se rádi vrátí příběhem do dětských let – i hry původně určené pro mladší je dokážou nadchnout.

V sezóně 2021 je na květen naplánována očekávaná premiéra romantické hudební komedie Na Hromnice o den více. V roce 2020 se kvůli epidemii nehrálo. Všechny odehrané hry režíroval pan Petr Oukropec.

- 2002: Ze života hmyzu (Josef a Karel Čapkovi)
- 2003: Čert na zemi aneb Čert a Káča (kompilace hry od J. K. Tyla a stejnojmenné opery od A. Dvořáka)
- 2004: Klapzubova jedenáctka (na motivy knihy Eduarda Basse)
- 2005: Malá čarodějnice (na motivy Ottfrieda Preusslera, překlad: J. Bodláková)
- 2006: Zkrocení zlé ženy (na motivy W. Shakespeara)
- 2007: Malý princ (na motivy Antoine de Saint-Exupéry)
- 2008: Dáma na kolejích (na motivy filmového muzikálu V. Blažka, J. Bažanta, J. Maláska a V. Hály)
- 2009: Malá opice (na motivy Miloše Macourka)
- 2010: Tajemný hrad v Karpatech (na motivy Jules Verna)
- Od r. 2011: Zelňačka (Luis de Funés a Jean Halin)
- 2013: Prodanka (libreto: Karel Sabina)
- 2014: Fantastický pan Lišák (Roald Dahl a Wes Anderson)
- 2016 až 2018: Fousatá kuchyně (inspirováno Kitchen Stories od Jörgen Bergmark&Bent Hamer)
- 2017 a 2018: Šťáva z brouka (na motivy Beetlejuice Tima Burtona)
- 2019: Petr Pan (J. M. Barrie)

4 DIVADLO V KLATOVECH A V OBCÍCH NA KLATOVSKU

4.1 KLATOVY

Západočeské Klatovy, město založené Přemyslem Otakarem II., jsou stejně jako Sušice mnohdy nazývané jako „Brána Šumavy“. Ze všech v této práci zmíněných měst jsou Klatovy městem největším – s ohledem na jejich rozlohu a počet obyvatel.

V samotném městě i v přilehlých obcích či v celém regionu je znatelně velký zájem o ochotnické a amatérské divadlo. Na Klatovsku můžeme zaznamenat množství divadelních souborů s různým zaměřením.

Již od roku 1636 můžeme podle Místopisu českého amatérského divadla zaznamenat divadelní ochotnickou činnost v Klatovech – divadlu se tehdy věnoval místní jezuitský řád (asi do roku 1738). Ten v tomto místě vznikl na popud kazatele a misionáře Adalberta Chanovského. Pro Klatovy byl příchod jezuitů velkým přínosem – přinesli s sebou vzdělanost, podpořili stavbu objektů vrcholné barokní architektury, díky jejich neobvyklému způsobu pohřbívání můžeme v Klatovech dodnes navštívit podivuhodné a neobvyklé katakomby. Divadlo se hrálo ve farním kostele, na radnici, ale právě hlavně v jezuitské koleji. Jako na většině míst se v 18. a 19. století uváděla s velkou přesilou dramata německá, hraná také kočovnými společnostmi. Ve 30. letech 19. století působil v Klatovech český divadelní spolek hrající také německé kusy – přibližně od roku 1842 ale přicházely na řadu stále častěji hry české. V roce 1845 byla v Klatovech odehrána Paní Marjánka, matka pluku, ve které vystoupil sám J. K. Tyl a také Kaška. O tom, jak velkou muselo být jejich vystoupení senzací, se zmiňují již u historie sušického divadla – Sušičanům se totiž dostalo takové cti také.⁴⁵

O ochotnickou činnost ve městě se také vždy dobře postarali klatovští studující, žákovská školní divadla nebo pěvecká škola založená panem M. Kličkou (ti často nacvičovali opery). V roce 1877 pak byl založen Zábavný a vzdělávací spolek Šumavan. Klatované několikrát podpořili svým vystoupením i Národní divadlo (poprvé roku 1881). Hrálo se v seminářské budově, také v hostinci U růže, U slunce či v Besedě nebo U Menšíků. Raritou bylo založení tzv. „dámského odboru“ při spolku divadelních ochotníků, k němuž došlo v roce 1896. V pozdějších letech působili v Klatovech kromě

⁴⁵ VALENTA, Jiří a Vítězslava ŠRÁMKOVÁ. *Místopis českého amatérského divadla I. díl A–M*. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002. ISBN 80-7068-155-1.

zmíněných například také Zábavní a div. Spolek Barák, Dělnický pěvecký a divadelní spolek Osvěta, Stolní společnost Kopřiva, Spolek akademiků Úhlava, Zábavní a DrO Sokola, Ženský odbor Sokola, Čtenářsko-ochotnický divadelní spolek, Merkur, Spolek obchodních příručích a ještě několik dalších. Při několika divadelních vystoupeních působily kromě herců poměrně početné orchestry (28 členů), pěvecké (38 členů) a baletní soubory. Klatovský baletní soubor vedl mistr O. Stočes s primabalerínou Mil. Křivanovou.

Myšlenku na postavení divadelní budovy vneslo ustanovení Družstva pro stavbu divadelní budovy, jímž byla v roce 1918 vyslovena. Kvůli první světové válce se ale počátek stavby přesunul na rok 1919 – na rohu tehdejších ulic Wilsonovy a Školní. V roce 1934 bylo postaveno také divadlo lesní.

Loutkové divadlo má v Klatovech tradici asi od roku 1892, kdy uvádí Místopis první loutkové představení v hostinci J. Kostrby. Klatovský LS ZK Šumava, který byl velice vyhlášený a patřil k předním souborům v celém okolí, zanikl v roce 1955. Na tyto loutkáře dále navazovalo mnoho souborů, které měly zájem o obnovu – v roce 1984 i mnou dále zmíněný Brouček.⁴⁶

4.1.1 ZA OPONOU

Velmi výrazným klatovským divadelním spolkem, jehož principálem je Tomáš Javorský, je spolek Za oponou.

Něco málo z historie

Velká část herců působila v jiném klatovském spolku Buřina, jenž vznikl v roce 2005 pod vedením Michaely Junkulárové při Městském kulturním středisku Klatovy. Dále se však odpojili a rozhodli se založit svůj vlastní spolek. Stalo se tak v roce 2008 – nově vzniklý soubor pod názvem Za oponou počal fungovat při Stálé divadelní scéně Klatovy. Již po třech měsících uvedl kolektiv svou první premiéru.

K výročí pěti let fungování připravil spolek pro své diváky a příznivce výstavu „5 let ZA OPONOU“ – výstavu fotografií, plakátů a rekvizit v prostoru Výstavní síně Stálé divadelní scény.

⁴⁶ VALENTA, Jiří a Vítězslava ŠRÁMKOVÁ. *Místopis českého amatérského divadla I. díl A–M*. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002. ISBN 80-7068-155-1.

Členská základna spolku

Za oponou má momentálně osm členů. Zpravidla se spolek potýká s nedostatkem herců, a tak využívá své známé herce a divadelníky z okolí. Nebereme-li v úvahu tyto hostující herce, nejstarším členem (členkou) spolku Za oponou je paní Marie Korešová – působí jako nápověda, a je tedy nedílnou součástí všech odehraných představení. Nejmladší z celého ansámblu je herec a režisér Nikola Novák.

Ve spolku působí řada herců, kteří jsou svým ochotnickým působením proslaveni v širokém okolí Klatov a jsou členy i jiných ochotnických souborů v klatovském okolí. Jedním z nich je Vladimír Kábrt (učitel Klatovské ZUŠ, člen divadelního spolku Rynek nebo herec hostující také v plánickém divadelním spolku), dalším pro příklad Jindřich Gregora (také působil při ochotnickém spolku v Plánici a je členem divadelního spolku Rynek) či Eliška Luňáčková – také bude, stejně jako předchozí, zmíněna posléze.

Informace o činnosti obecně

Divadelníci se pravidelně setkávají v pondělí, a to přímo v klatovském divadle. Toto místo označuje Za oponu za svou domovinu, kde probíhají jak zkoušky, tak i premiéry. Spolek je schopný nacvičit novou hru k premiéře poměrně rychle – závisí to na tom, za jak dlouho se jim podaří samotnou hru vybrat. Obvykle ji pak nacvičují čtyři měsíce před premiérou. Uvedení nové hry musí být každoroční záležitostí, protože spolek je zavázán k Stálé divadelní scéně Klatovy smlouvou, v níž je toto pravidlo ustanoveno. Prodej vstupenek, jejichž cena je asi sto korun, je zahájen přibližně měsíc před představením a zaštiťuje ho též Stálá divadelní scéna. Den před premiérou si divadelníci postaví scénu do finální podoby a večer odehrají generální zkoušku.

Spolek hraje nejen ve svých prostorech, ale také „kočuje“ po okolí. Ročně odehraje asi patnáct představení. Nejčastěji navštěvují Kdyni, Horažďovice (pravidelně se zde také účastní místní přehlídky), Nýrsko, Rokycany, Chudenice, Spálené Poříčí, ale i Sušici nebo Železnou Rudu.

Čas od času využijí pro svou činnost klatovský šermířský spolek. S ostatními divadelními soubory pořádají oživené prohlídky zámků a hradů v klatovském okrese a také různé historické scénky pro město Klatovy. Jak už bylo řečeno, zvou také členy jiných spolků k hostování ve svých hrách.

Úspěchů a zajímavých spoluprací má za sebou tento spolek hned několik. Členové se podíleli na natáčení níže uvedené pohádky O kouzelném jablku (ta má k dnešnímu dni asi 300 000 internetových zhlédnutí), několikrát se účastnili natáčení seriálů ve spolupráci s Českou televizí (Záhady Toma Wizarada), nacvičili a odehráli operetu Mam'zelle Nitouche společně s profesionálními herci a zpěváky – s Janem Urbanem z Hudebního divadla Karlín, Petrou Vraspirovou nebo Kamilou Kikinčukovou. Mimo to uvedli divadelní hru Vášnivý polibek z Klatov pod režii herce Petra Baťka z Divadla Na Fidlovačce. Mezi úspěchy jednotlivců patří několik ocenění za herecké výkony z různých divadelních přehlídek.

Zatím posledním velkým projektem, se kterým má spolek Za oponou, přesněji někteří jeho členové, něco společného, je klatovská rocková opera Kladio na pýchu sepsaná na historický podklad o rytířovi Janu Běšínovi, sídlícím na tvrzi v Běšinech u Klatov. Na hudbě pracoval Miloš Bešta, libreto napsal Jan Petričko, o divadelní stránku a celkové nastudování se postaral Jindřich Gregora. Mimo jiné bych zde také ráda uvedla informaci o tom, že v této opeře vystupuje v hlavní roli také studentka ZČU FPE Barbora Lejnarová.

Hry

Jindřich Gregora hry spolku Za oponou představuje jako originální a obohacené vždy „o něco navíc“. Podle něj bude každá jejich verze vždy něčím odlišná.

„Naše hry mají vždy nějakou nadstavbu a originalitu. Vždy, když se nacvičuje další hra, ať už ji hrál před námi kdokoli jiný, naše verze bude úplně jiná⁴⁷.“

- 2008: Krev šlechtice aneb Vliv osikového kůlu na velikost populace v jižních Karpatech
- 2009: Trucbáby
- 2010: Mrkvová roláda

Matčina náruč

Dřevákové království

- 2011: Vítejte v Ebersteinu! Jídlo chutné, ceny mírné!

⁴⁷ E-mailová korespondence s panem Jindřichem Gregorou ze dne 26. ledna 2021.

- 2012: Nerušit, prosím!

- 2013: Trouba na večeři

Vášnivý polibek z Klatov

- 2014: O kouzelném jablku

- 2015: Hotel mezi dvěma světy

Mam'zelle Nitouche aneb Slečna Netýkavka

- 2016: Král paroháč

- 2017 a 2018: Vítr ve větvích sasafrasu

- 2019: Revizor

- 2020: Vánoční koleda a Syn tří mušketýrů

Rocková opera Kladio na pýchu

4.1.2 LOUTKOVÁ SCÉNA BROUČEK

Brouček jako soubor loutkoherců byl v Klatovech ustanoven roku 1984. U vzniku v té době stojí dva klatovští nadšenci, Antonín Prucha a Oldřich Smola, kteří mají ochotnictví v krvi po rodičích – amatérských hercích. Ihned následující rok rozjela tato nová skupina nekončící a dodnes trvající maraton her, kdy jsou odehrávána pravidelná představení přibližně od října do března. Hrají se hry určené pouze pro dětské obecenstvo, jejich autorem je výhradně pan Antonín Prucha. Zázemí scény Brouček je již od počátku v klatovském kulturním domě Družba, kde došlo za tímto účelem i k úpravám a domovská loutková scéna nyní nabízí až osmdesát míst k sezení. Mimo tyto prostory kulturního domu pak mají klatovští loutkoherci k dispozici mobilní maňáskové divadlo. Do svých řad přijímají nováčky od patnácti let.

4.1.3 ŠERMDIVADLO CLATONIA

Šermdivadlo Clatonia je soubor při MĚKS Klatovy. Vedoucí souboru Petr Kepka byl také moc ochotný a poskytl mi informace o činnosti tohoto spolku.

Něco málo z historie

Celé snažení započalo v roce 1989, kdy se v květnu stal soubor Clatonia jediným se svým zaměřením v okolí, na celém okrese tak byli první. V té době byla taková vystoupení

neobvyklá – Clatonia se od počátků věnuje historickému šermu a divadelním vystoupením propojeným právě s touto disciplínou.

Členská základna spolku

Nejstarším členem a zároveň hlavním členem souboru je Petr Kepka. Ten za celou aktivitou stojí od počátku. Nejmladšímu ze skupiny je šestnáct let. K listopadu 2020 je počet členů osm, ale v průřezu let se neustále mění. Souborem prošlo přes šedesát lidí. Naštěstí není snažení těchto herců závislé právě na momentálním počtu členů. Za třicet jedna let činnosti zažil Petr Kepka dva odlišné protipóly, kdy se musel smířit s vystoupením pouze se třemi herci, ale na druhou stranu byl velmi šťastný, když mohli všichni společně nacvičit hru pro čtrnáct ochotníků šermířů.

Informace o činnosti obecně

Za sezónu odehraje toto šermdivadlo patnáct až dvacet představení. Stálou scénou nevlastní a ani po ní netouží. Byla by jim k ničemu. K takovým vystoupením, které Clatonia představuje, je nejlepší venkovní prostředí ideální pro volný pohyb i ohňovou show, i když zkoušky probíhají také v budově Družba v Klatovech. Do Clatonie se přichází na podzim a na podzim se také odchází. Od podzimu do jara se nacvičuje nový pořad a od jara do podzimu se s ním vystupuje.

Klatovské šermdivadlo se zúčastňuje i bitev a spolupracuje tak s jinými skupinami historického šermu. Podílí se tak na natáčení pořadů o starých památkách, o hradech, a ztvárňují tak příběhy zejména pro využití televizního kanálu CS Film.⁴⁸

Hry

Scénáře si členové v čele s Petrem Kepkou sepisují sami, inspirují se přitom historickými skutečnostmi, ale i fantazírují. Nejčastěji se zaměřují na období gotiky, renesance a baroka, ale také na pravěk, fantasy, období barbarů a Vikingů či husitů. Tvorba tohoto souboru je opravdu široká.

4.1.4 SPOLKY POD KLATOVSKOU ZUŠ

Klatovská Základní umělecká škola jmenovaná po Josefu Kličkovi nabízí širokou nabídku mladým zájemcům o divadlo, literárně-dramatický obor zde mohou studovat od pěti až do osmnácti let, absolventy se pak stávají po jedenácti letech. Vyučují zde Petra

⁴⁸ E-mailová korespondence s panem Petrem Kepkou ze dne 5. listopadu 2020.

Benešová, Markéta Lukášová a Vladimír Kábrt, kterého jsme již měli možnost zaznamenat u spolku Rynek pocházejícího z Újezda u Plánice.

Pod klatovskou základní uměleckou školou pak funguje několik divadelních spolků. Můžeme zde jmenovat spolek Ajtakrajta (vede Markéta Lukášová), Blechy (založeny v roce 2014) nebo Edice 13. Celkem bychom ale nyní pod ZUŠ napočítali dvanáct souborů.

4.2 PŘEŠTICE

4.2.1 ÚHLAVAN

Něco málo z historie

Úplným počátkem divadelnictví v Přešticích bylo hraní tzv. pašijových her, tedy her s náboženskou tematikou, ty byly v Přešticích populární mezi roky 1825–1830. Protože byla touha potencionálního obecnstva po zábavě ale stále větší, v roce 1873 byl zřízen spolek Vlastimil, v roce 1883 pak spolek Krásnohorská a dále i jiné spolky. Není o nich ale příliš informací k dohledání, a to hlavně z toho důvodu, že jejich činnost netrvala nikdy příliš dlouho.

Zlom přišel v roce 1889, kdy byl založen Zábavní a divadelní spolek Úhlavan. A jako by prolomil zlou věštbu, jeho členové bavili své příznivce přesně sto let. „V roce 1938 se Úhlavan (sic!) stal členem Ústřední matice divadelního ochotnictva československého (ÚMDOČ). Do roku 1943 se hrál (sic!) okolo 300 žánrově velmi různorodých her. V té době měl spolek 128 členů, z toho 74 činných⁴⁹.“ V roce 1989, kdy bylo vše nové a došlo ve společnosti i v kultuře k velkým změnám, svou činnost pozastavil.

Po dvaceti letech, tedy v roce 2009, se ale našlo několik nadšenců, kteří se rozhodli v tradici pokračovat. Dodnes je tento spolek aktivní a funguje pod hlavičkou kulturního centra (KKC Přeštice).

Členská základna spolku

V nynějších dobách není počet členů tak vysoký, jako tomu bylo v minulosti. Poslední dny nazývá principál David Hanzlíček „útlumovým obdobím“. Momentálně je ve spolku činných sedm členů. Je to výsledek neustálého kolísání v důsledku střídání her, kdy

⁴⁹ O spolku. *Divadelní spolek Úhlavan Přeštice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://uhlavan-prestice.webgarden.cz/rubriky/o-spolku>

každá z nich má jiné požadavky na počet obsazených herců. Za posledních dvanáct let prošlo spolkem asi čtyřicet členů.

Nejstarší a velmi oblíbenou členkou souboru byla paní režisérka Anna Sýkorová, která přeštické ochotníky bohužel opustila ve věku nedožitých 78 let. Zpočátku působilo ve spolku mnoho mladých lidí a studentů. Postupem času ale vytrvali a nadšení neztratili spíše ti věkem zralejší. Zcela výjimečně se objevují v představeních přeštických dětské role, protože se specializují zejména na hry určené pro dospělé diváky. Spodní věková hranice pro vstup do spolku je 14 let.

Osobnosti

Za nenahraditelnou osobnost kolektiv přeštických divadelníků považuje již zmíněnou paní režisérku Annu Sýkorovou. Velice aktivně se podílela na chodu spolku. Režirovala představení, psala velkou část všech scénářů, zabývala se dokonce i šitím a úpravou kostýmů a výrobou kulis.

„Jinak ale za osobnost považují každého, kdo najde odvahu postavit se do záře reflektorů před zaplněný sál⁵⁰,“ vzkazuje principál.

Informace o činnosti obecně

Pravidelné zkoušky a nácvi her probíhá jednou týdně. Pochopitelně jsou pak četnější, přibývá-li nervozita z blížící se premiéry. Nové hry spolek nacvičuje přibližně od října do dubna, je zahrnuta i výroba kulis, kostýmů a rekvizit. Premiéra je pak vždy odehrána na domovské scéně, v KKC Přeštice, a cena lístků se pohybuje mezi 60 až 80 korunami.

Úhlavan rozhodně nelení a své možnosti rozšiřuje. Několikrát se pokusili o sehrání loutkového divadla, z čehož mají více než dobrý pocit. Uvažují tedy o založení vlastního loutkového souboru a možná se ho dočkáme brzy – probíhá již originální výroba loutek a divadla jako takového.

Lecjaké kulturní akce při KCC v Přešticích vyžadují po ochotnících tzv. jednorázové hry, tedy představení, jehož náplní jsou třeba krátké scénky ke konkrétním akcím – k masopustnímu průvodu nebo k mikulášské nadílce. Dále také hojně spolupracují s Domem historie Přešticka, pro který nacvičují třeba oživené prohlídky muzea.

⁵⁰ E-mailová korespondence s panem Davidem Hanzlíčkem ze dne 4. ledna 2021.

Divadlo přeštických můžeme zhlédnout nejen v jejich domovské obci, ale také v obcích v blízkém okolí, většinou jsou to opravdu obce nedaleké, protože se převáží velké kulisy, jejichž montáž je i časově náročná.

Z korespondence pana Hanzlíčka je cítit upřímná radost z dobrého kolektivu, který sdílí nespočet vtipných a radostných zážitků. Vzpomínku na jednu milou příhodu mi zprostředkoval: „*Hráli jsme Vánoční hru - tři představení v jeden den na třech různých místech. Při přejíždění mezi vesnicemi nám prudký vítr sebral kulisy z přívěsného vozíku, při pádu se rozlámaly. Dohráli jsme to tak akorát, kulisy se nám při hraní rozpadaly před očima*⁵¹“. Za velký úspěch oni i já považujeme, že za celou svou existenci byli nuceni zrušit a neodehrát pouze jedno představení. Tak ať je tomu tak i nadále.

Hry

Jednotlivé hry jsou přeštickými uváděny vždy jeden rok, mají-li zvláště velký úspěch, hrají se déle. Ročně odehrají přeštickí členové spolku přibližně třináct představení, inscenace vybírají společně. Obvykle přijde jeden ze členů s nápadem, který předloží ostatním, a ti ho buď schválí, nebo naopak. Když mezi členy vybraný kus projde, následuje úprava scénáře a čtené zkoušky. Někdy se až v tomto bodě přijde na to, že hra není to pravé, a všichni se dají do shánění jiné. Pan principál o uvedených hrách zmiňuje: „*Nemáme žádné ambice a vybíráme většinou již osvědčené kusy*⁵²“.

- 2010: Vesnická pohádka
- 2011: Stará hra
- 2011: O líném Honzovi
- 2012: Čert a Káča
- 2013: Vánoční zvyky a tradice
- 2013: Jakub Jan Ryba
- 2015: Slunce seno a pár facek po Přešticku
- 2016: Zítřka to roztočíme, drahoušku
- 2017: O líném Honzovi

⁵¹ E-mailová korespondence s panem Davidem Hanzlíčkem ze dne 4. ledna 2021.

⁵² E-mailová korespondence s panem Davidem Hanzlíčkem ze dne 4. ledna 2021.

- 2018: Čertovské hrátky
- 2019: Blesková inspekce

4.3 ÚJEZD U PLÁNICE

4.3.1 DIVADLNÍ SPOLEK RYNEK, Z. S.

Principál pan Vladimír Kábrt byl ochotný informovat mě prostřednictvím e-mailové korespondence o herecké aktivitě tohoto spolku. Členská základna sice není široká, nicméně plná opravdových herců, které bychom mohli postavit na rozmezí mezi amatérské a profesionální herectví.

Něco málo z historie

I když se mi nepodařilo získat mnoho informací o ochotnickém působení v obci Újezd u Plánice a neměla jsem ani možnost pátrat po podrobnějších údajích, je jisté, že stejně jako v jiných obcích se divadlo v minulých časech hrálo, a to divadlo hasičské. Kronika hasičského sboru totiž podává zprávu o veselohře Děda Štráchal jede k panu prezidentu od autora Miloše Veselého, kterou považujeme za první zmínku o divadelnictví v této obci. Následně v roce 1938 sehráli aktovku Jandera a Pindera. Kvůli množství dochovaných kulis a rekvizit v budově obecní školy lze předpokládat, že zde působilo i školní divadlo, nejsou o tom však dochované žádné jiné souvislé údaje.

V roce 2011 vznikl dnešní spolek Rynek. Stalo se tak díky touze po účasti na oblastní přehlídce Přeštická aktovka, kdy se pár nadšenců rozhodlo, že svou první jednoaktovku Manželství naruby nacvičí a ihned předvedou i porotě. Velmi velká podpora k takovému počínání přišla od kamaráda zakládajících členů pana Ludvíka Pouzy, který působí jako principál divadelního spolku Úhlavan z Přeštic. Tuto přehlídku spolek vyhrál a postoupil tak na národní přehlídku Kaškova Zbraslav. Tam také zazářili a Vladimír Kábrt získal ocenění za herecký výkon. Tento první společný úspěch považují dodnes za jeden z největších.

Název spolku pochází z názvu části obce Újezd u Plánice, kterou místní nazývají jako Kozí rynek. Členové souboru, kteří stáli u vzniku novodobého spolku, pocházejí právě z této části a již dříve zde pořádali různé kulturní akce. Můžeme tedy říci, že spolkovou činnost spolek vykazoval dříve, než byl ustanoven.

Členové souboru Rynek jsou lidé zběhlí v divadelnictví i ve filmu. Své zkušenosti a znalosti z těchto oborů se nebojí užít a nabídnout i jiným divadelním spolkům v okolí, kde často hostují – zejména v klatovském souboru Za oponou, v Divadelním spolku Plánice nebo v klatovském K. O. S. Někteří členové prošli i odborným studiem spojeným s divadelním herectvím.

Členská základna spolku

Soubor disponuje čtyřmi stálými členy. Stejně jako oni hostují v představeních jiných spolků, i oni si „půjčují“ herce odjinud. Nejmladším stálým členem je Eliška Luňáčková – herečka a produkční, nejstarším paní Eva Krausová – herečka a scénáristka. Obě mají na seznamu svého divadelního působení i několik her v divadle Za oponou v Klatovech. Příležitostně však hrají ve spolku i děti.

Principálem spolku je pan Vladimír Kábrt, jehož můžeme zaznamenat i jako učitele literárně dramatického oboru při Klatovské ZUŠ. Je absolventem studia dramatické výchovy na pedagogické fakultě ZČU. Jeho herecké výkony mohli ocenit diváci Divadelního spolku Plánice, Za oponou, Úhlavan a další.

Herec a hudební skladatel Jindřich Gregora, který mi mimo jiné ochotně poskytl informace o klatovském spolku Za oponou, je též dlouholetým členem divadla Rynek, aktivním hlavně v minulých letech právě také v již zmíněném plánickém spolku.

Informace o činnosti obecně

Zkoušky souboru Rynek probíhají nepravidelně, spíše podle potřeby. Jejich zázemí je v místním kulturním domě v Újezdě u Plánice. Život tohoto spolku se neřídí žádným pravidelným režimem. Veškeré konání je spíše nahodilé a spontánní.

„Jednu hru jsme nacvičili za rekordní 3 týdny a vyhráli s ní krajskou přehlídku jednoaktových her⁵³“, uvedl pan Kábrt.

Premiéra probíhá zpravidla v místním kulturním domě, za rok se povedlo spolku odehrát i padesát her, jiné roky jich bylo méně. Reprízy jsou odehrávány i v jiných obcích či městech, v minulých letech odjeli hrát i do obcí v Jižních Čechách a na Moravě. Cena vstupenky na představení je obvykle v rozmezí 50 až 80 korun.

⁵³ E-mailová korespondence s panem Vladimírem Kábrtem ze dne 12. ledna 2021.

Rynek úzce spolupracuje se spolkem Újezdecké ženy – moderují jimi pořádané různé kulturní akce, např. Podzimní burzu a Drakiádu. Někdy pak také s místním SDH, kdy společně pořádají Dětský den. Kromě toho každoročně pořádají oživené prohlídky zámku v Chudenicích a města Klatovy. Kromě dětských dnů pořádají i maškarní odpoledne pro děti. Již tradičně jsou součástí Rabijády na hradě Rabí, již moderují, ale také zde účinkují na oživených vánočních prohlídkách. Často se věnují i natáčení filmových klipů.

Za ojedinělé mezi ochotnickými spolky považují natočení filmové pohádky O kouzelném jablku. Promítána byla po celém regionu a natáčení probíhalo na mnoha místech po celém Plzeňském kraji (Rabí, Horšovský Týn, Velhartice, Žinkovy atd.). Kromě kvalitních hereckých výkonů a jakostního a nápaditého zpracování můžeme v pohádce uvidět práci asi dvanácti divadelních a šermířských skupin.

Hry

Není divu, že při obrovském zájmovém rozsahu, který všichni členové mají, nebylo odehráno mnoho her. Nicméně jsou mnohokrát opakovány a díky tomu, jak je jejich provedení hodnotné, není překvapivé, že je diváci rádi uvidí i vícekrát než jednou.

- Od roku 2011: Manželství naruby
- Od roku 2013: Pověsti z Pošumaví

Toto představení tvoří tři pověsti: Kramářské písně o pytlácích ze Švihova, O hoře Hamižné a Uplakané louky. Scénář a režii provedl pan Vladimír Kábrt.

„Tato divadelní hra vznikla díky Místní akční skupině Pošumaví, která oslovila náš divadelní spolek s nabídkou spolupráce na projektu: „Oživme společně památky a pověsti z míst tajemných a kouzelných“. Následoval výběr pověstí z publikace, kterou napsal Bc. Martin Kříž, a MAS Pošumaví se také podílela na proplacení nákladů za výrobu kulis a rekvizit⁵⁴.“

- 2014 až 2015: Natáčení a promítání filmové pohádky O kouzelném jablku. Také je dostupná online na kanálu YouTube. Pohádka zažila premiéru 25. října 2017 v kině Šumava Klatovy, vstupenky byly vyprodány během dvaceti čtyř hodin.

⁵⁴ POVĚSTI Z POŠUMAVÍ - od roku 2013. *Divadelní spolek RYNEK*, z. s. [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.divadlorynek.cz/products/povesti-z-posumavi-od-roku-2013/>

„Poslední roky se náš spolek věnuje více Oživování hradů a zámků různými scénkami, než pravidelné divadelní činnosti v podobě nastudování divadelních her. Také je to dáno tím, že každý člen má aktivity v jiných spolcích. Například V. Kábrt je učitel dramatické výchovy na ZUŠ Klatovy, kde má na starosti šest divadelních dětských souborů, které mají vlastní bohatou divadelní činnost. J. Gregora zase hraje v Klatovech Za oponou, současně režíruje také rockovou operu Kladio na pýchu. Eva Krausová hraje maňáskové divadlo⁵⁵.“

4.4 PLÁNICE

Asi dvanáct kilometrů východně od Klatov se nachází Plánice. V tomto nevelkém městě, založeném v minulosti cisterciáky, můžeme navštívit rodný dům českého vynálezce Františka Křižíka. Také se ale můžeme přijet podívat na vystoupení místních ochotníků, které jistě stojí za zdolání několika kilometrů.

4.4.1 DIVADELNÍ SPOLEK PLÁNICE

Okolí i městečko samotné přímo vybízí k setkávání občanů a k různému kulturnímu životu, jež je na tomto místě dlouhotrvajícím standardem. I proto si zde svou oblibu udržují mnoho let hojně navštěvovaná představení místního ochotnického souboru.

Něco málo z historie

První zmínku o divadle v Plánici bychom museli hledat v kronice města. Nicméně se členům spolku povedlo získat materiály od pamětnice tehdejšího divadla v tomto městě, jež ve spolku sama působila. Jsou tedy k dispozici nejrůznější fotografie, plakáty z her, z dožíněk a tak dále. Datově se jedná o časové rozmezí let 1945 až 1975. Každopádně je ale jisté, že v roce 2002 bylo na co navázat.

V dřívějších dobách se hrálo v místní sokolovně, která již není majetkem obce, a proto nyní působí ochotníci ve Spolkovém domě, kde si každý rok svépomocí musí postavit své vlastní jeviště. Hráli děti i dospělí. Mezi obyvateli města je možné najít ještě pár pamětníků, kteří mají pořád co říci. Hráli se hlavně klasické české hry jako je Lucerna, Fidlovačka, Naši furianti, Zapadlí vlastenci nebo Babička.

„Právě uvedením Babičky, která byla dle pamětníků poslední uvedenou hrou té starší divadelní éry, jsme my divadlo v Plánici později znovu probudili. Mezi plakáty jsme našli i hru Sluha dvou pánů od Carla Goldoniho, která je také divadelní klasikou, ale není

⁵⁵ E-mailová korespondence s panem Vladimírem Kábrtem ze dne 12. ledna 2021.

česká. Na všech fotkách jsou vidět krásné kostýmy i kulisy, samozřejmě ženy jsou často vidět v tradičních krojích, a hlavně je na všech hercích vždy vidět nadšení. Svědčí to o tom, že je divadlo bavilo, tak jako teď baví nás⁵⁶.”

Divadlo mělo v Plánici vždy tradici. To věděl i Mons. Žák – dokázal uskutečnit svou myšlenku o obnovení divadelního spolku ve městě, ve kterém působil v té době jako kněz. Nový spolek vznikl v roce 2002, první slavnostní premiéra se potom konala v únoru roku 2003.

Členská základna spolku

Přesné číslo osob na seznamu členské základny nelze v tomto případě určit. Za členy jsou zde považováni všichni, kteří se souborem spolupracují, ale i spolupracovali v minulosti. Na společná členská setkávání jsou tak zváni nejen členové aktivní v posledních sezónách, ale i ti, kteří divadlo již nadobro opustili. Přibližně se jedná celkem o 25 až 30 osob. Nyní spolupracuje a aktivně se podílí 17 členů. Tento počet se ale také premiéru od premiéry mění, každá hra má své požadavky na obsazení a realizaci představení.

Nejstaršími členy souboru jsou paní Jožina Pláničková (75 let) a Pepa Lejsek (77 let). Nejstarší stále aktivní herečkou je devětašedesátiletá Fanuška Svobodová. Naopak nejmladšími jsou herec Matěj Frána a pomocníci s technikou Dan Plánička a Pavel Sládek – je jim 17 let.

Aktuálně se v činnosti plánického spolku neangažují děti. Jsou ale oslovovány, nacvičuje-li se pohádka. Pak jsou většinou obsazeny vlastní děti členů spolku či jejich kamarádi.

Populárním divadelníkem je principál Milan Novák, který je oblíbený mezi všemi ochotníky a milují ho i diváci. Působí v divadle od samého začátku, hrál dosud ve všech hrách a právem byl proto zvolen principálem. Řada plánických herců byla díky svému talentu přizvána jinými spolky k hostování. Jsou to Honza Roub, Lukáš Týml a Jiří Havlíček. Velmi ráda bych ještě zmínila paní Ivanu Roubovou, která se při naší společné konverzaci pro svou skromnost nepřipomněla. Je velmi zapálenou členkou, ve spolku se pohybuje téměř od samého začátku. Několik let působila jako režisér, dramaturg i účetní v jednom.

⁵⁶ E-mailová korespondence s paní Ivanou Roubovou ze dne 25. ledna 2021.

Touto cestou děkuji paní Ivaně za ochotné zodpovězení všech mých dotazů a za příjemnou a obohacující komunikaci.

Osobnosti

Mons. Josef Žák a Petr Masný

Kromě již zmíněných velkých postav plánického divadla bych ráda vyzdvihla zásluhy dvou dalších členů. Za zakladatele spolku je považován Mons. Josef Žák, který působil v roce 2002 v Plánici jako kněz a zrealizoval svou myšlenku znovuzaložení souboru provozujícího divadelní činnost v tomto městě. V současné době působí pan Josef Žák v Arcibiskupství pražském jako Spirituál. Tehdy svou myšlenkou o obnově plánického divadelnictví nadchl Petra Masného, který pravidelně navštěvoval jeho bohoslužby. Petr nebyl v divadelním oboru žádným nováčkem, ba měl zkušenosti v oblasti divadla i ze zahraničí. Stál tedy ve spolku po dlouhé roky na místě dramaturga a režiséra, kromě toho však navrhoval kulisy, kostýmy. Jeho výtvarný talent byl výjimečný. V roce 2018 bohužel pan Petr Masný navždy svůj spolek a všechny spřízněné divadelní duše v něm po těžké nemoci opustil. V tento rok byla uváděna již 16. hra, jejíž premiéra, stejně jako všechny reprízy, byla uvedena minutou ticha na památku pana Petra.

Informace o činnosti obecně

Premiéru plánického spolku můžeme navštívit vždy při příležitosti pouti ke sv. Blažejí v Plánici. Jen několikrát byl termín pozměněn – kvůli Staročeské svatbě, tradičnímu masopustnímu průvodu, který se v Plánici koná jen jednou za pět let. Posun ale nastal jen o pár týdnů, zpravidla se premiéra koná vždy v únoru.

Se svým uměním navštěvují Pláničtí také další obce, které si jejich představení předem objednájí. Jsou místa, která navštěvují pravidelně, ale zároveň se většinou každý rok ozývají noví zájemci.

Zkoušky probíhají pravidelně v pátek nebo v neděli, výjimečně pak vícekrát týdně. Nacvičuje se v prostorách spolkové klubovky na zámku v Plánici, která byla pro tyto účely zařízena v roce 2019. V předchozích sezonách probíhaly zkoušky na faře v Plánici. Každá nová hra je nacvičována většinou od září, přibližně tedy pět měsíců.

V roce 2011 se spolek zúčastnil divadelního festivalu ve Žluticích se hrou Hlava proti Mihuli od Jana Wericha a Jiřího Voskovce. Tehdejší herečka Jana Kovandová tam

dostala cenu za ženský herecký výkon. Dále se účastní spíše divadelních slavností, kde jsou často součástí programu. Spolupracují se Sborem dobrovolných hasičů v Plánici, zároveň jsou někteří z divadelníků i dobrovolnými hasiči, dobré vztahy udržují i s dalšími plánickými spolky. Samozřejmostí je také spolupráce s obecním úřadem a jeho zaměstnanci.

Zajímavostí je, že od roku 2012 udržují členové plánického divadelního spolku přátelství s Divadelním a osvětovým spolkem Fikar z Nadějkova, k čemuž došlo takřka náhodou:

„Jejich členové nás sami objevili, když pátrali po kořenech jejich zakladatele Antonína Čechoslava Fikara, rodáka z Plánice. Od té doby každý rok přijedou oni zahrát své představení k nám a my potom jedeme k nim do Nadějkova⁵⁷.“

Hry

Za své osvědčené typy her považují pláničtí ochotníci komedie a pohádky. Odehrají každoročně 10 až 15 her za sezónu. Ráda bych ještě zmínila, že místní divadelníci jsou opravdu „lidmi na svém místě“, kteří nehrají pro své vlastní úspěchy, ale hlavně pro diváky. Dvě ze svých představení věnovali charitativním účelům. Jejich výtěžek byl předán spoluobčanům z Plánice, které postihlo neštěstí v podobě požárů v letech 2016 a 2017. Podpořili tak místní v nelehké situaci.

- 2003: Babička (Božena Němcová, režie: Olga Nejdlová)
- 2004: O Rohaté princezně (Vladimír Klapka, režie: Petr Masný)
- 2005: Každý něco pro vlast (Václav Kliment Klicpera, režie: Petr Masný)
- 2006: Neohrožený Mikeš (Božena Němcová, Václav Vaňátko, režie: Petr Masný)
- 2007: Poněkud ztracená princezna (Radoslav Lošťák, režie: Petr Masný)
- 2008: Poprask na laguně (Carlo Goldoni, režie: Petr Masný)
- 2009: Tvrdohlavá žena (Josef Kajetán Tyl, režie: Marie Hnojská)
- 2010: Čertovy zlaťáky (Jaromír Sypal, režie: Marie Hnojská)
- 2011: Hlava proti Mihuli (Jiří Voskovec, Jan Werich, režie: Marie Hnojská)

⁵⁷ E-mailová korespondence s paní Ivanou Roubovou ze dne 25. ledna 2021.

- 2012: Ťululum (Georges Feydeau, režie: Milan Novák a Jindřich Gregora)
- 2013: Hrátky s čertem (Jan Drda, režie: Jindřich Gregora)
- 2014: Masér v dámské lázni (William Wig, režie: kolektiv)
- 2015: Deskový statek (Václav Štech, režie: Ivana Roubová)
- 2016: Rodina je základ státu (Ray Cooney, překlad: Břetislav Hodek, režie: Ivana Roubová)
- 2017: Jen žádný sex, prosím, jsme přeci Britové... aneb Všichni v tom jedou!!! (A. Marriott a A. Foot, režie: Ivana Roubová a Jiří Havlíček)
- 2018: Manželství na druhou aneb Barillonova svatba (Georges Feydeau a Maurice Desvallieres, režie: Lukáš Týml a Jiří Havlíček)
- 2019: Do hrobky tanečním krokem (Norman Robbins, režie: Jana Vopalecká)
- 2020: Tenor na roztrhání (Ken Ludwig, režie: Jiří Havlíček)

4.5 BOLEŠINY

4.5.1 OCHOTNICKÝ DIVADELNÍ SPOLEK CHUHLÁCI

Novodobý bolešinský ochotnický spolek s názvem Chuchláci byl založen v roce 2014. Zakladatel pan JUDr. František Strnad měl v tu dobu s ochotnickým vystupováním už značné zkušenosti a těch se rozhodli společně s panem starostou Ing. Josefem Sommerem využít.

Něco málo z historie

Je velice pravděpodobné, že s ochotnictvím v této obci, nacházející se asi šest kilometrů od Klatov směrem na Plánici, se započalo již v době národního obrození. Právě tehdy byly velké snahy o zachování jazyka a kultury typické pro české prostředí. První zmínka o představení jako takovém pochází z roku 1895, kdy se v druhý svátek vánoční odehrála v hostinci pana Jana Havlíka hra V zajetí cikánském. V roce 1910 byl oficiálně založen divadelní spolek.

Z dob 1. světové války nejsou známé žádné zmínky o hraní divadla, až v roce 1922 je v kronice pečlivě zaznamenán jakýsi ochotník a pekař Emanuel Jandík, v té době režisér, a pod jeho vedením spolek vzkvétal i za velmi (oproti dnešku) chudé propagace, kdy byli

divadelníci závislí vlastně jen na ústním předání informací o představení a na ručně malovaných plakátech, kterých pochopitelně nebylo příliš. V ten čas byly odehrané hry jako Maryša, Poslední soud a nebo, těsně před druhou válkou (v roce 1938), Kráska ze Šumavy.

Je ale nezvyklé, že ochotnické dění zde nebylo pozastaveno ani v dalších válečných letech. V roce 1940 se hrály dokonce dvě hry Její veličenstvo láska a Madlenka z kovárný. V roce 1941 pak národní zpěvohra Ta naše písnička česká, o dva roky později další dvě hry, kdy s operetou Okolo rybníka bolešínští divadelníci dokonce poprvé navštívili jiné pódium – poprvé zahráli mimo svou obec, v Mochtíně. Diváci mohli zakoupit vstupenky za 2 až 5 korun.

Po válce pak znovu začali hrát v roce 1947. Jedna z prvních her nesla název Už je zase v Čechách, jak bejvalo. Nalezli bychom hru s příhodnějším názvem pro tuto dobu? Tehdy byl hlavním protagonistou, režisérem i organizátorem řídící učitel pan Jindřich Gregora, jež byl také multiinstrumentalistou. V této době už se vstupenky v ceně značně posunuly, diváci zaplatili 10 až 20 korun.

V první polovině padesátých let přišel v Bolešinech ochotnický útlum, až divadlo docela zaniklo. K jeho obnovení, jak už jsem psala výše, došlo v roce 2014, a to za hlavní iniciativy tehdejšího starosty obce a pana JUDr. Františka Strnada. Ten v roce 2015 založil s ředitelem místní ZŠ Michalem Buriánkem i dětské ochotnické divadlo.

Členská základna spolku

Momentálně ve spolku spolupracuje třináct ochotníků. Základnu tvoří tři kmenoví členové: principál Jiří Gregora, jednatel a účetní JUDr. František Strnad a super revizor Olga Myšková. Olga je také úžasnou malířkou kulis a tvůrkyní kostýmů. Jak říká pan Strnad: „*Muži ve věku 71 let a žena ve věku 55 let*⁵⁸.“

Osobnosti

Opravdovým „člověkem na svém místě“ je nynější jednatel a účetní spolku, pan JUDr. František Strnad, o kterém je v předchozím textu již několik zmínek. Nejen že stál u znovuzrození bolešinského spolku, ale i jeho předchozí ochotnické působení si zaslouží svůj popis.

⁵⁸ E-mailová korespondence s panem JUDr. Františkem Strnadem ze dne 9. ledna 2021.

V roce 1976 přichází pracovně do Železné Rudy ve funkci vedoucího podnikového rekreačního střediska Pozemních staveb Plzeň. Tou dobou je zde už dlouho funkční tzv. estrádní kroužek, který se vždy představí k příležitosti oslavy MDŽ v místní restauraci U Princů. Pan Strnad je skvělý muzikant, ovládá harmoniku i další nástroje, a tak je jeho talentu brzy využito. V roce 1985 má na starost hudební doprovod, rok poté už je i hercem. A herectví si získalo tolik jeho sympatií, že na podzim v roce 1986 přichází s nápadem založit ochotnické divadlo. To se nakonec podaří a už na jaře v roce 1987 odehrává nový železnorudský spolek svou první inscenaci Tři zlaté vousy děda Vševěda, ke které František Strnad píše scénář stejně jako k dalším. Za svou nejúspěšnější hru považuje kus Lež nemá nohy z roku 1989, se kterou spolek poprvé odjel hrát i mimo Rudu. Od roku 1990 do roku 2011 se činnost divadla pozastavila, protože pan Strnad vážně onemocněl. V tuto těžkou dobu jako by ho nad vodou držela myšlenka jeho dalšího scénáře.

„V té době jsem nosil řadu let v myšlenkách prvý státnický čin pana prezidenta Václava Havla, kdy z titulu prezidentské amnestie propustil 1. ledna 1990 23 tisíc vězňů, kteří napáchali nesmírné škody, neštěstí a několik vražd. Napsal jsem hru s názvem Amnestie, která měla úžasný úspěch, přijel se v roce 2012 podívat do Železné Rudy i známý český režisér Zdeněk Troška a od té doby mezi námi je opravdové kamarádství⁵⁹.“

Pak už pana Strnada opět „nikdo nezastavil“ a v ZŠ založili s paní Olgou Myškovou dětské divadlo, i děti pak hrály jeho vlastní hry. V roce 2013 se kvůli nemoci své matky odstěhoval do rodné chalupy, a to do osady Kvaslice u Habartic. A zde už byl blíže i k šest kilometrů vzdáleným Bolešínám.

Informace o činnosti obecně

Klubovnu a sklad rekvizit a kostýmů poskytuje Chuchlákům kulturní dům v Bolešínách. Zkoušky většinou, kvůli stíženým podmínkám s topením, probíhají v tělocvičně nebo v jídelně místní základní školy.

Celkem třikrát navštívili bolešínští divadelníci mezinárodní týdenní festival ochotnických venkovských divadel v Bučovicích u Slavkova, který je konán na počest místního rodáka a národního umělce, pana Miroslava Doležala. Dále svá představení, a to

⁵⁹ E-mailová korespondence s panem JUDr. Františkem Strnadem ze dne 9. ledna 2021.

zejména Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert, odehráli i v Plzni, v Nepomuku, několikrát v Klatovech nebo ve Velhraticích.

Jak už jsem zmínila, je zde zřízen také dětský divadelní spolek. Dětské herci připravují představení k oslavám Mezinárodního dne dětí (v průřezu let hráli kusy od pana Františka Strnada – Peklo v pekle, O Červené a Zelené (ekologické) Karkulce, Holka z plakátu, O Chytrém Honzovi, O Libuši, Přemyslovi a Šárce, minulý rok nacvičovali pohádku ze současné doby s názvem Zvířátka a šmejdi). Ovšem pandemie vše zhatila – Den dětí i každoroční již tradiční bolešinskou akci Poslední adventní svíčka, kde děti i dospělí vystupují.

Vstupné na vystoupení se pohybuje většinou okolo 100 korun za dospělou osobu, za dítě účtují polovinu. Na dětská představení je to pak 60 a 30 korun. Dalším finančním příjmem je pravidelný příspěvek od zastupitelů obce, který činí 5000 až 10 000 korun na jeden kalendářní rok.

Hry

V součtu odehraných her je jich jen několik, za to mají po své premiéře mnoho repríz. Ku příkladu poslední hra od Jana Drdy Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert, kde s bolešinskými „Chuchláky“ jako host vystupuje v roli kováře český herec a držitel Českého lva Pavel Nový, měli odehrát přesně třicetkrát. Nakonec bylo kvůli pandemii uskutečněno o něco méně představení, ale všechny s plným hledištěm a velikým úspěchem. Nyní bolešínští ochotníci připravují divadelní klasiku – Lakomce.

- 2014: Jo, není to jednoduché (Jean – Claude Islert)
- 2016: Spartakyjáda (František Strnad)
- 2018: Lucerna (Alois Jirásek, upravil František Strnad)
- 2019: Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert (Jan Drda)

4.6 DOLANY U KLATOV

4.6.1 LOUTKOHHERECKÝ SOUBOR DOLAŇÁČEK

„Místo plné naděje a otevřenosti, místo, které vás zcela pohltí a nepustí, místo, kde dobro vždy vyhraje a zlo je potrestáno...To je loutkové divadlo⁶⁰.“

Tak zní první myšlenka psaná na obálce Almanachu loutkového divadla Dolaňáček. Byl sepsán v roce 2019 za podpory obce Dolany, vydal ho Český červený kříž v Dolanech, pod který právě místní loutkoherecký soubor spadá. Kolektiv autorek tvoří paní Jarmila Kozáková, Jana Řeřichová, Jitka Krůsová a Hana Bártová, jež almanach naplnily jak informacemi nalezenými v kronice obce, v kronice ČČK, v kronice TJ Sokol a kronice ZŠ Dolany, tak svými vzpomínkami a zážitky. Všechny čtyři autorky jsou také nyní jedinými členkami loutkoherecké skupiny.

Něco málo z historie

Údajně můžeme počátky loutkového divadla v Dolanech nalézt ve třicátých letech 19. století – obec pořídila loutky pocházející z Českého Krumlova, kde jakési loutkové divadlo právě zanikalo. Ty měly v Dolanech posloužit hlavně ke hraní školního loutkového divadla pod vedení dolanského spolku Sokol. Loutková představení se tedy hrála v průběhu školního roku a bylo jich vždy několik – ve školním roce 1946 až 1947 hned pět. Kromě dětí hráli pravidelně i pedagogové, kteří tak díky výnosům z jednotlivých představení zafinancovali například nový rozhlas ve školní budově.

V roce 1954 zaujetí loutkoherců upadalo, až došlo k úplnému zániku. Zachránit se loutkové divadlo v Dolanech pokoušely ještě členky Českého svazu žen a Českého červeného kříže, ani tak se ale nedokázalo divadlo ubránit svému konci.

V roce 1961 sice ještě odehrály divadlo starší děti z Československého svazu mládeže s místními učiteli, ale obnova jako taková nastala až v roce 1986 za přispění Českého červeného kříže, kdy došlo k rekonstrukci kulis, samotných loutek a elektrického osvětlení v prostorách základní školy. Po odborné stránce velmi ženám z ČČK a dolanského ČSŽ pomáhal pan Ing. Jaroslav Melan, který byl členem souboru Brouček Klatovy. Opravdový zvrat ale nastal až v roce 1995, kdy do čela souboru vstoupila paní Foltová a ustanovila tak fungující skupinu mladších nadšenců, kteří se zapojili do práce kolem loutkohereckého

⁶⁰ KOZÁKOVÁ, Jarmila, Jana ŘEŘICHOVÁ, Jitka KRŮSOVÁ a Hana BÁRTOVÁ. *Almanach loutkového divadla Dolaňáček*. 2019.

spolku energicky a hry nejen hráli, ale i psali a režírovali. Po její smrti (1998) ale nastaly opětovné obavy o budoucnost loutkového divadla v Dolanech, a proto zasáhli zastupitelé obecního úřadu a spolu s ČČK převzali zodpovědnost nad loutkohereckou skupinou a předešli tak jejímu dalšímu zániku. Oslovili učitelku z mateřské školy paní Jarmilu Kozákovou, která převzala vedení spolku a k ruce si přibrala studenty středních klatovských škol. A jak to celé dopadlo? Od roku 2012 vodí loutky čtyři „ženy činu“ – jsou zmíněné již výše jako autorky Almanachu. O svůj malý, avšak aktivní spolek, se starají s láskou, stále pracují na jeho rozkvětu a těší se z každého představení, které vykouzlí úsměv na tváři dětských diváků.

V roce 2019, kdy vyšel Almanach loutkového divadla Dolaňáček, mluví Kašpárek, který celým almanachem provází, o tom, co je od roku 2019 čeká:

„...to zatím nikdo neví, ani my loutky, ale doufáme, že se čas nezastaví. Že se stále najdou lidé, kdo nám bude dávat hlas a kdo nás bude vodit po jevišti. A třeba zase za pár let někdo vezme tuto brožurku do dlaní a řekne si, že by to chtělo pokračování⁶¹.“

Členská základna spolku

Od roku 2012 je složení souboru neměnné – vedoucí spolku je Jarmila Kozáková, která se ujala spolku již v roce 1999, loutky vodí kromě ní ještě paní Hana Bártová, Jitka Krůsová a Jana Řeřichová. V předchozích letech bylo členů souboru i více. Kromě ustálení členské základny došlo v roce 2012 také k ustálení názvu – Loutkoherecký spolek Dolaňáček. Dětské loutkoherci ve spolku své místo nemají, každopádně samotné členky uvádějí, že „zatím“.

Informace o činnosti obecně

Protože se všechny členky stále snaží, aby se divadlo rozrůstalo jak počtem her, tak svou výpravou, podařilo se zajistit pro divadlo za poslední roky troje nové kulisy. Malovaly je učitelka ze ZŠ Švihov paní Jiřina Zoubková nebo paní Eliška Volmuthová ze Zavlekova.

Dolanské loutkoherečky hrají svá představení zejména ku příležitosti Dne dětí, ale některá vystoupení jsou určena i pro dospělé. Představení jsou také součástí různých místních obecních i jiných oslav. Kromě vnitřních dolanských prostorů mohou hrát také na místním hřišti. Dostávají i nabídky z okolních obcí – své loutky provedly v lesním prostředí

⁶¹ KOZÁKOVÁ, Jarmila, Jana ŘEŘICHOVÁ, Jitka KRŮSOVÁ a Hana BÁRTOVÁ. *Almanach loutkového divadla Dolaňáček*. 2019.

Na Hůrce v Klatovech při místních Klatovských divadelních slavnostech, na hradě Švihov ve špejcharu i v sýpce. V neposlední řadě v prostorách zámku Czernínů v Chudenicích.

Stálá loutková scéna se nachází v přízemí budovy základní školy v Dolanech. V roce 2008 byla kompletně zrekonstruována panem Karlem Uhlem, jenž jako truhlář provedl opravu hlavně dřevěných částí. Protože si divadlo také po své opravě „žádalo nový kabát“, krásně ho nazdobila paní Marcela Ištvaniová, která obléká všechny loutky, a novou oponu k divadélku ušila paní Jitka Lukášová z Andělic. Za finanční stránkou takových inovací většinou stojí obec Dolany.

Každý nový kus je nacvičován přibližně po dobu čtyř zkoušek, nicméně časová náročnost nácvičení se obvykle odvíjí od obtížnosti samotné hry a jejího textu. Členky Dolaňáčku si velmi zakládají na správné artikulaci spojené s tempem řeči i celého hraní, ale i na správném vedení loutek. Proto si na svou premiéru vždy pozvou někoho dalšího, obvykle člena ČČK, aby provedl kontrolu, zda je vše tak, jak má být. Za rok je pak odehráno přibližně pět představení, kdy vstupné na každé z nich je dobrovolné.

Rituály spolku popisuje paní Řeřichová takto:

„Po představení se jdou marionety seznámit s publikem, pozdravit a nechat se pohlídit od dětí. Každá naše hra začíná a je zakončena zpěvem Kašpárka, jeho přivítáním a rozloučením. Po premiéře jdeme tradičně všechny na kávu a zákusek do místní restaurace⁶².“

Hry

Výběr her je složitou záležitostí, kterou ovlivňuje spousta faktorů – její obsazení, druh loutek (zda je napsána pro marionety, nebo pro tzv. loutky spodové, maňásky a tak podobně), podle obsahu a místa děje.

„Rozhoduje režisérka, přesto chce schválení ostatních členů souboru. Výběr je malý, jsme v podstatě rády za každý sehnáný scénář, přesto musí být zachovány určité hranice pro hraní, máme malé diváky. Vybíráme podle obsazení, zda máme marionety, popřípadě, zda se dá nějaká marioneta převléci, či zda naše švadlenka stačí náhradní kostým ušít. Obsah hry je též důležitý a kde se děj odehrává – zda máme odpovídající kulisy⁶³.“

⁶² Osobní rozhovor s paní Janou Řeřichovou ze dne 16. ledna 2021.

⁶³ Osobní rozhovor s paní Janou Řeřichovou ze dne 16. ledna 2021.

Repertoár divadélka Dolaňáček není příliš rozsáhlý, nicméně podle milých slov paní Jany Řeřichové, se kterou jsem se osobně setkala, spolupracují s jinými loutkohereckými spolky, od kterých si půjčují nové hry, a tak jsou znatelné velké snahy všech členek o rozšíření nynějšího inventáře pohádek. Dolaňáček má nyní nastudované tyto hry:

- Pohádka o Rusalce
- Čertova babička
- Jak Honza ke štěstí přišel
- Kašpárek a drak
- Honza doktorem aneb Jak se princezna uzdravila
- O hloupé čertici
- Čertův kvítek
- Jak se krotí princezna
- Rusalka
- Kdopak by se čerta bál
- Pyšná princezna
- Jak vyhnat nudu za vrátka
- Jak Kašpárek přelstil vodníka
- Kočičí pohádka
- O chytrém Kašpárkovi a ztracené princezně
- Včera, dnes a zítra

5 Syntéza

5.1 CO MAJÍ SPOLKY SPOLEČNÉHO

V této kapitole se zaměřuji na odlišnosti, ale také na společné rysy uváděných spolků, jejichž působení sleduji v práci výše. Za jedno z nejdůležitějších témat při syntéze považuji spolupráci spolků, jež je může motivovat, podporovat a také posunout dál v jejich práci, a to vše za příjmných a mnohdy přátelských podmínek.

5.1.1 ZALOŽENÍ A ZNOVUOBNOVENÍ OCHOTNICKÉ TRADICE

Většina mnou zmíněných spolků sice navazuje na tradici ve své obci, nicméně většina tak činí s dlouholetou pauzou. Tradici tak spíše obnovují, než aby v ní doslova pokračovali bez odmlky. Nejčastěji se tak stává po roce 2000.

Výjimkou jsou Tyjátr Horažďovice a Loutkoherecký soubor Sokol v Sušici, které patří mezi nejstarší spolky v Západních Čechách a navazují na své předky téměř bez jakékoliv přestávky. Další jsou oproti nim soubory „poměrně nové“.

5.1.2 VEDENÍ SPOLKU

V čele předložených spolků stojí v nadpoloviční přesile principál, tedy muž. V mém výběru se nachází ale i spolky, kterým „velí“ žena, a určitě je na místě přiznat si, že kvalita jejich divadelního projevu tím není nijak snížena.

Mým vlastním postřehem je, že principálky a většinou současně i režisérky, tedy ženy, si zakládají mnohem více na „vzhledu“ představení – na sladění kulis, rekvizit a obecně celé scény. Obdivuhodné jsou pak zejména kostýmy herců a hereček. Muži režiséři se pak často specializují na technické záležitosti a „vychytávky“ v divadelních představeních. Svého diváka chtějí ohromit nápaditostí a překvapením technického rázu.

5.1.3 VÝBĚR HER

Velká většina uvedených spolků se zaměřuje na komedie. Je to pochopitelné – získají si jejich prostřednictvím velkou část potencionálních diváků. Volí tedy zaručený úspěch, který je s dobře nastudovanou komedií musí zákonitě potkat. V této práci máme možnost objevit i spolky, které se zabývají pouze prací s komediemi, jiné žánry v jejich provedení nemáme možnost spatřit.

V přehledu odehraných her jednotlivých spolků převládají novější hry od českých i zahraničních autorů. Zřídka se nám objevují hry Tylovy, Sabinovy a Klicperovy, které byly

velmi oblíbené ochotníky v minulých dobách. V některých případech se opakuje Lucerna – sušický spolek SušDivOch jí ku příkladu sehrál ke stoletému výročí založení republiky.

Velmi často jsou uváděny hry na motivy pohádkových příběhů Jana Drdy – Dalskabáty, hříšná ves, aneb Zapomenutý čert a Hrátky s čertem odehrála velká část mnou zmíněných spolků. Často také režiséři sahají po scénářích Raye Cooneyho nebo Antonína Procházky (herec s „trefnou“ přezdívkou Plzeňský Molière).

Výběrem her, který skuteční nejčastěji samotní principálové, obvykle neodkazují na nic konkrétního, jako tomu bylo v minulosti, kdy mohli herci svým projevem reagovat kladně či záporně na režim, jeho absurditu či skrytě ironizovat a poukazovat na problémy ve společnosti. Divadlo tak mohlo být v tomto ohledu jedním z jejich svobodných, i když skrytých, projevů. V dnešní době chtějí ochotnické spolky svého diváka zejména pobavit – jak už bylo řečeno, specializují se na veselohry. Volí hry, které jsou jejich souborem realizovatelné, a hlavně takové, jež jsou atraktivní pro diváky. Velmi dobře fungují publiku známé tituly – pro příklad scénáře zpracované z českých filmových komedií.

Loutkoherecké soubory samozřejmě věnují své repertoáry pohádkové tvorbě, jež je pro ně často jedinou. Jen v několika málo případech se setkáváme s loutkovými představeními pro dospělé. Za své stoleté trvání odehrál loutkový soubor v Sušici jen několik málo takových her.

5.2 SPOLUPRÁCE SPOLKŮ

Protože jsou si spolky blízké svým zaměřením, ale i místem, spolupráce mezi nimi je samozřejmá. K nejlépe spolupracujícím kolektivům ze všech zmíněných regionů dochází mezi spolky na Klatovsku – mnoho herců (i osob na jiných ochotnických pozicích) je zapsáno do více spolků nebo v dalších souborech hostuje. Konkrétně se u ochotnických organizací Rynek, Za oponou či Divadelní spolek Plánice setkáváme často se stejnými jmény herců na plakátech a u obsazení jednotlivých představení. Skvělým příkladem této spolupráce je založení spolku K. O. S. – Klatovského ochotnického spolku – v němž se spojili herci Rynku, Za oponou a dalších a používají jeho název pro své společně odehrané a nacvičené divadelní hry.

V jiných městech je naopak znát jistá rivalita mezi spolky, v zásadě spolu nekooperují spolky sušické – to ale není vždy důsledkem jakéhosi nepřátelství. Je jistě jen „otázkou času“, kdy najdou společnou cestu.

Neméně spolupracují i loutkové soubory, jež si navzájem vypomáhají zapůjčením scénáře či loutek. Brouček a Dolaňáček nejen spolupracují mezi sebou, ale též s loutkovou odnoží horažďovického spolku Tyjátr.

Je evidentní, že každý zmíněný spolek navázal při své činnosti součinnost se zástupci obce či města, ve kterém působí, a má tak vždy při sobě jakoukoli větší instituci, jež může žádat o finanční nebo jinou podporu. S tím souvisí i následující kapitoly, které pojednávají o divadelních kulturních akcích a přehlídkách na Klatovsku, které jsou pořádány často právě díky podpoře města nebo sponzorů.

5.3 ZÁPADOČESKÁ OBLASTNÍ PŘEHLÍDKA ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA

Velkou ochotnickou událostí pro divadelníky (nejen) za západních Čech je přehlídka pořádaná každý rok v Horažďovicích. Mnoho ročníků zaštiťovala svou pílí a nadšením tehdejší ředitelka přehlídky paní Marie Mužíková, podala mi také informace a promluvila se mnou o celé organizaci.

V roce 2019 se konal již 36. ročník. Horažďovická přehlídka je konkrétně určena pro soubory pocházející z měst Plzeňského a Karlovarského kraje, jejichž údaj o počtu obyvatel je vyšší než pět tisíc. Jedná se o přehlídku postupovou – vítězové jsou nominováni na národní přehlídku ve Volyni. Vyhlášovatelem přehlídky je Svaz českých divadelních ochotníků (SČDO).

5.3.1 Z HISTORIE PŘEHLÍDKY

Původní název přehlídky zněl „Krajská divadelní přehlídka“. V roce 1978 se konala v Kraslicích, ale vzhledem k tomu, že zdejší podmínky nevyhovovaly potřebám takové příležitosti, krajská kulturní komise sídlící v Plzni začala hledat místo jiné. Na návrh pana Jana Kouby, ředitele Městského kulturního střediska v Horažďovicích a člena tehdejšího divadelního spolku i nynějšího spolku Tyjátr, se komise přijela přesvědčit o vhodnosti prostorů Kulturního domu v Horažďovicích. Možnosti a poloha domu i města splnily veškeré požadavky, a tak se přehlídka na dlouhá léta dostala do města.

První přehlídka v Horažďovicích se konala v roce 1979, do roku 1993 pak často nepravidelně, většinou s roční pauzou, protože nebyly shromážděné dostatečné finance na organizaci celé akce. Od roku 1993 se pak město může těšit na tuto kulturní akci pravidelně – s výjimkou roku 2020. Jestli se podaří uspořádat přehlídku v letošním roce zatím nikdo neví, její termín byl zatím přesunutý z března na květen a všichni organizátoři čekají na vyjádření vlády.

Během let se název celé akce několikrát změnil, informace o jednotlivých ročnících můžeme najít pod hesly: Západočeská divadelní přehlídka amatérských souborů, Západočeská oblastní přehlídka amatérského divadla a pak i Západočeská oblastní přehlídka činoherního a hudebního divadla.

„Vzhledem k tomu, že probíhá řada přehlídek, jako Divadlo jednoho herce, Přehlídka venkovských souborů atd., je tento název upřesňující poslání horažďovické přehlídky⁶⁴.“

5.3.2 ORGANIZACE

Přehlídka v Horažďovicích se koná zpravidla začátkem března. Termín se stanoví po konzultaci s pořadatelem na Západočeském oblastním předsednictvu v Plzni koncem roku, společně s termínem uzávěrky přihlášek na jednotlivé přehlídky. Pořadatelem přehlídky bylo v období 1979 až 1995 Městské kulturní středisko v Horažďovicích v čele s panem PhDr. Janem Koubou, od roku 1996 do roku 2017 pak Kulturní středisko a Libuše Mužíková (OSVČ). Po jejím odchodu se dodnes této role ujímá Město Horažďovice.

„Ze své dlouholeté zkušenosti mohu říci, že jakmile skončil jeden ročník, tak už jsem začala přemýšlet o dalším, protože máte okamžitě nápady co vylepšit, vymyslet atd. Pořádný maratón ale nastane až s příchodem přihlášek jednotlivých souborů. Z toho kolotoče vystoupíte až po skončení a vyúčtování přehlídky⁶⁵.“

Tohoto, dá se říci, festivalu se zpravidla účastní devět divadelních souborů – souborů soutěžících, ovšem přijedou i zástupci souborů, které nesoutěží. Ti sem zamíří pro inspiraci, pobavení, nebo přijedou své kolegy povzbudit a podpořit. V letech 2012 až 2017 rozšířila paní Mužíková přehlídku navíc o nesoutěžní představení – celý týden byl zadán pro divadlo. Od pondělí do středy se představily spolky, které se nemohly zařadit

⁶⁴ E-mailová korespondence s paní Libuší Mužíkovou ze dne 7. dubna 2021.

⁶⁵ E-mailová korespondence s paní Libuší Mužíkovou ze dne 7. dubna 2021.

do soutěžní části. Město jako nynější pořadatel pak od tohoto projektu odstoupilo. Zájemci o účast zasílají přihlášky do Plzně na adresu paní Hany Šikové – tajemnice přehlídky.

Financování může zajistit z části Ministerstvo kultury ČR a Plzeňský kraj, kam se předem podávají žádosti. Další část pak hradí pořadatel, který ale nejprve uhradí všechny výlohy a následně čeká, zda mu nějakou částkou zmíněné orgány přispějí. Pořadatel je povinen zabezpečit pro všechny členy zúčastněných souborů ubytování – to znamená připravit nocleh přibližně pro osmdesát lidí, a dále poskytnout možnost jejich stravování. Pro tuto organizaci jsou z řad Tyjátru vybrané konkrétní osoby. Využívá se všech ubytovacích kapacit ve městě. Veškeré tyto podmínky uvádí smlouva mezi SČDO a pořadatelem.

Pro potencionální návštěvníky uváděných her je možná rezervace vstupenek, vstupné je jednotné na každé představení – zaplatí 50 korun. Veškeré dění přehlídky probíhá v Kulturním domě, kde jsou opravdu výtečné podmínky pro návštěvníky, ale i pro všechny soutěžní soubory – spolu s hereckými šatnami je zde dostatek prostoru pro kulisy všech spolků a pro jiné technické zázemí.

Přehlídka se, až na výjimky, uskuteční vždy druhý týden v březnu – od čtvrtka do neděle. Ve čtvrtek přehlídku zahajuje starosta města, stejně tak ji svým závěrečným slovem s rozloučením ukončí po slově předsedy odborné poroty. Porota se skládá celkem ze tří členů – jsou to režiséři a dramaturgové profesionálové, kteří musí být uvedeni na seznamu odbornosti. Jednotlivá představení uvádějí členové horažďovického Tyjátru. Při zakončení celé akce se předávají ceny za herecké výkony, režii, dramaturgii, scénu a podobně a dále následuje nominace (doporučení) na národní přehlídku (programová rada národní přehlídky může představení odmítnout). Uděluje se i cena diváka a hlavní cena Horažďovická perla – tu udělují zástupci Města Horažďovice.

5.4 KLATOVSKÝ TAJTRLÍK

Oblastní festival dětského divadla Klatovský Tajtrlík poskytuje v březnových dnech dětským divadelním, recitačním a loutkářským kolektivům z Klatov a okolí možnost získat postup na Tartas – přehlídku dětské divadelní tvorby pro Plzeňský kraj pokračující poté ještě výběrem na národní přehlídku Dětská scéna.

Tato přehlídka je uspořádána za spolupráce centra JOHAN, z. ú., ZUŠ J. Kličky Klatovy a SDS Klatovy v prostředí právě Stálé divadelní scény v Klatovech. K přehlídce jsou přihlášeny často soubory z regionálních ZUŠ – z Rokycan, z Domažlic či pochopitelně z Klatov. „Tajtrlík“ je jednodenní záležitostí, při níž bylo v roce 2019 podle programu odehráno sedm představení, mezi nimiž také dochází k diskuzím s lektory.

5.5 KLATOVSKÉ DIVADELNÍ SLAVNOSTI

Jedná se o přehlídku amatérských divadelních spolků a společností, pořádanou většinou o víkendu v měsíci červnu. Program začíná obvykle v sobotu odpoledne (ve 14:00), pokračuje v neděli dopoledne a je zakončen opět odpoledne. Celá akce se koná na klatovské Hůrce nebo v letním kině, některé ročníky také využily prostředí nádvoří jezuitské koleje.

5.6 DRAMASTERIE

Takto jsou pojmenovávány týdenní workshopy a tvůrčí dílny v prostředí „Brány Šumavy“, tedy v Sušici. Každoročně je Dramasterie pořádaná Okrašlovacím spolkem města Sušice, za finanční podpory města. Zájemci si musí poslat přihlášku a následně zaplatit poplatek, na jehož výši je znatelné hlavně nadšení všech, kteří akci pořádají – týdenní poplatek za osobu nad 15 let je totiž 500 korun a pro osobu mladší 300 korun. Z tohoto zápisného jsou pak placeni lektoři, jejichž týdenní výdělek z celé akce není pochopitelně také příliš vysoký.

„Vzhledem k výši poplatku bychom nebyli schopni zaplatit ani lektory, byť jejich honorář za týden práce byl spíše symbolický. Každý rok jsme proto žádali město Sušice o finanční příspěvek z grantového programu⁶⁶.“

Od roku 2007, kdy se uskutečnil první ročník, je součástí i divadelní workshop. V roce 2018 byla v nabídce jak dílna činohry, tak i tzv. Improdílna. Workshopy s divadelní tematikou jsou často vedeny Tomášem Petříkem, Šárkou Opršálovou a Vojtěchem Löffelmannem (jeden ze zakladatelů studentského Divadla Bezejména). Závěrečná prezentace dílen je oblíbenou kulturní akcí v Sušici, pořádá se většinou ve venkovním prostředí – na Ostrově Santos. Vždy bylo součástí ucelené divadelní představení. Občas pak výsledek Dramasterie aktéři předvedli i další rok na Sušických slavnostech. Při prvních

⁶⁶ E-mailová korespondence s paní Milenou Naglmüllerovou ze dne 2. ledna 2021.

dvou ukončeních vystoupili i profesionální herci (v roce 2007 Ljuba Skořepová a v roce 2008 Tomáš Matonoha), dále už ale při posledních večerech vystupovali „jen“ frekventanti dílen. Kromě workshopů s divadelní tematikou se mohou zájemci přihlásit do dílny fotografování, stepu, výtvarných technik, tance, robotiky a 3D tisku nebo i DJingu. Nabídka se ale každoročně mění. V roce 2019 proběhl třináctý a prozatím poslední ročník, o rok později se Dramasterie nekonala.

„Chtěli jsme dát šanci mladým (a malým) vyzkoušet si týden práce a pak výsledky tohoto snažení předvést divákům. Musím – stejně jako vloni, když jsem se ohlížela za uplynulými třinácti lety, konstatovat, že to byla vydařená akce a že pomohla mnohým v jejich profesní kariéře. Někteří absolventi se totiž pak následně věnovali studiu herectví i na VŠ⁶⁷.“

⁶⁷ E-mailová korespondence s paní Milenou Naglmüllerovou ze dne 2. ledna 2021.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo popsat a představit ochotnickou divadelní činnost ve zmíněných regionech – Sušicko, Horažďovicko a Klatovsko – a v jejich vybraných obcích. Zkoumání aktivity těchto spolků jsem provedla pomocí korespondence s principály či jinými kontaktními osobami souborů, čerpala jsem z osobních setkání s divadelníky, dále jsem pracovala s dostupnými almanachy jednotlivých spolků, s dostupnými publikacemi a místními periodiky.

První velkou kapitolou jsou divadelní ochotnické spolky na Sušicku, kde přednáším historii všech činných sušických spolků. Protože jsem zpracovávala informace také o souborech loutkoherců, prvním z nich je Loutkářský odbor Sokola Sušice. Pokračuji studentským Divadlem Bezejména, spolky Schody, SušDivOch a Sušická divadelní společnost. Do tohoto regionu jsem také zařadila spolky ze Žichovic a Hartmanic.

Práce pokračuje segmentem zaměřujícím se na region Horažďovicka, kde je velkou kapitolou aktivita horažďovického souboru Tyjáter, ochotnictví v Břežanech a v Těchonících.

V pořadí třetí část pak komentuje amatérskou divadelní činnost v okolí Klatov a také přímo v tomto městě. Kromě klatovských spolků zmiňuji přeštický Úhlavan, Rynek z Újezdu u Plánice, Divadelní spolek Plánice, „Chuchláky“ z Bolešín a v závěru Loutkoherecký soubor Dolaňáček sídlící v Dolanech u Klatov.

Čtvrtá kapitola je syntézou předchozích kapitol – shrnuji zde společné i odlišné rysy spolků, komentuji jejich vzájemnou spolupráci a také popisují veškeré divadelní události v okrese v čele se Západočeskou oblastní přehlídkou činoherního a hudebního divadla konané v Horažďovicích, zde se zabývám podrobnějším popisem celé její organizace.

Přílohová část se skládá z fotografií, jimiž dokládám a ještě více přibližuji zapsané údaje. Zdroj je zaznamenán vždy v komentáři k fotografii.

Uvádím zde také, že jsem se díky psaní této práce seznámila s velkým množstvím inspirativních lidí, ať už pro mě předtím známých, či neznámých. Za veškerou podporu a vstřícnost jim děkuji, tato práce stojí na jejich vzpomínkách a zprávách, e-mailech

a odpovědích. Ať už mi toho o svém spolku prozradili více nebo méně, bylo to pro mě vždy, i když často virtuální, velice příjemné setkání.

Hlavním záměrem bylo navázat na bakalářskou práci Ohlédnutí za ochotnickým divadlem v obci Budětice na Sušicku z roku 2019, která posloužila při obecních oslavách a při rozšíření informací o ochotnictví v obci v Místopisu českého amatérského divadla, stejně i v online Databázi českého amatérského divadla. Věřím, že tato diplomová práce bude mít stejné uplatnění a najde si své čtenáře jak mezi obyvateli zmíněných regionů, tak mezi zájemci o ochotnické divadlo.

RESUMÉ

Diplomová práce je popisem činnosti divadelních amatérských spolků v zadaných regionech (Sušicko, Horažďovicko a Klatovsko). Soustředí se i na soubory loutkové. Dále ale také řeší společné znaky těchto uskupení a různé divadelní události a aktivity, kterých se tyto spolky mohou zúčastnit a účastní. Nejvýznamnější z nich je západočeská oblastní přehlídka amatérského divadla v Horažďovicích. Informace byly získávány z rozhovorů nebo z e-mailových korespondencí se členy a principály zkoumaných ochotnických souborů. Cílem bylo zaznamenat jejich práci a upozornit obyvatele regionů na kulturní možnosti spojené s ochotnictvím v jejich okolí.

Text této práce volně navazuje na bakalářskou práci z roku 2019, která je vzpomínkou na zaniklé ochotnické dění v obci Budětice na Sušicku a také nahlíží na další zaniklé i stále hrající soubory v okolních obcích.

Klíčová slova: ochotnické divadlo, divadlo, amatérské divadlo, ochotnické spolky, ochotnické soubory, Sušice, Horažďovice, Klatovy

The diploma thesis deals with the activities of amateur theatre groups in the given regions (Sušicko, Horažďovicko a Klatovsko). It also focuses on puppet theatre companies. Furthermore, it discusses common features of these groups as well as various theatre shows and activities in which they can and do participate. The most significant of these activities is the West Bohemian regional amateur theatre show in Horažďovice. The information was obtained from interviews and email correspondence conducted with members and managers of the analyzed amateur theatre companies. The aim of the thesis is to record their work and draw attention of the population of the regions to the cultural opportunities related to amateur theatre activities in their surroundings.

The text is a follow-up to the 2019 bachelor thesis, which recollects defunct amateur theatre activities in the village of Budětice in Sušicko and pays attention to other defunct as well as currently active companies in the neighbouring villages.

Keywords: theatre, amateur theatre, amateur theatre groups, amateur theatre companies, Sušice, Horažďovice, Klatovy

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ**Prameny**

Pamětní kniha obce Žichovice 1936-1945. Dostupná také online z:

https://www.portafontium.eu/iipimage/30460833/soap-kt_00986_obec-zichovice-1936-1945_0010

Literatura

VALENTA, Jiří a Vítězslava ŠRÁMKOVÁ. *Místopis českého amatérského divadla II. díl N–Ž*. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002. ISBN 80-7068-155-1.

KOVÁŘ, Ludvík. *Nejkrásnější slunce zapadá v Žichovicích... aneb 3 generace Ludvíků*. 2015. ISBN 978-80.-260-8104-3.

TRČKA, Václav a Karel ŠTASTNÝ. *Tyjátr Horažďovice 1845-2015: Almanach divadelního souboru ke 170. výročí jeho založení*. Horažďovice: Tyjátr Horažďovice, 2015. ISBN 978-80-260-9177-6.

SDH, Břežany. *Historie brežanského divadelního ochotnického spolku [1910–2010]*. Klatovy, 2010. ISBN 978-80-254-7667-3.

VALENTA, Jiří a Vítězslava ŠRÁMKOVÁ. *Místopis českého amatérského divadla I. díl A–M*. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002. ISBN 80-7068-155-1.

KOZÁKOVÁ, Jarmila, Jana ŘEŘICHOVÁ, Jitka KRŮSOVÁ a Hana BÁRTOVÁ. *Almanach loutkového divadla Dolaňáček*. 2019.

Periodika

LHOTÁK, Jan. 200 let Josefa Ambrože Gabriela. *Sušické noviny*. 2020, 21/2020, 31 ročník.

LÍSKOVEC, Eduard: Loutky v Sušici baví děti 100 let. *Sušické noviny*. 2020, 14/2020, 31. ročník.

Je to zcela neuvěřitelné, ale je to zkrátka tak...*Horažďovický obzor: Měsíčník občanů města Horažďovice a přilehlých obcí*. 2020, č. 10, str. 10. ISSN 1802-7741.

Elektronické zdroje

Loutkové divadlo v Sušici: Historie. *Sokol Sušice Loutkářský odbor* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.loutky.unas.cz/historie.htm>

SUŠICKÁ DIVADELNÍ SPOLEČNOST Z.S. [Sušická divadelní společnost...už jen vymyslet příhodný název...] In: *Facebook* [online]. 6. září 2019 20:24 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/sds2019zs>

Klatovský deník: V Žichovicích opět ožily staré loutky. *Klatovský deník* [online]. 21. 2. 2021 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/kultura_region/v-zichovicich-opet-ozily-stare-loutky20110221.html

Ševčíkova akademie [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.sevcikacademy.cz/>

Jan Duchoň. *Tyjátr Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/historie-loutkova.html>

Ze života hmyzu. *Zmrzlík Těchonice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2002-ze-zivota-hmyzu-info.html>

O spolku. *Divadelní spolek Úhlavan Přeštice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://uhlavan-prestice.webgarden.cz/rubriky/o-spolku>

POVĚSTI Z POŠUMAVÍ - od roku 2013. *Divadelní spolek RYNEK, z. s.* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.divadlorynek.cz/products/povesti-z-posumavi-od-roku-2013/>

Rozhovory a korespondence

E-mailová korespondence s Janou Vrzalovou ze dne 7. prosince 2020.

Osobní rozhovor s Jaroslavem Panuškou ze dne 6. října 2020.

E-mailová korespondence s paní Zuzanou Navrátilovou ze dne 19. března 2021.

E-mailová korespondence s paní Kristinou Popelovou ze dne 10. prosince 2020.

E-mailová konverzace s paní Helenou Kindelmanovou ze dne 7. prosince 2020.

E-mailová korespondence s paní Věrou Zemenovou ze dne 5. dubna 2021.

E-mailová korespondence se slečnou Veronikou Kubíkovou ze dne 22. února 2021.

- E-mailová korespondence s panem Josefem Ládem ze dne 2. ledna 2021.
- E-mailová korespondence s panem Zbyňkem Vodičkou ze dne 22. ledna 2021.
- Osobní rozhovor s panem Jaroslavem Souškem ze dne 23. února 2021.
- E-mailová korespondence s panem Jindřichem Gregorou ze dne 26. ledna 2021.
- E-mailová korespondence s panem Petrem Kepkou ze dne 5. listopadu 2020.
- E-mailová korespondence s panem Davidem Hanzlíčkem ze dne 4. ledna 2021.
- E-mailová korespondence s panem Vladimírem Kábrtem ze dne 12. ledna 2021.
- E-mailová korespondence s paní Ivanou Roubovou ze dne 25. ledna 2021.
- E-mailová korespondence s panem JUDr. Františkem Strnadem ze dne 9. ledna 2021.
- Osobní rozhovor s paní Janou Řeřichovou ze dne 16. ledna 2021.
- E-mailová korespondence s paní Libuší Mužíkovou ze dne 7. dubna 2021.
- E-mailová korespondence s paní Milenou Naglmüllerovou ze dne 2. ledna 2021.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Transparent k příležitosti oslav 100 let loutkového divadla v Sušici. (Zdroj: vlastní.)	I
Obrázek 2: Plakát k příležitosti oslav 100 let loutkového divadla v Sušici. (Zdroj: vlastní.)	I
Obrázek 3: Ukázka loutek souboru Sokol Sušice. (Zdroj: Fotogalerie loutkového divadla v Sušici. <i>Sokol Sušice Loutkářský odbor</i> [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: http://www.loutky.unas.cz/foto.htm)	II
Obrázek 4: Ukázka loutek souboru Sokol Sušice. (Zdroj: Fotogalerie loutkového divadla v Sušici. <i>Sokol Sušice Loutkářský odbor</i> [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: http://www.loutky.unas.cz/foto.htm)	II
Obrázek 5: Plakát Divadla Bezejména. (Zdroj: spolkový archiv, zaslal Jaroslav Panuška.)	III
Obrázek 6: Společná fotka při představení Divadla Bezejména. (Zdroj: spolkový archiv, zaslal Jaroslav Panuška.)	III
Obrázek 7: Společná fotka z představení Světáci divadla Schody. (Zdroj: soukromý archiv Zuzany Navrátilové.)	IV
Obrázek 8: Hrátky s čertem – divadlo Schody. (Zdroj: soukromý archiv Zuzany Navrátilové.)	IV
Obrázek 9: Dívčí válka – divadlo Schody. (Zdroj: soukromý archiv paní Zuzany Navrátilové.)	V
Obrázek 10: Členové divadla Schody s panem Antonínem Procházkou. (Zdroj: soukromý archiv paní Zuzany Navrátilové.)	V
Obrázek 11: Fotografie ke hře Výstup na severní pól. Tito členové Schodů založili později další spolek – Sušickou divadelní společnost. (Zdroj: soukromý archiv paní Zuzany Navrátilové.)	VI
Obrázek 12: Sušická divadelní společnost z. s. (Zdroj: soukromý archiv pana Pavla Vinického.)	VI
Obrázek 13: Otavěnký Žichovice. (Zdroj: soukromý archiv paní Věry Zemenové.)	VII
Obrázek 14: Divadelní představení Otavěnek. (Zdroj: soukromý archiv paní Věry Zemenové.)	VII
Obrázek 15: Plakát k prvním uspořádaným Zámeckým slavnostem. (Zdroj: obecní archiv.)	VIII
Obrázek 16: Obnovení tradice loutkového divadla v Žichovicích v roce 2002. (Zdroj: soukromá kronika paní Ivany Kožnarové.)	VIII
Obrázek 17: Ukázka žichovické loutky. (Zdroj: obecní archiv.)	IX
Obrázek 18: První představení obnoveného hartmanického spolku Tyl v roce 1996. (Zdroj: brožura fotografií v soukromém archivu pana Josefa Láda.)	IX
Obrázek 19: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 1. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)	X
Obrázek 20: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 2. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)	X
Obrázek 21: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 3. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)	XI
Obrázek 22: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 4. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)	XI

- Obrázek 23: Společná fotografie všech členů horažďovického spolku Tyjáter. (Zdroj: *Tyjáter Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/index.php>)..... XII
- Obrázek 24: Fotografie z různých divadelních her spolku Tyjáter. (Zdroj: Almanach divadelního souboru Tyjáter ke 170. výročí jeho založení.) XII
- Obrázek 25: Ukázka horažďovických loutek – Král. (Zdroj: Tyjáter Horažďovice: Dřevění členové. *Tyjáter Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/dreveni-clenove.html>)..... XIII
- Obrázek 26: Ukázka horažďovických loutek – Lucifer. (Zdroj: Tyjáter Horažďovice: Dřevění členové. *Tyjáter Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/dreveni-clenove.html>)..... XIII
- Obrázek 27: Ukázka horažďovických loutek – Princezna. (Zdroj: Tyjáter Horažďovice: Dřevění členové. *Tyjáter Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/dreveni-clenove.html>)..... XIV
- Obrázek 28: Plakát k divadelní hře B. O. S. Břežany (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.) XIV
- Obrázek 29: Břežanští ochotníci při hře Sluha dvou pánů. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.) XV
- Obrázek 30: Pohled na kulisy a prostředí venkovního jeviště U Skály v Břežanech. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.) XV
- Obrázek 31: Břežanští ochotníci při hře Rodina je základ státu. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.) XVI
- Obrázek 32: Břežanští ochotníci při hře Nerušit, prosím. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.) XVI
- Obrázek 33: Fotografie z prvního představení obnoveného ochotnického spolku v Těchonících. (Zdroj: *Ze života hmyzu. Zmrzlik Těchonice: 2002, Ze života hmyzu, fotogalerie* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2002-ze-zivota-hmyzu-fotogalerie.html>) XVII
- Obrázek 34: Jaroslav Soušek při hře Malá čarodějnice v těchonické divadelní stodole. (Zdroj: *Malá čarodějnice. Zmrzlik Těchonice: 2005, Malá čarodějnice, fotogalerie* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2005-mala-carodejnice-fotogalerie.html>) XVII
- Obrázek 35: Fotografie z představení Malá opice. (Zdroj: *Malá opice. Zmrzlik Těchonice: 2009, Malá opice, fotogalerie* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2009-mala-opice-fotogalerie.html>)..... XVIII
- Obrázek 36: Markéta Šlachtová s živou lamou v představení těchonických ochotníků Zkrocení zlé ženy. (Zdroj: *Zkrocení zlé ženy. Zmrzlik Těchonice: 2006, Zkrocení zlé ženy, fotogalerie* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2006-zkroceni-zle-zeny-fotogalerie.html>) XVIII
- Obrázek 37: Fotografie z premiéry hry Babička po obnovení divadelní tradice v Plánici v roce 2003. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.) XIX
- Obrázek 38: Herci Divadelního spolku Plánice při premiéře v roce 2019. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.) XIX
- Obrázek 39: Členové Divadelního spolku Plánice se svými fanoušky. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.) XX

Obrázek 40: Staročeská svatba v Plánici. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.)	XX
Obrázek 41: Spolek Úhlavan. (Zdroj: soukromý archiv pana Davida Hanzlíčka.)	XXI
Obrázek 42: Plakát k představení spolku Úhlavan. (Zdroj: soukromý archiv pana Davida Hanzlíčka.)	XXI
Obrázek 43: Ukázka z Almanachu loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)	XXII
Obrázek 44: Ukázka loutek loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)	XXII
Obrázek 45: Členky loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)	XXIII
Obrázek 46: Členky loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)	XXIII
Obrázek 47: Scan programu západočeské přehlídky z roku 2018. (Zdroj: vlastní.)	XXIV

PŘÍLOHY

Obrázek 1: Transparent k příležitosti oslav 100 let loutkového divadla v Sušici. (Zdroj: vlastní.)

Obrázek 2: Plakát k příležitosti oslav 100 let loutkového divadla v Sušici. (Zdroj: vlastní.)

Obrázek 3: Ukázka loutek souboru Sokol Sušice. (Zdroj: Fotogalerie loutkového divadla v Sušici. *Sokol Sušice Loutkářský odbor* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.loutky.unas.cz/foto.htm>)

Obrázek 4: Ukázka loutek souboru Sokol Sušice. (Zdroj: Fotogalerie loutkového divadla v Sušici. *Sokol Sušice Loutkářský odbor* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.loutky.unas.cz/foto.htm>)

Obrázek 5: Plakát Divadla Bezejména. (Zdroj: spolkový archiv, zaslal Jaroslav Panuška.)

Obrázek 6: Společná fotka při představení Divadla Bezejména. (Zdroj: spolkový archiv, zaslal Jaroslav Panuška.)

Obrázek 7: Společná fotka z představení Světáci divadla Schody. (Zdroj: soukromý archiv Zuzany Navrátilové.)

Obrázek 8: Hrátka s čertem – divadlo Schody. (Zdroj: soukromý archiv Zuzany Navrátilové.)

Obrázek 9: Dívčí válka – divadlo Schody. (Zdroj: soukromý archiv paní Zuzany Navrátilové.)

Obrázek 10: Členové divadla Schody s panem Antonínem Procházkou. (Zdroj: soukromý archiv paní Zuzany Navrátilové.)

Obrázek 11: Fotografie ke hře Výstup na severní pól. Tito členové Schodů založili později další spolek – Sušickou divadelní společnost. (Zdroj: soukromý archiv paní Zuzany Navrátilové.)

Obrázek 12: Sušická divadelní společnost z. s. (Zdroj: soukromý archiv pana Pavla Vinického.)

Obrázek 13: Otavěnký Žichovice. (Zdroj: soukromý archiv paní Věry Zemenové.)

Obrázek 14: Divadelní představení Otavěnek. (Zdroj: soukromý archiv paní Věry Zemenové.)

Obrázek 15: Plakát k prvním uspořádaným Zámeckým slavnostem. (Zdroj: obecní archiv.)

Obrázek 16: Obnovení tradice loutkového divadla v Žichovicích v roce 2002. (Zdroj: soukromá kronika paní Ivany Kožnarové.)

Obrázek 17: Ukázka žichovické loutky. (Zdroj: obecní archiv.)

Obrázek 18: První představení obnoveného hartmanického spolku Tyl v roce 1996. (Zdroj: brožura fotografií v soukromém archivu pana Josefa Láda.)

Obrázek 19: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 1. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)

Obrázek 20: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 2. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)

NÍZKOTUČNÝ ŽIVOT

NAPSAL: VILIAM KLIMÁČEK
PŘEKLAD: MARIE ŠPALOVÁ

... NEJÍM, NEŽIJU, NEMILUJU

Osoby a obsazení:

ANITA, redaktorka vydavatelství Jana Nováková
 INGRID, poslankyně parlamentu Hana Šafrová
 KRISTA, pokladní Liběna Svobodová
 MIRIAM, koučka hubnutí Marie Bálková
 EGON 1, duch svobody Milan Vierer
 EGON 2, duch svobody Radka Malá
 EGON 3, duch svobody Václav Diviš

Scéna Bohunka Skrbková,
 Josef Lád

Kostýmy divadelní soubor

Světla, zvuk Petr Novák

Náповěda Lenka Malátová,
 Milena Naglmüllerová

Režie Josef Lád

Premiéra:
 DK Hartmanice 2.3.2018 v 19:30

Obrázek 21: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 3. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)

TYL
 HARTMANICKÉ OCHOTNICKÉ DIVADLO

DESATERO

1. Nebudeš mít jiné diety mimo **low fat life**®
2. Nevezmeš jména diety své nadarmo.
3. Pomeň, aby ses v den sváteční nepřezrala.
4. Čti kalorickou hodnotu potravin svých.
5. Neosladiš
6. Neusmažíš
7. Nepokradeš v ledničce své po hodině šesté večerní.
8. Nebudeš se přežírat v myšlenkách, ni ve skutečnosti.
9. Nepožádáš o zákusek bližního svého.
10. Pomeň, že jsi, abys žila a nežiješ, abys jedla.

$M_i = M_r - \Omega$

Ideální hmotnost M_i , rovná se Reálná hmotnost M_r minus Nadváha Omega. A Omega snížíme, děvčata. Omega je komplexní psychofyzický problém.

$\Omega = @ \cdot \mathcal{K} + \hat{O} \cdot X$

Omega rovná se Subjektivní hlad @ krát Index žravosti \mathcal{K} plus Optimistická konstanta \hat{O} krát Erotoplastický koeficient Chi.

NÍZKOTUČNÝ ŽIVOT
 NAPSAL: VILIAM KLIMÁČEK
 PŘEKLAD: MARIE ŠPALOVÁ
www.ochotnicihartmanice.wz.cz

Nositelé autorských práv k dílu zastupuje DILA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, občanské sdružení, Kráského 1, Praha 9.

Obrázek 22: Program k uvedené hře divadelního spolku Tyl z Hartmanic – 4. část. (Zdroj: soukromý archiv pana Josefa Láda.)

Obrázek 23: Společná fotografie všech členů horažďovického spolku Tyjatr. (Zdroj: *Tyjatr Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/index.php>)

Obrázek 24: Fotografie z různých divadelních her spolku Tyjatr. (Zdroj: Almanach divadelního souboru Tyjatr ke 170. výročí jeho založení.)

Obrázek 25: Ukázka horažďovických loutek – Král. (Zdroj: Tyjáter Horažďovice: Dřevění členové. *Tyjáter Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/dreveni-clenove.html>)

Obrázek 26: Ukázka horažďovických loutek – Lucifer. (Zdroj: Tyjáter Horažďovice: Dřevění členové. *Tyjáter Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/dreveni-clenove.html>)

Obrázek 27: Ukázka horažďovických loutek – Princezna. (Zdroj: Tyjátr Horažďovice: Dřevění členové. *Tyjátr Horažďovice* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.tyjatr.cz/dreveni-clenove.html>)

B.O.S. pod SDH Břežany
uvádí

Dokonalá svatba

Robin Hawdon

Třeskutá komedie
Svatební obřad a chvíle před ním
jsou obvykle situací, kdy se lámou životní osudy.
Tak je to i v jedné z nejlépe napsaných
komedií současnosti.

Osoby a obsazení

Ráchel, nevěsta – Karolína Benedíktová
Bill, ženich – Zbyněk Vodička
Tom, svědek – Václav Bláha
Judy – Jana Dudová
Julie, pokojská – Markéta Pitulová
Alfréd, návrhář – Miroslav Brižek
Ředitel hotelu – Jiří Brižek

Od 19:00 h.

VERECHOV 31.8.2019

Obrázek 28: Plakát k divadelní hře B. O. S. Břežany (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyněka Vodičky.)

Obrázek 29: Břežanští ochotníci při hře Sluha dvou pánů. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.)

Obrázek 30: Pohled na kulisy a prostředí venkovního jeviště U Skály v Břežanech. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.)

Obrázek 31: Břežanští ochotníci při hře Rodina je základ státu. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.)

Obrázek 32: Břežanští ochotníci při hře Nerušit, prosím. (Zdroj: soukromý archiv pana Zbyňka Vodičky.)

Obrázek 33: Fotografie z prvního představení obnoveného ochotnického spolku v Těchonících. (Zdroj: Ze života hmyzu. Zmrzlík Těchonice: 2002, *Ze života hmyzu*, fotogalerie [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2002-ze-zivota-hmyzu-fotogalerie.html>)

Obrázek 34: Jaroslav Soušek při hře Malá čarodějnice v těchonické divadelní stodole. (Zdroj: Malá čarodějnice. Zmrzlík Těchonice: 2005, *Malá čarodějnice*, fotogalerie [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2005-mala-carodejnice-fotogalerie.html>)

Obrázek 35: Fotografie z představení Malá opice. (Zdroj: Malá opice. Zmrzlík Těchonice: 2009, Malá opice, fotogalerie [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2009-mala-opice-fotogalerie.html>)

Obrázek 36: Markéta Šlachtová s živou lamou v představení těchonických ochotníků Zkrocení zlé ženy. (Zdroj: Zkrocení zlé ženy. Zmrzlík Těchonice: 2006, Zkrocení zlé ženy, fotogalerie [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.zmrzlik.info/divadlo-2006-zkroceni-zle-zeny-fotogalerie.html>)

Obrázek 37: Fotografie z premiéry hry Babička po obnovení divadelní tradice v Plánici v roce 2003. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.)

Obrázek 38: Herci Divadelního spolku Plánice při premiéře v roce 2019. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.)

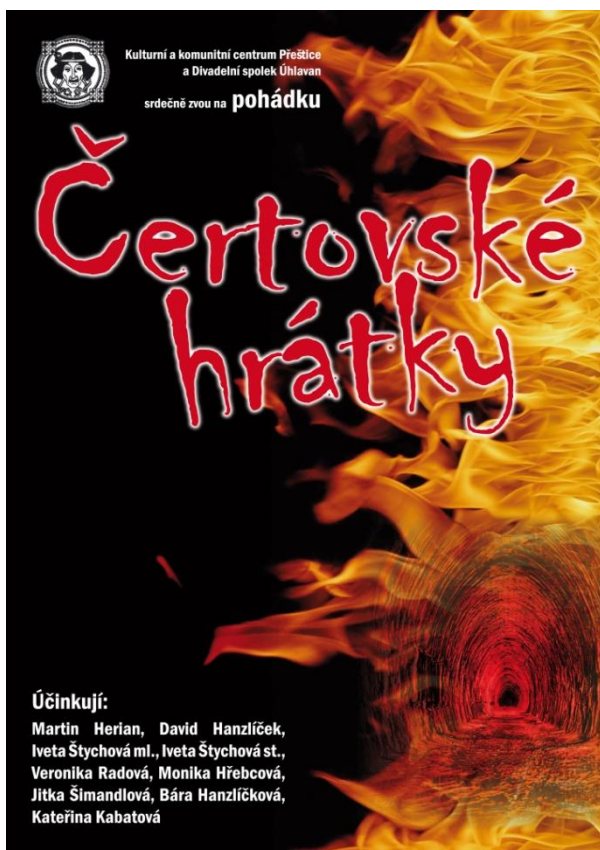
Obrázek 39: Členové Divadelního spolku Plánice se svými fanoušky. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.)

Obrázek 40: Staročeská svatba v Plánici. (Zdroj: soukromý archiv paní Ivany Roubové.)

Obrázek 41: Spolek Úhlavan. (Zdroj: soukromý archiv pana Davida Hanzlíčka.)

Obrázek 42: Plakát k představení spolku Úhlavan. (Zdroj: soukromý archiv pana Davida Hanzlíčka.)

Obrázek 43: Ukázka z Almanachu loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)

Obrázek 44: Ukázka loutek loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)

Obrázek 45: Členky loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)

Obrázek 46: Členky loutkohereckého souboru Dolaňáček. (Zdroj: Almanach loutkového divadla Dolaňáček.)

ZÁPADOČESKÁ
OBLASTNÍ
PŘEHLÍDKA
ČINOHERNÍHO
A HUDEBNÍHO
DIVADLA

12.–18. 3. 2018
KULTURNÍ DŮM
HORAŽDOVICE

HORAŽDOVICE
PERLA
OTAVY

NESOUTĚŽNÍ PŘEDSTAVENÍ

Pondělí 12. 3.
19.30 Aldo de Benedetti: Milostné dostaveníčko
Scéna mladých DS Čelakovský Strakonice

Úterý 13. 3.
19.30 Jean Dell; Gérald Sibleyras: Ať žijou Hoštice
Volyňské divadelní studio (VODVAS)

Středa 14. 3.
19.30 Jiří Hubač: Generálka císaře Napoleona
DS Vltavan

SOUTĚŽNÍ PŘEDSTAVENÍ

Čtvrtek 15. 3.
19.30 Jan Drda: Hrátky s čertem
Divadelní spolek Schody Sušice

Pátek 16. 3.
17.00 Jan Sojka: Rodinné album
AMCETH Plzeň, člen divadla Dialog
20.00 Antonín Procházka: S tvoji dcerou ne
Divadlo bez zákulisí Sokolov

Sobota 17. 3.
10.00 Vladimír Körner: Psi kůže
Divadelní studio D3 Karlovy Vary
13.30 Vojtěch Štěpánek: Nevím
Divadelní spolek Žumberka Plzeň
16.30 Josef Beran: Král a lázebnice
Divadelní spolek Trosky Kraslice
20.00 Zdeněk Jirotka: Saturnin
Divadlo JakoHost Plzeň

Neděle 18. 3.
10.00 René de Obaldia: Vítr ve větvích sasafrasu
Divadlo Za oponou Klatovy
13.30 Jakub Kolár: Krysař
Divadelní spolek Jezírko Plzeň

VSTUPNÉ na jednotlivá představení 50 Kč.
Vstupenky zakoupíte před představením v KD.

Obrázek 47: Scan programu západočeské přehlídky z roku 2018. (Zdroj: vlastní.)